

PAULO KOELJO

DNEVNIK

JEDNOG ČAROBNJAKA



Naslov originala:
Paulo Coelho, O DIARIO DE UM MAGO

Copyright © 1987 by Paulo Coelho

This edition was published by arrangements with Sant Jordi Asociados,
Barcelona, Spain
All Rights Reserved

<http://www.paulocoelho.com.br>

PETNAEST GODINA KASNIJE.

Sedim u bašti u jednom gradu najugu Francuske.

Mineralna voda.

Kafa.

Temperatura 27 stepeni Celzijusovih tog popodneva 1. juna 2001.

Ljudi koji ćaskaju, ljudi koji šetaju.

Ljudi koji takođe piju svoju kafu i mineralnu vodu.

I tada se vraćam ujedno drugo popodne, s kafom, mineralnom vodom, s ljudima koji ćaskaju ili šetaju - samo što je ovoga puta dekor drugačiji - ravnice Leona, jezik španski. Bliži se moj rođendan, odavno sam napustio San Huan Pie-de-Por i nalazim se na malo više od polovine puta koji vodi u Santjago de Kompostelu. Gledam ispred sebe, jednolični pejzaž, vodiča koji takođe pije svoju kafu u jednom kafeu koji kao da se tu stvorio niotkuda. Osvrćem se unazad, isti jednoličan predeo, s jedinom razlikom što se u prašini na putu još vide tragovi mojih stopa - ali to je trenutno, vetar će ih pomesti pre no što padne noć. Sve mi deluje nestvarno. Štaja tu radim? To pitanje me uporno proganja već nedeljama.

Tražim jedan mač. Izvršavam jedan obred RAM-a, malog reda unutar katoličke Crkve, koji se ne bavi tajnama ili misterijama, već samo pokušava da pronikne u simbolični jezik sveta. Mislim da sam u zabludi, daje duhovno traganje nešto što je lišeno i smisla i logike, i da bi mi bilo bolje da sam u Brazilu i da se bavim onim čime sam se oduvek bavio. Sumnjam u iskrenost svog duhovnog traganja -jer je veoma naporno tražiti jednog Boga koji se ni-

kad ne ukazuje, moliti se uvek u isto vreme, prelaziti neobičnim putevima, podvrgavati se strogoj disciplini, primati i izvršavati naređenja koja izgledaju besmisleno.

To je suština: sumnjam u svoju iskrenost. Svih ovih dana Petrus je ponavljao da put pripada svima, da pripada običnim ljudima, i zbog toga sam duboko razočaran. Mislio sam da će mi sav uloženi trud obezbediti istaknuto mesto među retkim izabranicima koji su se približili velikim arhetipskim predstavama univerzuma. Mislio sam da ću napokon otkriti da su istinite sve one priče o tajnoj vladavini tibetanskih mudraca, o čarobnim napicima koji imaju moć da izazovu ljubav tamo gde ne postoji privlačnost, o obredima u kojima se najednom ukažu vrata Raja.

Ali Petrus mi govori upravo sve suprotno: ne postoje izabrani. Svi su izabrani ako umesto da postavljaju sebi pitanje „štaja ovde radim?“, odluče da učine nešto što će probuditi ushićenje u njihovom srcu. U onome što čovek radi s ushićenjem kriju se rajske dveri, ljubav koja preobražava i izbor koji nas vodi do Boga. Ushićenje nas povezuje sa Svetim duhom, a ne čitanje stotina, hiljada klasičnih spisa. Volja da poverujemo daje život čudo omogućava da se čuda dese, a ne takozvani „tajni obredi“ ili „posvećivački redovi“. Uostalom, ono što čoveka zaista čini čovekom jeste njegova spremnost da ispuni svoju sudbinu - a ne teorije koje razvija oko tajne postojanja.

I evo, tu sam. Na malo više od pola puta koji vodi u Santjago de Kompostelu.

Tog popodneva u Leonu, sada već davne 1986. godine jajoš ne znam da ću kroz šest-sedam meseci napisati knjigu o tom svom iskustvu, da kroz moju dušu već korača pastir Santjago u potrazi za blagom, da se jedna žena po imenu Veronika sprema da proguta šaku pilula u pokušaju da izvrši samoubistvo, da će Pilar sedeti na obali reke Pjedre i napisati, plačući, svoj dnevnik. Jedino što u tom trenutku znam to je da sam napet, razdražljiv, nesposoban da razgovaram s Petrusom, jer sam upravo shvatio da ne mogu više da radim ono što sam dosad radio - pa makar to značilo da treba

da se odreknem pristojne sume novca krajem svakog meseca, izvesne emotivne stabilnosti, posla čijim sam veštinama ovladao. Moram da se promenim, da krenem u susret svom snu, snu koji mi izgleda detinjast, neostvarljiv: da postanem pisac, što sam oduvek potajno želeo da budem, ali nisam imao smelosti da pokušam.

Petrus ispija svoju kafu i mineralnu vodu, traži da plati i da odmah nastavimo put, jer nam je ostalo još nekoliko kilometara do sledećeg naselja. Ljudi i dalje šetaju i časkaju, gledajući krajičkom oka dvojicu sredovečnih hodočasnika i verovatno misle kakvih sve čudnih ljudi ima na svetu, ljudi uvek spremnih da ožive jednu već odavno mrtvu prošlost¹. Temperatura je sigurno oko 27 stepeni Celzijusovih jer se bliži večer, aja se pitam u sebi, po hiljaditi put, šta uopšte tamo tražim.

Hteo bih da se menjam? Mislim da ne bih, ali me je taj put preobrazio, od glave do pete. Hteo bih da upoznam tajne? Mislim da bih, ali put me uči da tajne ne postoje, i da - kao što je govorio Isus Hristos - nema ničeg skrivenog što neće biti otkriveno. Uostalom, sve se dešava potpuno suprotno od mojih očekivanja.

Ustali smo i nastavili da hodamo u tišini. Obuzet sam svojim mislima, svojim nedoumicama, a Petrus je - barem ja tako mislim - zaokupljen svojim poslom u Milanu. Ovde je zato što ga, na neki način, na to obavezuje tradicija, ali verovatno čeka da se ovo pešačenje što pre završi pa da može ponovo da se posveti onome što voli da radi.

Hodali smo skoro do kraja dana ne prozborivši ni reči. U to vreme još nisu postojali mobilni telefoni, faksovi, elektronska pošta. Izolovani smo od sveta u našem prinudnom zajedništvu. Santjago de Kampostela čeka nas na kraju našeg puta, aja ne mogu da zamislim da me taj put vodi ne samo u taj grad već i u mnoge druge gradove sveta.

¹U godini kad sam išao na hodočašće, svega 400 osobaje prešlo Put za Santjago. Godine 1999, prema zvaničnim statistikama, 400 osobaje prolazilo - dnevno - ispred kafea koji pominjem u tekstu.

Vraćam se u baštu jednog grada najugu Francuske. Svih ovih godina naslušao sam se svakojakih komentara na račun mog hodočašća: počev od toga da sam ceo put prešao taksijem (zamislite samo koliko bi to koštalo!), pa sve do toga da su mi pomogla neka tajna društva koja se bave inicijacijom (zamislite samo tu zbrku). Jedino svedočanstvo o Putu koje imam - kao što smo videli na početku knjige, Madam Lurd mi je tražila dajoj vratim knjižicu - jeste jedna Komposteliana - diploma hodočasnika, koja mi je bez ikakve ceremonije uručena u Katedrali, s mojim imenom napisanim na portugalskom, iako tradicija nalaže da bude na latinskom. I bolje je tako: kao što Petrus nije morao da zna šta ću učiniti s mojim mačem, tako ni čitaoci ne treba ba budu sigurnijesam li ili nisam zaista obavio hodočašće: tako će biti slobodni da tragaju za vlastitim iskustvom, a ne za onim što sam ja doživeo (ili nisam?).

Bio sam na hodočašću jedan jedini put - pa čak ni tada ga nisam izveo do kraja: završio sam ga u Sebreiru, a odatle se autobusom prebacio do Komposte. Često mislim koliko ima ironije u tome: najpoznatiji tekst o Putu, krajem ovog milenijuma, napisao je neko ko ga nikada nije prešao do kraja.

Doživeo sam, ipak, da se obistini barjedno proročanstvo: nedavno sam posetio Fosebadon. Grad je oživljavao iz ruševina, a mnoge zgrade su već bile obnovljene. U *Dnevniku jednog čarobnjaka* upotrebio sam nekoliko metafora koje su čitaoci shvatili doslovno. Jedino se kajem što sam opisao deo obreda glasnika, ali nikad ne menjam ništa u knjizi koju sam već objavio, a ni ova neće biti izuzetak.

Paulo Koeljo

Vrt Masej, Tarb, Francuska, dana 1. juna 2001.

*A oni rekoše: Gospode!
Evo ovdje dva mača.
A on im reče: dosta je.*

Jevanđelje po Luki (22, 38)

„Kad smo započeli hodočašće, bio sam ubeden da ostvarujem jedan od najvećih snova svoje mladosti. Ti si za mene bio vrač don Huan, a ja sam oživljavao Kastanedinu sagu o potrazi za čudesnim.

Ali ti si junački odoleo svim mojim pokušajima da te pretvorim u heroja. To je znatno otežavalo naš odnos, sve dok nisam shvatio da se Čudesno nalazi na Putu običnih ljudi. Zato je danas to saznanje najveća dragocenost koju imam u životu. Ono mi omogućava da učinim šta god poželim i pratiće me zavek.

Zbog tog saznanja - koje sad pokušavam da podelim s drugima - ova knjiga će biti posvećena tebi, Petruse."

Autor

PROLOG

- I neka, pred Svetim licem RAM-a, tvoje ruke dotaknu Reč Zivota, i neka dobiješ toliku snagu da možeš da pronosiš svedočanstvo o njoj do na kraj sveta!

Učitelj podiže uvis moj mač, ne vadeći ga iz korica. Vatra se rasplamsala i zapucketala, što je bio dobar znak, znak da obred treba da se nastavi. Tada sam kleknuo i golim rukama počeo da kopam zemlju ispred sebe.

Bilaje noć 2. januara 1986, i nalazili smo se na vrhujedne gore u Sera du Maru, nedaleko od planinskog venca poznatog po imenu Crne Igle. Osim mene i mog Učitelja bili su tu još i moja žena, jedan moj učenik, jedan vodič iz tog kraja i jedan predstavnik velikog bratstva zvanog Predanje, koje okuplja ezoterijske redove iz celog sveta. Svi prisutni - uključujući i vodiča, koji je prethodno bio upoznat s onim što će se dešavati - učestvovali su u mome rukopoloženju za Majstora Reda RAM-a.

Iskopao sam plitku ali dugačku rupu u zemlji. U svečanoj tišini dotakao sam zemlju izgovarajući obredne reči. Tada mi je prišla moja žena i predala mi mač kojim sam se služio duže od deset godina i koji mi je sve to vreme pomagao u neprojenim magijskim zahvatima. Položio sam mač u rupu koju sam iskopao, a zatim ga zatrpao zemljom, koju sam ponovo poravnao. Dok sam to obavljao, sećao sam se iskušenja kroz koja sam prolazio, saznanja koja sam stekao i pojava koje sam uspevao da izazovem samo zato što sam imao uza sebe taj drevni mač, koji mi je oduvek bio prijatelj i saveznik. Sada će ga progutati zemlja, a gvožđe njegove oštrice i drvo njegove drške ponovo će poslužiti kao hrana mestu iz kojeg je crpeo svoju silnu Moć.

Učitelj mi priđe i spusti ispred mene, na zemlju ispod koje sam zakopao stari, moj novi mač. Tada su svi raširili ruke, a Učitelj je, upotrebivši svoju Moć, izazvao da se pojavi oko nas neka čudnovata svetlost koja nije sijala, ali je bila vidljiva i davala našim licima novu boju, drugačiju od žutog odsjaja vatre koji nas je do tada obasjavao. Ondaje, izvukavši iz korica svoj mač, dotakao njime moju glavu i ramena, govoreći:

- U ime Moći i Ljubavi RAM-a proglašavam te Majstorom i Vitezom Reda, danas i do kraja tvojih zemaljskih dana. R od Rigor (strogost), A od Amor (ljubav) M od Mizerikordija (Milosrđe); R od Regnum, A od Agnus, M od Mundi. Kad preuzmeš svoj mač, ne dozvoli nikad da dugo stoji u koricama, jer će da zarđa. Ali kad izađe iz korica, neka se nikad ne vrati u njih pre no što učini neko Dobro, prokrči neki Put ili se napije krvi nekog Neprijatelja.

I vrhom svog mača napravi malu posekotinu na mojoj glavi. Od tog trenutka više nisam morao da ćutim. Nisam morao da se libim svojih sposobnosti, niti da krijem čuda koja sam naučio da činim na putu Predanja. Od tog trenutka postao sam Čarobnjak.

Pružio sam ruku da uzmem svoj novi mač, od čelika koji ne rđa i od drveta koje ne truli, s crveno-crnom drškom i crnim koricama. Međutim, tek što sam dotakao korice i spremao se da privučem mač k sebi, Učitelj zakorači prema meni i nagazi me po prstima takojako da sam zajaukao od bola i ispustio mač.

Pogledao sam ga ne shvatajući ništa. Ona čudnovata svetlost se raspršila a plamen vatre je Učiteljevom licu davao natprirodni izgled.

Hladno me je pogledao, pozvao moju ženu i predao joj novi mač. Onda se okrenuo prema meni i rekao:

- Skloni svoju ruku koja te obmanjuje! Jer put Predanja nije put retkih izabranika, nego put svih ljudi! I ta Moć koju umišljaš da imaš ne vredi ništa, jer nije Moć koja se deli s drugim ljudima! Morao si da odbiješ mač, i da si to učinio on bi ti bio uručen, jer bi tvoje srce bilo čisto. Ali, kao što sam se i bojao, u najuzvišenijem

trenutku ti si poklekao i pao. I zbog svoje pohlepe, moraćeš ponovo da se zaputiš u potragu za svojim mačem. I zbog svoje oholosti, moraćeš da ga tražiš među običnim ljudima. I zbog svoje općinjenosti čudima, moraćeš mnogo da se boriš da bi povratio ono što ti je moglo biti velikodušno poklonjeno.

U tom trenutku kao da se čitav svet srušio ispod mojih nogu. Ostao sam da klečim, bez reči, bez želje da o bilo čemu mislim. Kad sam već jednom zakopao svoj stari mač u zemlju, nisam više mogao da ga ponovo uzmem. A pošto mi novi nije bio predat, ponovo sam se našao na početku, bez moći i bez odbrane. Na dan mog rukopoloženja, koje bi me uzdiglo do nebeskih visina, surovost mog Učitelja, koji me je zgazio po prstima, ponovo me je bacila u svet Mržnje i Zemlje.

Vodič je ugasio vatru, a moja žena mi je prišla i pomogla mi da ustanem. Moj mač je sad bio u njenim rukama, a po pravilima Predanja nisam smeo da ga dotaknem bez dozvole mog Učitelja. Silazili smo ćutke kroz gustu šumu, prateći svetlost vodičeve baterijske lampe, i napokon stigli do uskog zemljanog puta gde smo ostavili kola.

Niko se nije sa mnom pozdravio. Ženaje stavila mač u prtljajnik i pokrenula motor. Dugo smo ćutali dok je ona vozila oprežno i polako, zaobilazeći rupe i izbočine na putu.

- Ne brini ništa - reklaje, pokušavajući da me malo ohrabri. - Ubeđena sam da ćeš uspeti da ga povратиš.

Upitao sam je šta joj je Učitalj rekao.

- Rekao mi je tri stvari. Prvo, daje trebalo toplije da se obuče jer je gore bilo mnogo hladnije nego što je očekivao. Drugo, da ga ništa od onog što se desilo nije iznenadilo, jer se to već dešavalo mnogima koji su bili na tvom mestu. I treće, da će tvoj mač da te čeka određenog dana u određeno vreme na nekom mestu na putu koji moraš da pređeš. Ja ne znam ni kog dana ni u koliko sati. Samo mi je naznačio mesto gde treba da ga sakrijem da bi ga ti pronašao.

- A koji je to put? - upitao sam, nervozno.

- E, to mi nije baš najbolje objasnio. Rekao mi je samo da potražiš na mapi Španije jedan stari, srednjovekovni put, poznat kao Čudesan Put za Santjago.

DOLAZAK

Carinik je dugo razgledao mač koji je moja žena nosila i upitao nas šta nameravamo s njim da radimo. Rekao sam dajedan naš prijatelj treba da ga proceni da bismo ga izložili na licitaciju. Laž je urodila plodom; carinik nam je izdao potvrdu da smo uneli mač na aerodrom u Bahadasu i napomenuo da će, ako slučajno budemo imali problema da ga iznesemo iz zemlje, biti dovoljno da pokažemo tu cedulju na carini.

Otišli smo na šalter agencije za iznajmljivanje automobila i obavili formalnosti oko preuzimanja dva vozila koja smo prethodno rezervisali. Uzeli smo *tickets* i otišli da nešto prezalogajimo zajedno u restoranu na samom aerodromu, pre nego što se rastanemo.

Ja sam proveo besanu noć u avionu - iz straha od letenja pomešanog sa strahom od neizvesnosti od onog što me čeka - ali sam, uprkos tome, bio bodar i čio.

- Ne brini ništa - ponovila je hiljaditi put. - Treba da odeš u Francusku i u mestu San Huan Pie-de-Por da potražiš Madam Lurd. Ona će te povezati sa nekim ko će ti biti vodič na putu za Santjago.

- A ti? - upitao sam takođe po hiljaditi put, iako sam već znao odgovor.

- Idem najpre tamo gde treba, da ostavim ono što mi je povereno. Posle ću ostati nekoliko dana u Madridu, a onda se vraćam u Brazil. U stanju sam da vodim naše poslove isto tako dobro kao i ti.

- U to ne sumnjam - odgovorih, u želji da izbegnem tu temu.
- Bio sam strašno zabrinut zbog poslova koje sam ostavio u Brazilu. Naučio sam sve što je najbitnije o Putu za Santjago, za petna-

est dana koji su usledili posle onog događaja na Crnim Iglama, ali mi je trebalo skoro sedam meseci da se rešim da ostavim sve i krenem na put, sve dok mi jednogjutra moja žena nije rekla da se bliže dan i čas odlaska i da, ukoliko ne donesem odluku, moram zauvek da zaboravim put Magije i Red RAM-a. Pokušao sam dajoj objasnim da mi je Učitelj poverio nemoguć zadatak, jer nisam mogao mirne duše da zanemarim sve obaveze svog svakodnevnog posla. Ona se nasmejala i rekla daje moje opravdanje neverljivo, jer za proteklih sedam meseci nisam radio gotovo ništa, osim što sam se i danju i nocu pitao da li treba da putujem ili ne. I, kao daje to najprirodnija stvar na svetu, pružila mi je dve karte sa zakazanim datumima letova.

- Ovde smo zato što si ti tako odlučila - rekao sam u kafeu na aerodromu. - Ne znam da li je u redu da dopustim da odluku o potrazi za mojim mačem donese neko drugi.

Na to moja žena reče da, ako nastavimo da govorimo gluposti, ondaje bolje da preuzmemo kola i da se odmah rastanemo.

- Ti nikad ne bi dopustio da bilo koja odluka u tvom životu potekne od nekog drugog. Idemo, već je kasno. - Ustalaje, uzela svoj prtljag i krenula prema izlazu. Nisam se ni pomerio. Ostao sam da sedim na svom mestu gledajući kako nezgrapno nosi moj mač, kojije pretio dajoj svakog časa isklizne iz ruke.

Na pola putaje zastala, vratila se do stola za kojim sam i dalje sedeo, poljubila me u ustajednim zvučnim poljupcem i dugo me posmatrala, bez reči. Najednom sam shvatio da se nalazim u Španiji i da više ne mogu natrag. I pored strašne izvesnosti da postoje veliki izgledi da ceo poduhvat propadne, već sam učinio prvi korak. Tada samje zagrljio s ljubavlju, svom ljubavlju koju sam osećao u tom trenutku, i dok samje držao u naručju molio sam se svima i svemu u šta sam verovao da mi uliju snagu da se vratim sa njom i sa mačem.

- Lep mač, jesi li video? - primetijedan ženski glas za susednim stolom, čim je moja žena otišla.

- Ništa ne brini - odgovori muški glas. - Kupiću ti jedan isti takav. U radnjama za turiste u Španiji ima takvih na hiljade.

Posle jednog sata vožnje, umor koji se nagomilao prethodne noći, počeo je da me sustiže. Osim toga, avgustovska vrelina bila je takojaka daje auto, uprkos praznom putu, počeo da pokazuje znake pregrejanosti. Odlučio sam da se zaustavim u jednom gradiću, koji je na mapi bio obeležen kao istorijski spomenik. Dok sam se uspinjao strmom uzbrdicom koja je vodila do mesta, počeo sam da se prisećam svega što sam naučio o Putu za Santjago.

Kao što muslimanska tradicija nalaže da svaki vernik, bar jednom u životu, prepešači put koji je Muhamed prevalio iz Meke u Medinu, u prvom milenijumu hrišćanstva bila su poznata tri puta koja su smatrana svetim, a svako ko bi prešao bilo koji od njih sticao je time niz blagoslova i oprostjenje grehova. Prvi put vodio je do groba Svetog Petra u Rimu, a oni koji su njime hodočastili imali su za simbol krst i nazivali su se „romerosi” - romari. Drugi put išao je do Svetog Hristovog Groba u Jerusalimu, a oni koji su njime putovali nazivali su se „palmerosi” - palmari, jer su nosili kao simbol palmove grančice kojimaje Hristos bio pozdravljen kadje ušao u grad. I najzad, postojao je još jedan put, koji je vodio do moštiju apostola Svetog Jakova, koje su počivale negde na Iberijskom poluostrvu, na mestu gde je jedne noći neki čobanin ugledao blistavu zvezdu iznad polja. Legenda kaže da nije samo sveti Jakov dospao u te krajeve, već daje i sama Devica Marija tamo boravila, neposredno posle Hristove smrti, šireći reči jevanđelja i podstičući narod da se preobrazi u hrišćanstvo. Mesto je ostalo poznato pod nazivom Kompostela - zvezdano polje - i tu je uskoro nikao grad koji će privlačiti putnike iz celog hrišćanskog sveta. Tim putnicima koji su prelazili treći sveti put bilo je nadenuto ime „pelegrini”, a njihov simbol postalaje školjka.

U njegovo zlatno doba, u XIV veku, Mlečnim putem (nazvanim tako jer su se noću hodočasnici upravljali prema tom sazvezdu) prelazilo je godišnje više od milion ljudi iz svih krajeva

Evrope. I dan danas, mistici, vernici i tragaoci prevaljuju pešice sedam stotina kilometara koji dele francuski gradić San Huan Pie-de-Por od Katedrale u Santjagu de Kompostela, u Španiji. Zahvaljujući francuskom svešteniku Emeriku Pikou, koji je hodočastio u Kompostelu 1123.godine, put kojim danas hodočasnici idu u potpunosti se poklapa sa onim srednjovekovnim, koji su, pored mnogih drugih, prešli Karlo Veliki, sveti Franja Asiški, Izabela Kastiljanska, i, u najnovije vreme, Papa Jovan XXIII.

Piko je o svom iskustvu napisao pet knjiga koje su pripisivane Papi Kalistu II - sledbeniku Svetog Jakova - i poznate kasnije pod nazivom „Codex Calixtinus”. U Petoj knjizi ovog Kodeksa, nazvanoj „Liber Sancti Jacobi”, Piko nabraja prirodna obeležja, izvore, bolnice, konačišta i gradove koji su se prostirali duž puta. Oslanjajući se na Pikoove zapise, jedno društvo - „Les Amis de Saint-Jacques” (sveti Jakov je Sen Žak na francuskom, Džejsms na engleskom, Đakomo na italijanskom, Jakob na latinskom) - stara se i danas da očuva te prirodne belege i omogući hodočasnici da se orijentišu.

U dvanaestom veku Španci su počeli da koriste mistiku Svetog Jakova u svojoj borbi protiv Mavara koji su zaposeli poluostrvo. Duž Puta za Santjago stvoreni su mnogi viteški redovi, a apostolove mošti postale su moćna duhovna amajlija u suprotstavljanju Mavrima, koji su tvrdili da poseduju Muhamedovu ruku. Međutim, po okončanju rekonkiste, viteški redovi su toliko ojačali da su počeli da predstavljaju pretnju državi, što je primoralo katoličke kraljeve da intervenišu kako bi sprečili da se ti redovi ne pobune protiv plemstva. Iz tog razloga Putje malo-pomalo padao u zaborav, i da nije bilo povremenih umetničkih predstava - kao što su Bunjuelov „Mlečni put” ili „Caminante” Huana Manoela Serata - niko danas ne bi bio kadar da se seti da su tuda prošle hiljade i hiljade Ijudi koji će kasnije naseliti Novi svet.

Gradić u koji sam stigao kolima bio je potpuno pust. Posle dugog traganja, našao sam jednu malu krčmu smeštenu u jednoj sta-

roj zgradi u srednjovekovnom stilu. Vlasnik - koji nije skidao pogled s neke serije na televiziji - skrenuo mi je pažnju daje vreme sieste i da mora da sam lud kad putujem po takvoj sparini.

Naručio sam osvežavajuće piće, pokušao malo da gledam televiziju, ali nisam uspevao ni na šta da se usredsredim. Na umu mi je bila samo jedna pomisao - da ću kroz dva dana, usred dvadesetog veka, okusiti nešto od velike ljudske pustolovine koja je Odisēja vratila iz Troje, vodila Don Kihota po Manči, odvela Orfeja i Dantea u Pakao, a Kristifora Kolumba do Amerike: pustolovinu putovanja u susret Nepoznatom.

Kad sam se vratio u kola već sam bio malo smireniji. Čak i ako ne pronađem svoj mač, hodočašće Putem za Santjago na kraju će mi omogućiti da pronađem samog sebe.

SAN HUAN PIE-DE-POR

Jedna povorka maškara i jedan orkestar - svi odeveni u crveno, zeleno i belo, boje Francuske Baskije - zakrčili su glavnu ulicu u varošici San Huan Pie-de-Por. Bilaje nedelja, a ja sam dva dana vozio bez predaha i nisam smeo da izgubim ni minut, čak ni da bih prisustvovao tom slavlju. Probijao sam se kroz gomilu, praćen ponekom psovkom na francuskom, ali sam ipak uspeo da stignem do najstarijeg dela grada, opasanog zidinama, gde je trebalo da nađem Madam Lurd. Čak i u tom delu Pirineja preko danaje bilo toplo i ja sam izašao iz kola sav mokar od znoja.

Pokucao sam na vrata. Pokucao sam ponovo, i ništa.

Treći put, opet bez odgovora. Seo sam na ivicu pločnika, zabrinut. Moja žena mi je rekla da moram tu da se pojavim baš toga dana, ali niko nije odgovarao na moje pozive. Moždaje, pomislio sam, Madam Lurd izašla da vidi povorku, ali je takođe bilo moguće da sam stigao suviše kasno i da ona više ne želi da me primi. Put za Santjago neslavno se završio pre no što je počeo.

Najednom, vrata se otvoriše i neko dete istrča na ulicu. I ja sam skočio kao oparen, i na svom rdavom francuskom upitao za Madam Lurd. Devojčica je prasnula u smeh i pokazala unutra. Tek tada sam uvideo svoju grešku: vrata su vodila ujedno ogromno dvorište, opasano starim srednjovekovnim zgradama s balkonima. Vrata su mi bila otvorena, a ja se nisam usudio ni da dotaknem kvaku.

Utrčao sam u dvorište i krenuo prema kući koju mi je devojčica pokazala. Unutra je neka debela i vremešna žena grdila na sav glas jednog dečaka, crnih i tužnih očiju, vičući nešto na baskijskom. Čekao sam izvesno vreme da svađa prestane - i zaistaje i prestala time

što je nesrećni dečak oteran u kuhinju, pod salvama staričinih pogrd. Tek tada se okrenula prema meni, i ne upitavši me ni šta želim, povelala me - čas učtivim pokretima, čas podgurkivanjima - na drugi sprat malene kuće. Tu gore se nalazio samo jedan tesni sobičak, zakrčen knjigama, predmetima, figuricama Svetog Jakova i svakojakim suvenirima. Uzela je sa police jednu knjigu i sela zajedini sto u prostoriji, ostavivši me da stojim.

- Vi mora da ste još jedan hodočasnik u Santjago - reklaje bez okolišanja. - Treba da upišem vaše ime u knjigu putnika.

Rekao sam joj kako se zovem, a ona me je pitala da li sam poneo „vieiras“. To je bio naziv za velike školjke koje su se nosile, kao znamenje hodočašća, na apostolov grob, i služile kao znak raspoznavanja među hodočasnicima. Pre no što sam krenuo u Španiju, posetio sam jedno sveto mesto u Brazilu, Aparecida de Norte. Tamo sam kupio sliku Naše Gospe od Prikazanja, postavljenu na tri školjke. Izvadio sam je iz ranca i pružio Madam Lurd.

- Lepo je, ali nije dovoljno praktično - reče žena. - Mogu da se razbiju na Putu.

- Neće se razbiti. I položicu ih na Apostolov grob.

Izgledalo je da Madam Lurd nije imala mnogo vremena da sa mnom raspreda priču. Dala mi je jednu sveščicu koja treba da mi olakša smeštaj u manastirima duž Puta, udarila pečat s natpisom San Huan Pie-de-Por, da bi označila odakle sam krenuo na hodočašće, i kazala da mogu da pođem, s Božjim blagoslovom.

- Ali gde mi je vodič? - upitao sam.

- Kakav vodič? - odgovorila je, pomalo iznenađena, ali s nekim posebnim sjajem u očima.

Tek tada sam shvatio da sam propustio da uradim najvažniju stvar. U žurbi da što pre stignem i budem primljen, nisam izgovorio Drevnu Reč - neku vrstu lozinke koja otkriva identitet onih koji pripadaju ili su pripadali redovima Predanja. Istog trenutka sam ispravio grešku i kazao joj tu Reč. Čim je čula šta sam rekao, Madam Lurd je istrгла iz mojih ruku sveščicu koju mi je dala svega nekoliko minuta ranije.

- To vam više neće trebati - reklaje dokje sklanjala hrpu stare hartije sajedne kartonske kutije. - Vaš put i vaš odmor zavise od odluka vašeg vodiča.

Madam Lurd izvadi iz kutije jedan šešir i jedan ogrtač.

Ličili su na delove neke starinske nošnje, ali bili su dobro očuvani. Zamolila me je da stanem nasred sobice, i počelaje da se moli u tišini. Zatim mi je prebacila ogrtač preko ramena a šešir natukla na glavu. Primetio sam da su i na šeširu i na ogrtaču bile izvezene školjke. Ne prekidajući molitvu, stara gospođa uze štap koji je stajao u jednom uglu prostorije, i stavi mi ga u desnu ruku. Na štap je okačila jednu malu tikvu za vodu i evo kako sam izgledao: ispod, bermude od teksas platna i majica s natpisom „I Love NY“, a preko toga srednjovekovna nošnja hodočasnika u Kompostelu.

Starica mi priđe i stade tik ispred mene. A onda, kao u nekom transu, položivši dlanove na moju glavu, reče:

- Neka te apostol sveti Jakov prati i nek ti pokaže jedinu stvar koju treba da otkriješ; i da ne ideš ni previše sporo ni suviše brzo, već uvek u skladu sa Zakonima i Nužnostima Puta: i da se u svemu potčinjavaš onome koji će te voditi, čak i ako ti bude naredio da počiniš ubistvo, svetogrđe ili bilo kakvu sličnu ludost. Moraš da se zakuneš na potpunu pokornost svome vodi.

Zakleo sam se.

-1 Duh starih hodočasnika pratiće te na tvom putovanju.

Šešir te štiti od sunca i poganih misli; ogrtač te štiti od kiše i poganih reči; štap te štiti od neprijatelja i rđavih dela. Neka te i danju i noću prate blagoslov Božji, i blagoslov Svetog Jakova i Blažene Device Marije. Amin.

Čim je to izgovorila, zauzelaje svoje uobičajeno držanje: brže-bolje, pokupilaje odeću, pomalo mrzovoljno, vratilaje u kutiju, odložila štap sa tikvom u ćošak gde je ranije stajao, i pošto mi je otkrila moju lozinku, zamolila me je da odmah krenem jer me moj vodič čeka na oko dva kilometra od varoši.

- On mrzi orkestre - reklaje. - Ali čak i sa udaljenosti od dva kilometra sigurno čuje muziku. Pirineji su savršena rezonantna kutija.

I ne prozborivši više ni reči, siđe niza stepenice i ode u kuhinju dajoš malo kinji dečaka tužnih očiju. Na izlasku sam upitao šta da radim s kolima, a ona mi je kazala dajoj ostavim ključeve, jer će neko doći da ih preuzme. Zato sam izvadio iz gepeka mali plavi ranac sa vrećom za spavanje, spakovao sliku Naše Gospe od Prikazanja sa školjkama na najsigurnije mesto, stavio ga na leđa i otišao da predam ključeve gospođi Lurd.

- Izadite iz varoši prateći ovu ulicu sve do kapije na kraju bedema - posavetovala me je. - A kada stignete u Santjago de Kompostelu, izmolite jednu „Zdravo Marija“ u moje ime. Ni sama više ne znam koliko sam puta išla tamo na hodočašće, a sad mi je dovoljno to što mogu da pročitam u očima novih hodočasnika isti onaj zanos i oduševljenje koje ja i dan-danas osećam, ali ne mogu da im dam oduškajer mi godine to ne dozvoljavaju. Recite to Svetom Jakovu. I recite mu da ću se uskoro sresti sa njim, ali drugim putem - mnogo kraćim i manje zamornim.

Napustio sam gradić izašavši iz zidina kroz Špansku kapiju. Nekada davno bio je to omiljeni put rimskih osvajača, a tuda su prošle i vojske Karla Velikog i Napoleona. Hodao sam u tišini, uz zvuke muzike koji su dopirali iz daljine, i najedanput, dok sam prolazio pored ruševina nekog naselja nedaleko od San Huana, obuzelo me je neko silno ganuće i oči su mi se ispunile suzama: upravo tamo, kraj tih ruševina, prvi put sam zaista shvatio da sam sopstvenim nogama kročio na Čudesan Put za Santjago.

Po obodu doline, Pirineji, obojeni muzikom i jutarnjim suncem, stvarali su utisak nečeg iskonskog, nečeg što je ljudski rod već zaboravio, ali nisam uspevao da dokučim šta bi to moglo biti. U svakom slučaju, bio je to neobičan i snažan doživljaj, i ja sam rešio da pružim korak da bih što pre stigao do mesta gde me je, po rečima Madam Lurd, čekao moj vodič. Ne prekidajući hod, skinuo sam majicu i stavio je u ranac. Remenje je počelo malo da mi žulja gola ramena, ali su zato stare patike bile tako lake i udobne da ih nisam ni osećao. Posle skoro četrdeset minuta, izajedne kri-

vine koja je zaobilazila jednu ogromnu stenu, stigao sam do starog napuštenog bunara. Tamo je, sedeći na zemlji, neki čovek od pedesetak godina - crnokos i nalik na Ciganina - preturao po svom rancu tražeći nešto.

- Zdravo - rekao sam na španskom, stidljivo, kao uvek kad treba nekome da se predstavim. - Vi sigurno mene čekate. Zovem se Paulo.

Čovek prestade da prebira po rancu i odmeri me od glave do pete. Pogled mu je bio hladan, i nije delovao nimalo iznenađen mojim dolaskom. I meni se činilo da ga odnekud poznajem.

- Jeste, čekao sam vas, ali nisam znao da ću vas sresti tako rano. Šta želite?

Pitanje me je malo zbunilo, ali sam odgovorio da sam ja taj koga on treba da vodi Mlečnim putem u potrazi za mačem.

- Nema potrebe - odvrati čovek. - Ako hoćete, ja mogu da ga nadem za vas. Ali morate odmah da odlučite.

Razgovor s tim neznancem delovao mi je sve čudnije i čudnije. Ipak, pošto sam se zakleo na potpunu pokornost, spremao sam se da odgovorim. Ako on već može da nađe mač za mene, uštedeće mi time silno vreme, aja ću moći uskoro da se vratim u Brazil i da se ponovo posvetim ljudima i poslovima koji mi nisu izbijali iz glave. Pa čak i daje u pitanju neka smicalica, što je takode bilo moguće, ne vidim ništa rđavo u tome da mu odgovorim.

Odlučio sam da pristanem. Ali pre no što sam zaustio da kažem „da“, začuo sam iza svojih leđajedan glas, na španskom, s teškim stranim naglaskom:

- Nije potrebno da se popnemo na neku planinu da bismo saznali daje visoka.

Bilaje to lozinka! Okrenuo sam se i ugledao čoveka od četrdesetak godina, u bermudama kaki boje i u beloj majici natopljenoj znojem, koji je netremice posmatrao Ciganina. Kosa mu je bila pepeljasta, a koža opaljena suncem. U svojoj brzopletosti, zaboravio sam na najosnovnija pravila predostrožnosti, i bacio sam se i telom i dušom u ruke prvog neznanca na koga sam naišao.

- Barka je sigurnija kad se nalazi u luci, ali barke nisu stvorene zbog toga - rekoh ugovoreni odgovor. Covek, međutim, nije skidao pogled sa Ciganina, niti je Ciganin skrenuo svoj pogled s njega. Gledali su se tako, oči u oči, nekoliko minuta, bez straha ali i bez prkosa, sve dok Ciganin nije položio ranac na zemlju, nasmešio se prezrivo i zaputio se prema San Huan Pie-de-Por.

- Zovem se Petrus¹ - reče pridošlica, čim je Ciganin zamakao iza ogromne stene, one koju sam ja maločas zaobišao. - Idući put budi obazriviji.

Glas mu je zvučao prijateljski, za razliku od tona kojim su mi se obratili Ciganin pa i sama Madam Lurd. Uzeo je ranac sa zemlje i ja sam primetio da je na njegovoj poledini bila nacrtana školjka. Izvadio je odande jednu bocu vina, otpio gutljaj i pružio mi je. Dok sam pio, upitao sam ga koje bio onaj Ciganin.

- Ovaj put se nalazi u pograničnoj oblasti i prosto vrvi od švercera i terorista prebeglih iz Španske Baskije - reče Petrus. - Policija skoro da i ne zalazi ovamo.

- Nisi mi odgovorio. Vas dvojica ste se gledali kao stari znanci. A i ja sam imao utisak da ga odnekud poznajem, i zato sam bio tako nesmotren.

Petrus se nasmeja i zamoli me da odmah krenemo.

Pokupio sam svoje stvari i počeli smo da hodamo u tišini. Ali po Petrusovom smehu shvatio sam da misli isto što i ja.

Mi smo sreli demona.

Hodali smo izvesno vreme bez reči, a Madam Lurd je bila potpuno u pravu: čak i na udaljenosti od skoro tri kilometra od grada čuli su se zvuci muzike koja je svirala bez prestanka. Želeo sam da postavim Petrusu bezbroj pitanja - o njegovom životu, poslu, i razlozima koji su ga doveli donde. Ipak, znao sam da nam predstoji put dug sedam stotina kilometara koji treba da prevalimo zajedno, i da ću, u pravi čas, saznati odgovore na sve što me zani-

¹ stvarnosti, Petrus mi je rekao svoje pravo ime. Ali, da bih zaštitio njegovu privatnost, ja sam ga promenio, kao i imena drugih ličnosti na Putu za Santjago.

ma. Ali onaj Ciganin mi nije izbijao iz glave i ja napokon prekidoh tišinu.

- Petruse, ja mislim daje onaj Ciganin bio demon.

- Jeste, bio je demon - a kad mi je to potvrdio, osetio sam mešavinu straha i olakšanja. - Ali nije isti kao demoni koje si upoznao u Predanju.

U Predanju, demon je duh koji nije ni dobar ni zao, već neko koga smatraju čuvarom većine tajni dostupnih čoveku, čiji se uticaji i moći ispoljavaju na materijalnim stvarima. Pošto je on pali anđeo, poistovećuje se s ljudskim rodом i uvek je spreman za nagodbe i razmene usluga. Upitao sam u čemu je onda razlika između Ciganina i demona iz Predanja.

- Srećaćemo ih još usput - reče kroz smeh - pa ćeš i sam otkriti razliku. Ali da bi stvorio neku predstavu, pokušaj da se setiš celog razgovora s Ciganinom.

Premetao sam po glavi one dve jedine rečenice koje sam s njim razmenio. Kazao je da me je čekao i ponudio se da potraži moj mač umesto mene.

Petrus je na to rekao da te rečenice savršeno pristaju jednom lopovu zatečenom na delu, u krađi jednog ranca: pokušao je da dobije u vremenu i zadobije naklonost, dok je napregnuto razmišljao kako što pre da šmugne. Istovremeno, te dve rečenice mogle su imati i jedno dublje, skriveno značenje - odnosno da kazuju upravo ono što je nameravao da kaže.

- Koje je tumačenje tačno?

- Oba su tačna. Taj siroti lopov je, u pokušaju da se odbrani, uhvatio u vazduhu reči koje je trebalo da budu tebi izgovorene. Mislim daje mudro postupio i daje bio oruđe neke više sile. Daje pobegao čim sam se ja pojavio, ovaj bi razgovor bio izlišan. Ali on me je gledao pravo u oči i ja sam pročitao u njegovom pogledu ime demona koga ćeš sresti na ovom putu.

Po Petrusovom mišljenju, susret sa Ciganinom bio je povoljan predznak, jer se demon isuviše rano otkrio.

- Međutim, ne treba sada da se njime bakčeš, jer, kao što sam ti već rekao, on neće biti jedini. Možda će se ispostaviti daje najvažniji, ali svakako neće biti jedini.

Nastavili smo da hodamo. Rastinje, do maločas nalik na puštinjsko, zamenilo je sada nisko drveće, raštrkano ovde-onda. Možda je stvarno bolje poslušati Petrusov savet i pustiti da se stvari odvijaju same od sebe. S vremena na vreme, izgovorio bi poneku opasku o ovom ili onom istorijskom događaju koji su se odigrali na mestima kraj kojih smo prolazili. Video sam kuću u kojoj je prenoćila neka kraljica uoči svoje smrti, i jednu kapelicu ukopanu u steni, isposnicu nekog svetog čoveka koga su malobrojni stanovnici te oblasti smatrali sposobnim da čini čuda.

- Čuda su veoma važna, zar ne misliš?

Odgovorio sam da mislim, ali da nikad nisam video neko veliko čudo. Znanja koja sam stekao iz Predanja bila su uglavnom duhovne prirode. Ali sam bio ubeđen da ću tek onda kad budem povratio svoj mač, zaista biti u stanju da činim velike stvari, kakve je i moj Učitelj činio.

- A koje i nisu nikakva čuda, jer ne menjaju zakone prirode. Moj Učitelj koristi te sile da bi...

Nisam uspevaio da dovršim rečenicu jer nisam nalazio nikakvo objašnjenje za činjenicu daje moj Učitelj uspevaio da materijalizuje duhove, da premešta predmete a da ih pri tom ne dotiče i, kao što sam već više puta video, da otvara breše plavetnila kroz guste oblake na večernjem nebu.

- Možda on to radi da bi te ubedio da poseduje Znanje i Moć - odgovori Petrus.

- Može biti - uzvratio sam, ne naročito uverljivo.

Sedosmo najedan kamen, jer mi je Petrus rekao da ne voli da puši u hodu. Po njemu, pluća tako upijaju mnogo više nikotina, a dim izaziva mučninu.

- Zato ti je tvoj Učitelj uskratio mač - nastavi Petrus. - Zato što ne poznaješ razloge zbog kojih on izvodi svoja čuda. Jer si zaboravio daje put saznanja put koji je otvoren svim ljudima, obič-

nim osobama. U toku našeg putovanja, naučiću te nekim vežbama i obredima koji su poznati kao Primena RAM-a. Svako ljudsko biće je, u nekom trenutku svog bivstvovanja, već imalo iskustva barem sa jednim od njih. A sve te vežbe i obredi, bez izuzetka, dostupni su svakom koje spreman da ih strpljivo traži i koje dovoljno pronicljiv da ih prepozna u poukama koje nam život svakodnevno pruža.

Upražnjavanje RAM-a su toliko jednostavna da im osobe kao što si ti, sklone da isuviše komplikuju život, često poriču svaku vrednost. Ali upravo ona, zajedno sa još tri grupe vežbi, čine čoveka sposobnim da postigne sve, apsolutno sve što poželji.

Isus je hvalio Oca kad su njegovi učenici počeli da čine čuda i isceljenja, i bio mu je zahvalan na tome što je te stvari sakrio od mudrih i otkrio ih jednostavnim ljudima. Na kraju krajeva, ako neko veruje u Boga, treba da veruje i daje Bog pravedan.

Petrus je bio potpuno u pravu. Bog bi učinio nepravdu ako bi dozvolio da samo učeni, oni koji imaju vremena i novca da kupuju retke knjige, imaju pristupa istinskom Saznanju.

- Pravi put mudrosti može se prepoznati po svega tri odlike - objasni Petrus. - Prvo, on mora da sadrži Agape, a o tome ću ti govoriti kasnije; drugo, mora da ima neku praktičnu primenu u životu, jer, u protivnom, mudrost postaje beskorisna i istrune kao neki mač koji se nikad ne upotrebljava. I, napokon, to mora da bude put koji može da prokrči bilo ko od nas. Kao put kojim ti sada krećeš, Put za Santjago.

Pešačili smo celo popodne i tek kad je sunce počelo da zalazi iza planina, Petrus je rešio da ponovo zastanemo. Oko nas, najviši vrhovi Pirineja još uvek su bili obasjani poslednjim zracima dnevne svetlosti.

Petrus me zamoli da očistim jedno malo parče zemlje i da tu kleknem.

- Prva vežba RAM-a predstavlja ponovno rođenje. Treba da je izvodiš sedam dana uzastopce, nastojeći da na drugačiji način

iskusiš ono što si doživeo kao svoj prvi dodir sa svetom. Ti znaš vrlo dobro koliko je bilo teško da napustiš sve i kreneš na put za Santjago, u potrazi zajednim mačem, ali ta teškoća sejavila zbog toga što si bio zatočenik prošlosti. Znaš štaje poraz i plašiš se da ne budeš ponovo poražen; nešto si postigao, i strahuješ da to ne izgubiš. Međutim, u tebi je prevagnulo jedno osećanje snažnije od straha: želja da pronadeš svoj mač. I zato si rešio da se izložiš tom riziku.

Odgovorio sam potvrdno, ali sam priznao da me i dalje more iste brige koje je pomenuo.

- Nije važno. Vežba će te, malo-pomalo, osloboditi tereta koji si sam sebi natovario u životu.

I Petrus me nauči prvoj vežbi RAM-a: VEŽBISEMENKE.

- Izvedi je sada, prvi put.

Sagnuo sam glavu između kolena, udahnuo duboko i počeo da se opuštam. Moje telo se pokorno prepustilo - možda zato što smo mnogo hodali tokom dana pa sam bio iscrpljen. Počeo sam da slušam šum zemlje, prigušen, potmuo, i malo-pomalo, preobražavao sam se u semenku. Ništa nisam mislio. Sve je bilo tamno i ja sam zaspao u dubini zemlje. Najedanput, nešto se pokrenulo. Bio je to jedan deo mene, koji je hteo da me probudi, govoreći da moram da izađem odatle jer postoji nešto drugo „tamo gore”. Meni se i dalje spavalo, ali je onaj deo bio uporan. Najpre je pokrenuo moje prste, a moji prsti su pokrenuli moje ruke, ali to nisu bili ni prsti ni ruke već jedna mala klica koja se borila da savlada snagu zemlje i da krene u susret nečemu „tamo gore”. Osetio sam da telo počinje da prati kretanje ruku. Svaki sekund trajao je čitavu večnost, ali semenka je želela pošto-poto da iskljija, da se rodi, jer je znala da postoji nešto „tamo gore” i morala je da sazna štaje to. Najpre glava, a zatim i telo, počеше da se dižu, s ogromnim naporom. Sve se odvijalo suviše sporo i ja sam morao da se borim protiv sile koja me je potiskivala naniže, ka dubini zemlje, gde sam do maločas ležao mirno i spavao večnim snom. Ali sam napredovao, napredovao, i napokon raskinuo to što me je

VEŽBA SEMENKE

Klekni na zemlju. Zatim sedni na pete i nagni se tako da ti glava dotiče kolena. Pruži ruke unazad. Zauzeo si položaj fetusa. Sad se opusti i zaboravi na sve što te tišti. Diši ravnomerno i duboko. Malo-pomalo, shvatićeš da si sićušna semenka udobno ušuškana u zemlji. Sve oko tebe je toplo i nežno. Spavaš mirnim snom. Najjednom, jedan prst se pomera. Stabljika više ne želi da bude semenka, hoće da se rodi. Polagano počinješ da pokrećeš ruke, a telo ti se uspravlja, uspravlja, sve dok ponovo ne sedneš na pete. Zatim počinješ da ispravljáš leđa i lagano, lagano vraćaš se u klečeći položaj. Sve to vreme zamišljaj da si semenka koja se preobražava u stabljiku koja postepeno niče iz zemlje.

Nastupa trenutak da se potpuno probiješ iz zemlje. Polako se podižeš, spuštaš na tle najpre jednu a onda i drugu nogu, boreći se da održiš ravnotežu kao što se stabljika bori za svoj prostor. A onda već čvrsto stojiš na zemlji. Zamišljaj polje oko sebe, sunce, vodu, vetar i ptice. Ti si stabljika koja počinje da raste. Podiži, lagano, ruke prema nebu. Pružaj ih sve više i više, kao da želiš da dohvatiš ogromno sunce koje sija iznad tebe i daje ti snagu, i privlači te. Tvoje telo je sve čvršće, tvoji mišići se zatežu, a ti osećaš kako rasteš, rasteš do bezmerja. Imapetost se pojačava, postaje bolna, nepodnošljiva. Kad više ne možeš da izdržiš, ispuštaš krik i otvaraš oči.

Ponavljaj ovu vežbu sedam dana uzastopce, uvek u isto vreme.

sputavalo i oslobodio se. Sila koja me je gurala prema dnu najednom je prestala. Probio sam zemlju i našao se okružen onim nečim „tamo gore“.

To nešto „tamo gore“ bilo je polje. Osetio sam toplinu sunca, zujanje insekata, žubor neke reke koja je tekla u daljini. Ustao sam, polagano, sklopljenih očiju, i svakog časa mi se činilo da ću izgubiti ravnotežu i vratiti se u zemlju, ali sam i dalje rastao. Ruke su mi se širile a telo ispravljalo. Bio sam tamo, u trenutku ponovnog rođenja, sa željom da me i spolja i iznutra ogreje to ogromno sunce koje je sijalo i molilo me da rastem još više i više, i da se uspravljam da bih ga obujmio svim svojim granama. Sirio sam ruke, mišići celog tela počeli su da me bole i ja sam se osećao kao da sam visok hiljadu metara i da mogu da zagrlim planine. Telo mi se širilo, širilo, sve dok bol u mišićima nije postao toliko nepodnošljiv da sam kriknuo.

Otvorio sam oči i ugledao pred sobom Petrusa, koji mi se smešio pušeći svoju krdžu. Svetlost dana se još nije ugasila, ali sam se iznenadio kad sam video da nema sunca koje sam zamišljao. Upitao sam ga da li želi da mu opišem svoje doživljaje, ali on je odbio.

- To su i suviše lične stvari i moraš da ih sačuvaš za sebe. Kako mogu ja o njima da sudim? One pripadaju tebi i nikome više.

Rekao je da ćemo ostati tu da prespavamo. Zapalili smo vaticu, ispili preostalo vino iz njegove flaše, aja sam napravio nekoliko sendviča sa paštetom koju sam kupio pre no što sam stigao u San Huan Pie-de-Por. Petrus ode do obližnjeg potoka i ubrzo se vrati s nekoliko riba koje smo ispekli na vatri. Onda smo prostrli vreće za spavanje i legli.

Od svih velikih doživljaja u životu, nikad neću zaboraviti tu prvu noć na Putu za Santjago. Bilo je hladno, uprkos letu, ali ja sam još uvek osećao u ustima ukus vina koje je Petrus poneo. Pogledao sam u nebo, a Mlečni put se prostirao nada mnom, ukazujući na ogromnu putanju koju moramo da predemo. Donedavna,

to bezmerno prostranstvo izazivalo bi u meni teskobu, užasan strah da neću biti u stanju da doznam svoj cilj, da sam i suviše mali za to. Ali danas, ja sam bio semena i rodio sam se ponovo. Otkrio sam daje, uprkos udobnosti zemlje i dubokog sna u koji sam utonuo, život „tamo gore“ bio neuporedivo lepši. I ja sam mogao da se ponovo rađam, koliko god puta to poželim, sve dok moje ruke ne postanu dovoljno velike da obujme zemlju iz koje sam ponikao.

TVORACITVOREVINA

Šest dana pešačili smo preko Pirineja penjući se i silazeći niz planine. Petrus me je terao da ponavljam vežbu Semenke svakog popodneva, uoči zalaska, kada bi sunčevi zraci osvetljavali još samo najviše vrhove planina. Trećeg dana hodajedan betonski putokaz obojen u žuto ukazivao je na to da smo prešli granicu i da naše noge sada gaze špansku zemlju. Malo-pomalo, Petrus je iznosio neke pojedinosti iz svog privatnog života; otkrio sam daje Italijan i industrijski dizajner².

Pitao sam ga zar nije zabrinut zbog svega što je morao da napusti da bi vodio jednog hodočasnika u potragu za njegovim mačem.

- Hteo bih nešto da ti objasnim - odgovorio je. - Ja te ne vodim do tvog mača. Ti sam moraš da ga pronađeš. Ja sam tu da te pratim na Putu svetog Jakova i da te naučim vežbama RAM-a. Način na koji ćeš ih ti primeniti u potrazi za svojim mačem tiče se samo tebe.

- Nisi odgovorio na moje pitanje.

- Dok putuješ, doživljavaš najjedan vrlo praktičan način čina Ponovnog rođenja. Nalaziš se u potpuno novim okolnostima, vre-

² Kolin Vilson tvrdi kako u svetu nema slučajnosti i ja sam još jednom mogao da potvrdim istinitost te izjave. Jednog dana, u hotelu u kom sam odseo u Madridu, dok sam listao novine, moju pažnju privuklaje reportaža o nagradi Princ od Asturijasa, jer je jedan brazilski novinar, Roberto Marinjo, bio jedan od dobitnika. Poskočio sam dok sam pažljivo razgledao fotografiju sa banketa: zajednim od stolova, elegantan u svom smokingu, sedeo je Petrus, potpisan u legendi kao „jedan od najslavnijih evropskih dizajnera u ovom trenutku“.

me prolazi sporije, a najčešće ne razumeš ni jezik koji ljudi govore. Baš kao dete koje je tek izašlo iz majčine utrobe. U tim situacijama počinješ da posvećuješ mnogo više pažnje onome što te okružuje, jer od toga zavisi tvoj opstanak. Postaješ pristupačniji ljudima, jer mogu da ti pomognu u neprilikama. I primaš i najmanju milost božju sa najvećom radošću, kao daje reč o događaju koji treba pamtiti do kraja života.

U isto vreme, pošto je sve novo, ti zapažaš samo lepotu u stvarima i srećniji si što živiš. Zato je religiozno hodočašće oduvek bilo jedan od najneposrednijih načina da se dospe do prosvetljenja. Da bi se okajali grehovi treba stalno hodati napred, prilagođavajući se novim okolnostima i primajući, za uzvrat, hiljade blagoslova koje život svesrdno nudi onima koji to od njega traže.

- Zar misliš da bih mogao da se sekiram zbog pola tuceta projekata koje nisam ostvario da bih bio ovde s tobom?

Petrus se osvrnuo uokolo, aja sam pratio njegov pogled. Jedno stado kozaje paslo na planinskoj kosi. Jedna od njih, najsmelija, stajalaje na malom ispupčenju vrlo visoke stene; pitao sam se kako je dospela tamo i kako će odatle otići. Ali, tek što sam to pomislio, pošto je našla oslonac na mestima nevidljivim za moje oči, kozaje skočila i pridružila se svojim drugaricama. Čitava okolina zračilaje napetim mirom jednoga sveta koji je trebalo još mnogo da raste i da stvara, i koji je znao da zbog toga mora i dalje hodati, stalno hodati. Čak i kad bi mi neki snažan zemljotres, ili ubistvena oluja, katkad odavali utisak daje priroda okrutna, shvatao sam da su to samo nedaće na Putu. Prirodaje takode putovala u potrazi za prosvetljenjem.

- Vrlo sam zadovoljan što se ovde nalazim - rekao je Petrus. - Jer, poslovi koje nisam obavio više se ne računaju, a poslovi koje ću obavljati posle ovog putovanja biće mnogo bolji.

Dok sam čitao dela Karlosa Kastanede, žarko sam želeo da sretnem starog indijanskog vrača, don Huana. Dok sam gledao Petrusa kako posmatra planine, imao sam utisak da se nalazim pred nekoga koji muje sličan kao brat bratu.

Sedmoga dana po podne, pošto smo prošli kroz borovu šumu, izbili smo na vrh jednog brežuljka. Tu se Karlo Veliki prvi put molio na španskoj zemlji. Najednom starom spomeniku natpis na latinskom podsećao je da putnici, kako bi obnovili uspomenu na taj događaj, treba da izgovore *Salve Regina*. Učinili smo to što je preporučivao natpis. Potom me je Petrus zamolio da poslednji put izvedem vežbu Semenke.

Kleknuo sam na zemlju i otpočeo vežbu. Sve se odvijalo normalno do časa kad sam ispružio ruke i počeo da zamišljam sunce. Kada sam stigao do tog mesta osetio sam kako padam u veliku ekstazu, dok je ogromno sunce sijalo preda mnom. Moje ljudske uspomene su se polako gasile i ja više nisam izvodio vežbu, nego sam se preobrazio u drvo. Bio sam srećan i zadovoljan zbog toga. Sunce je sijalo i okretalo se oko sebe - što se ranije nikada nije dogodilo. Ostao sam tako, raširenih grana, lišća koje je treperilo na vetru, sa željom da nikada ne napustim to stanje. Sve do časa kad me je nešto dodirnilo i kadje sve, u deliću sekunde, postalo mračno.

Smesta sam otvorio oči. Petrus me je pljusnuo po licu i držao za ramena.

- Ne zaboravi svoje ciljeve! - prosiktao je besno. - Ne zaboravi da imaš još mnogo da učiš pre nego što pronadeš svoj mač!

Seo sam na tle drhteći pod udarima hladnog vetra.

- To se često događa? - upitao sam.

- Skoro uvek. Naročito sa ljudima kao što si ti, koji su opsenjeni detaljima i zaboravljaju cilj svoje potrage.

Petrus je izvadio pulover iz svoje torbe i obukao ga. Ja sam navukao još jednu majcu preko moje *I love NY*-nikada ne bih pomislio da, za vreme leta koje su meteorolozi ocenili kao „najtoplije u deceniji“, može biti tako hladno. Dve majice su malo zaustavile vetar, ali ja sam zamolio Petrusa da hoda brže kako bih se zagrejao.

Put je sada išao blagom nizbrdicom. Verovao sam da je hladnoća koju sam osećao bila posledica naše oskudne ishrane, jer jeli

samo samo ribu i šumsko voće³. Ali, Petrus mi je objasnio da nam je hladno jer smo dostigli najvišu tačku na svom putu kroz planinu.

Nismo prešli ni pet stotina metara kada se, najednom zavijutku puta, pejzaž naglo promenio. Ogromna dolina prostirala je pred nama svoju ustalasanost. Levo, na padini, na manje od dvesta metara, iščekivalo nas je seoce čiji su se dimnjaci pušili. Zeleo sam da ubrzam, ali me je Petrus zadržao.

- Mislim daje ovo najbolji trenutak da te podučim drugoj Vežbi RAM-a - rekao mi je dok je sedao na zemlju i davao mi znak da ga podražavam.

Seo sam nerado. Slika seoceta i dima koji se dizao iz njegovih dimnjaka prilično me je pomela. Najednom sam shvatio da smo već čitavu nedelju usred polja, da nismo sreli ni žive duše, da smo spavali pod vedrim nebom i hodali po čitav dan. Nisam više imao cigarete i bio sam prinuđen da pušim Petrusovu krdžu. Kada sam imao dvadeset godina, obožavao sam da spavam u vreći za spavanje i jedem ribu bez začina, ali na putu za Santjago to je zahtevalo veliko odricanje. Nestrljivo sam čekao da Petrus savije i popuši svoju cigaretu u tišini, sanjajući o toplini čaše vina u baru koji sam primetio na manje od pet minuta hoda. Petrus, dobro utopljen, bio je smiren i gledao je rasejano nesamerljivu dolinu.

- Kako ti izgleda prelazak preko Pirineja? - pitao je malo kasnije.

- Vrlo lep - odgovorio sam ne želeći da produžavam razgovor.

- Morao je da bude lep zato što smo izgubili šest dana da bismo prevalili put koji smo mogli da pređemo u jednom jedinom danu.

Nisam mogao da verujem. On je uzeo kartu i pokazao mi razdaljinu: sedamnaest kilometara. Čak i laganim hodom, zbog uspona i silazaka, taj put se mogao preći za šest sati.

³ To je neko crveno voće kome ne znam imena, aii čiji jedinstven izgled u meni izaziva gadenje, toliko sam gajeo u Pirinejima tokom svog putovanja.

- Ti si se toliko uskopistio da stigneš do svog mača da si zaboravio najvažnije: do njega treba hodati. Gledajući uporno prema Santjagu - koji odavde ne možeš videti - nisi ni primetio da smo pored nekih mesta prošli četiri ili pet puta uzastopce, različitim putevima.

Sada, kadaje Petrus to rekao, shvatio sam da se, na putu, vrh *Itshasheguy*, najviši u toj oblasti, nalazio čas sa moje desne, čas sa leve strane. Čak i da sam to tada primetio, ne bih došao do jedinog mogućeg zaključka: išli smo tamo-amo, vrteći se u krug.

- Ja sam se samo služio različitim putevima koristeći staze koje su kroz šumu prokrčili krijumčari. Ali, u svakom slučaju, morao si to da primetiš.

Međutim, to se nije dogodilo zato što čin hodanja za tebe nije ni postojao. Postojalaje samo tvoja želja da stigneš što pre.

- A da sam to primetio?

- Bilo bi nam svakako potrebno sedam dana, jer vežbe RAM-a zahtevaju tako. Ali ti ćeš od Pirineja biti na dobitku na drugi način.

Bio sam toliko iznenađen da sam zaboravio i na hladnoću i na selo.

- Kada se putuje prema nekom cilju - nastavio je Petrus - veoma je važno obratiti pažnju na put. Putje taj koji nam uvek ukazuje na najbolji način kako da stignemo do svog odredišta, i on nas obogaćuje u meri u kojoj ga prelazimo. Ako to uporedimo sa seksualnim odnosom, ja bih rekao da su prethodna milovanja ona koja određuju snagu orgazma. Svi to znaju.

Isto je i kad čovek ima određeni cilj u životu. On može biti bolji ili gori, zavisno od puta koji biramo da ga dosegamo i načina na koji ćemo taj put preći. Zato je druga vežba RAM-a tako važna: ona se sastoji u tome da u svemu što smo navikli da gledamo svakog dana prepoznamo tajne koje nas navika sprečava da vidimo.

I Petrus me je poučio VEŽBIBRZINE.

- U gradovima, usred naših svakodnevnih aktivnosti, ta vežba

VEŽBA BRZINE

Hodaj dva puta sporije od uobičajene brzine. Obraćaj pažnju sve pojedinosti, na ljude i predele oko sebe.

Najpogodnije vreme za izvođenje ove vežbe je posle doručka.

Ponavljaj vežbu tokom sedam dana.

mora biti izvedena za dvadeset minuta. Međutim, pošto se sad nalazimo na čudesnom Putu svetog Jakova, mi ćemo utrošiti čitav sat da stignemo do sela.

Hladnoća, koju sam bio zaboravio, ponovo se vratila i ja sam gledao Petrusa obeshrabreno. Ali on me nije udostojio pažnje: uzeo je svoj ranac i mi smo otpočeli da prelazimo tih dve stotine metara sa sporošću koja me je dovela do očajanja.

Na početku, gledao sam samo gostionicu, jednu staru zgradu na dva sprata, sa drvenom firmom okačenom iznad vrata. Bili smo tako blizu da sam mogao da vidim datum podizanja zgrade: 1652. Napredovali smo, ali izgledalo je da se nismo pomerili s mesta. Petrus je spuštao nogu pred nogu sa izuzetnom sporošću, aja sam ga podražavao. Uzeo sam sat iz ranca i stavio ga na zglavak ruke.

- To će biti još gore - rekao je - jer vreme ne prolazi uvek istim ritmom. Mi određujemo ritam vremena.

Počeo sam neprekidno da gledam u sat i shvatio da je imao pravo. Sto sam više gledao, to je vreme prolazilo sporije. Odlučio sam da poslušam njegov savet i sklonio sam sat u ruksak. Pokušao sam da posvetim pažnju predelu, dolini, kamenju koje su gazile moje cipele, ali svaki čas sam gledao prema gostionici i bio ubeđen da se ne pomeramo. Došao sam na ideju da u sebi pričam priče, ali ta vežba me je toliko nervirala da nisam uspevao da se koncentrišem. Kada više nisam mogao da izdržim, izvadio sam sat iz torbe: prošlo je samo jedanaest minuta.

- Ne pravi od te vežbe mučenje, jer ona nije smišljena zbog toga - rekao je Petrus. - Pokušaj da izvučeš zadovoljstvo iz brzine na koju nisi navikao. Čineći na drugi način uobičajene pokrete omogućićeš jednom novom čoveku da se razvije u tebi. Uostalom, ti odlučuješ.

Ljubaznost te rečenice me je malo umirila. Ako sam ja odlučivao, trebalo je bolje da iskoristim tu okolnost. Udahnuo sam duboko i izbegavao da razmišljam. Pobudio sam u sebi jedno neobično stanje, kao da je vreme neka udaljena stvar koja me ne zanima. Sve mirniji, počeo sam drukčije da gledam na ono što

me je okružavalo. Mašta, nepokorna kada sam bio napet, sada je postala moj saveznik. Gledao sam selo pred sobom i izmišljao priču: kako je izgrađeno, hodočasnike koji su ovuda prolazili, sreću da se sretnu ljudi i da se pronade gostoprimstvo posle hladnog vetra u Pirinejima. Učinilo mi se, u trenutku, da sam u nedrima tog sela primetio neko snažno prisustvo, tajanstveno i mudro. Moja mašta ispunilaje dolinu vitezovima i bitkama. Mogao sam da opazim njihove mačeve dok su svetlucali na suncu i da čujem njihove ratne pokliče. Selo više nije bilo samo mesto gde sam mogao da ugrejem svoju dušu vinom i telo pod pokrivačem: bio je to istorijski kamen međaš, delo herojskih ljudi koji su sve napustili da bi se nastanili u ovoj pustoši. Svet je bio tu, oko mene, i ja sam shvatio da sam mu veoma retko posvećivao pažnju.

Kada sam se pribrao, bili smo pred vratima gostionice i Petrus me je pozvao da uđem.

- Ja častim vinom - rekao je. - I idemo rano na spavanje, sutra moram da ti predstavim jednog velikog maga.

Spavao sam teškim snom bez snova. Cim je dan počeo da se širi jednim dvema ulicama sela Ronseval, Petrus je pokucao na vrata moje sobe. Bili smo smešteni na drugom spratu gostionice koja je istovremeno služila i kao konačište.

Popili smo kafu, pojeli hleb i maslinovo ulje i izašli. Gusta magla lebdelaje nad mestom. Primetio sam da Ronseval nije baš selo, kako sam najpre pomislio; bio je to najmoćniji manastir u pokrajini u vreme velikih hodočašća na Putu, direktno povezan sa oblastima koje su se prostirale sve do granica Navare. On je tu sačuvao svoje osobenosti: nekoliko zgrada činile su deo semeništa. Jedina svetovna zgrada bila je gostionica u kojoj smo odseli.

Išli smo kroz maglu i ušli u crkvu. Više sveštenika, odevenih u belo, služilo je prvu jutarnju misu. Nisam razumeo ništa jer je služba bila na baskijskom. Petrus je seo u jednu klupu u dnu, a mene je zamolio da ostanem pored njega.

Crkvaje bila ogromna, i bila je ispunjena predmetima od neprocenjive umetničke vrednosti. Petrus mi je tiho objasnio daje crkva izgrađena zahvaljujući darovima kraljeva i kraljica Portugalijske, Španije, Francuske i Nemačke, na mestu koje je prethodno označio car Karlo Veliki. U oltaru, Devica od Ronsevala, sva od masivnog srebra i lica od skupocenog drveta, držalaje u rukama buket od dragog kamenja. Miris tamjana, gotska građevina, sveštenici obučeni u belo i njihovo pojanje učiniše da padnem u stanje blisko transu, kakvo sam iskusio za vreme obreda Predanja.

- A vrač? - pitao sam Petrusa setivši se njegovog sinoćnog predloga.

On je pokazao glavomjednog sveštenika srednjih godina, mršavog i sa naočarima, koji je sedeo pored ostalih kaluđera najednoj od dugih klupa oko oltara. Vrač koji je istovremeno sveštenik! Zeleo sam da se misa završi što pre, ali, kako mi je Petrus objasnio sinoć, mi sami određujemo ritam vremena: moje nestrpljenje učinilo je da religiozna ceremonija potraje više odjednog sata.

Kad se misa napokon završila, Petrus me je ostavio samog na klupi i povukao se posluživši se vratima na koja su izašli sveštenici. Ostao sam da razgledam crkvu, osećajući da treba da izgovorim neku molitvu, ali nisam uspevao ni na šta da se usredsredim. Slike su izgledale daleke, zarobljene ujednoj prošlosti koja se više neće vratiti, kao što se nikad neće vratiti ni zlatno doba Puta za Santjago.

Petrus se pojavio na vratima, bez ijedne reči, i dao mi znak da ga sledim.

Ušli smo u vrt unutar manastira, opasan tremom. U sredini, na santraču bunara, sveštenik sa naočarima nas je čekao.

- Oče Revnosni, evo jednog hodočasnika - rekao je Petrus predstavljajući me.

Sveštenik mi je pružio ruku i ja sam ga pozdravio. Cutali smo. Očekivao sam da se nešto dogodi, ali nisam čuo ništa sem kukuri-

kanja petlova i krikova kobaca u potrazi za dnevnim plenom. Sveštenik me je gledao, ravnodušan - pogleda sličnog kao Madam Lurd, pošto sam izgovorio Drevnu reč.

Najzad, posle duge i teške tišine, otac Revnosnije progovorio.

- Izgleda da ste se vrlo rano uspeli lestvicama Predanja, dragi moj.

Rekao sam da imam trideset devet godina i da sam bio uspešan u svim ordalijama⁴.

- Sem u jednoj, i to najznačajnijoj - nastavio je posmatrajući me uporno bezizražajnim pogledom. - A bez nje sve što ste naučili ne vredi ništa.

- Zato sam krenuo na Put svetog Jakova.

- To nije nikakvojemstvo. Pođite sa mnom.

Petrus je ostao u vrtu, a ja sam sledio oca Revnosnog. Prešli smo preko trema, prošli smo pored mesta na kojem je sahranjen jedan kralj, Sančo EI Fuerte, i zaustavili se u maloj kapeli, iza glavnih zgrada koje su činile manastir Ronseval.

Unutra nije bilo skoro ničega, samo jedan sto, jedna knjiga i mač. Ali, taj nije bio moj.

Otac Revnosnije otišao da sedne za sto, ostavivši me da stojim. Zatim je uzeo nekoliko travki i zapalio ih, što je ispunilo vazduh mirisom. Prizor me je sve više podećao na susret sa Madam Lurd.

- Najpre, moram da vas upozorim - najavio je otac Revnosni La rotajacoea (Put svetog Jakova) samo je jedan od četiri puta. To je put Pika. On vam može doneti moć, ali to nije dovoljno.

- Koja su ostala tri?

- Znate najmanje dva: put Jerusalima koji je put Srca, ili Grala, i koji će vas osposobiti da činite čuda; i put Rima, put Trefa, koji će vam omogućiti da razgovarate sa drugim svetovima.

⁴ Ordalijske su ritualna iskušenja u kojima učestvuju ne samo marljivost učenika, već i privenjenja koja se pojavljuju za vreme njihovog izvršenja. Taj termin vodi poreklo iz Inkvizicije.

- Nedostaje samo put Karea da bi se kompletirale boje u kartama, rekao sam šaleći se.

Otac Revnosni se nasmejao.

-Tačno. To je tajni put, i ako ga čak ostvarite jednog dana, nećete smeti da pričate nikome. Ali ostavimo to za trenutak. Gde su vam školjke?

Otvorio sam svoj ruksak i izvadio školjke i sliku Naše Gospe od Prikazanja. On ih je stavio na sto. Ispružio je ruke i usredsredio se. Tražio je od mene da učinim to isto. Miris u vazduhu se pojačao. Otvorenih očiju, isto kao i sveštenik, zaključio sam da se u tom času ponavljala pojava koju sam video u Itatiaji: školjke su svetlele svetlošću koja ne osvetljava. Sjaj je postajao sve snažniji i čuo sam da tajanstveni glas, koji je izlazio iz grla oca Revnosnog, izgovara:

- Tamo gde je tvoje blago, tamo će biti i tvoje srce.

Bilaje to rečenica iz Biblije. Glas je nastavio:

- A tamo gde je tvoje srce, biće i kolevka drugog dolaska Hristovog; kao ove školjke, i hodočasnik na putu Svetog Jakova je školjka. Ako se školjka, koju je stvorio život, razbije, pojaviće se Život koji je sazdan od Agape.

Povukao je ruke i školjke su prestale da svetle. Zatim je upisao moje ime u knjigu koja se nalazila na stolu. Na čitavom putu Svetog Jakova video sam samo tri knjige u koje je bilo upisano moje ime: onu kod madam Lurd, ovu kod oca Revnosnog i knjigu Moći u koju ću, kasnije, sam upisati svoje ime.

- Gotovo je. Možete poći s blagoslovom Device od Ronsevala i Svetog Jakova od Mača.

- Put svetog Jakova je obeležen žutim tačkama rasejanim po čitavoj Španiji - objasnio je sveštenik dok smo se vraćali na mesto na kojem je ostao Petrus. - Ako se u bilo kom času izgubite, potražite te oznake na drveću, kamenju, na tablama sa saobraćajnim znacima i bićete u stanju da pronadete sigurno mesto.

- Imam dobrog vodiča.

- Ali ipak se uvek trudite da se uzdate u sebe. Da ne biste šest dana išli i vraćali se usred Pirineja.

Dakle, sveštenikje znao priču.

Priključili smo se Petrusu i rastali se. Napustili smo Ronseval ujutru i magla se bila već sasvim razišla. Prav i ravan put se pružao pred nama i ja sam počeo da tražim žute oznake o kojima je govorio otac Revnosni. Moj ruksak je bio malo teži jer sam u gostionici kupio flašu vina, iako mi je Petrus rekao da to nije potrebno. Počev od Ronsevala, prolazićemo kroz stotine sela i vrlo retko ćemo spavati pod vedrim nebom.

- Petrus, otac Revnosni je govorio o drugom dolasku Hristovom kao o slučaju koji će se zaista desiti.

- I koji se dešava stalno. To je tajna tvoga mača.

- Osim toga, rekao si da ću upravo sreći jednog vrača, a ja sam sreo sveštenika. U čemu je veza između Magije i katoličke crkve?

- U svemu.

SVIREPOST

- Tamo, baš na onom mestu, ubijena je Ljubav - reče stari seljak, pokazujući najednu kapelicu izdubljenu u stenama.

Pešačili smo pet dana uzastopce, zaustavljajući se samo da nešto prezalogajimo i da odspavamo. Petrus je i dalje bio uzdržan u pogledu svog ličnog života, ali se pomno raspitivao o Brazilu i o mom poslu. Rekao je da mnogo voli moju zemlju, jer je ona za njega bila oličena u figuri Hrista Spasa u Korkovadu, koji je prikazan s raširenim rukama, a ne razapet na krstu. Hteo je sve da zna i bezbroj puta me je pitao da li su i tamo žene tako lepe kao ovde. Preko dana vrućina je bila skoro nepodnošljiva, i u svim krčmama i varošicama u koje smo svraćali, ljudi su se žalili na sušu. Zbog sparine prekidali smo hod između dva i četiri sata po podne - kad je sunce najjače pržilo - i navikli smo se na španski običaj sieste.

Tog popodneva, dok smo se odmarali u jednom maslinjaku, pride nam jedan stari seljak i ponudi nam gutljaj vina. Uprkos vrućini, navika ispijanja vina vekovima je bila nezaobilazni deo života stanovnika te oblasti.

- A zašto je tamo ubijena ljubav? - upitah, jer je starac želeo pošto-poto da zapodene razgovor.

- Pre mnogo vekova, jedna princeza koja je prešla Put svetog Jakova, Felicija Akvitanska, odlučila je da se odrekne svega i da se ovde nastani, na povratku iz Kompostele. Bila je to prava ljubav, jer je ona podelila sve svoje blago sirotinji iz ovog kraja i negovala bolesne i uboge.

Petrus je zapalio jednu od onih odvratnih cigareta od duvana za uvijanje, ali, uprkos njegovom ravnodušnom izrazu, shvatio sam da pomno prati starčevu priču.

- Onda je njen brat, Vojvoda Vilhelm, po očevoj zapovesti, došao daje vrati kući. Ali Felicijaje to odbila. Sav očajan, vojvoda je proburazi mačem u maloj kapeli koju vidite tamo preko i koju je ona golim rukama iskopala u steni, da bi u njoj zbrinjavala uboge i hvalila Gospoda.

Kad je došao k sebi i video šta je uradio, Vojvoda se zaputi pravo u Rim da traži oprostaj od Pape. Za kaznu, Papa mu je naložio da ode na hodočašće u Kompostelu, kako bi se pokajanjem iskupio. I tada se desilo nešto čudnovato: na povratku, kad je stigao ovamo, osetio je isti poriv i ostao da živi u kapeli koju je njegova sestra napravila, i tu se brinuo o siromasima do poslednjeg dana svog dugog života.

- To je Zakon povratka - nasmeja se Petrus.

Seljak nije razumeo njegovu opasku, ali ja sam tačno znao o čemu govori. Dok smo pešačili, vodili smo duge teološke rasprave o odnosu Boga prema ljudima. Ja sam tvrdio da u Predanju postoji uvekjedna veza sa Bogom, ali se ona uspostavlja sasvim drugačijim putem od ovog Jakovljevog, koji smo sledili na hodočašću u Kompostelu - s popovima vračima, Ciganima opsednutim demonima i svecima čudotvorcima. Sve to mi je delovalo isuviše anahrono, previše vezano za hrišćanstvo, lišeno onih čari i zanosa koje su Obredi Predanja uspevali u meni da izazovu. Petrus je neprestano ponavljao daje Put za Santjago put kojim svaki ljudski stvor može da prođe, i da samojedan takav put može voditi do Boga.

- Ti smatraš da Bog postoji, a i ja, takođe - govorio je Petrus.
- Dakle, Bog za nas postoji. Ali ako neko u Njega ne veruje, On zbog toga ne prestaje da postoji, niti to znači da osoba koja ne veruje pogrešno misli.

- Znači Bog zavisi od ljudske želje i moći?

- Imao samjednog prijatelja koji je ceo život proveo pijan, ali je svake noći izgovarao po tri molitve Bogorodici, jer gaje majka

tako naučila od malena. Čak i kad bi se vratio kući trešten pijan, čak i ne verujući u Boga, moj prijatelj bi uvek očitao tri „Bogoro-dice Djevo“. Kad je umro, na jednom Obredu Predanja, upitao sam duha drevnih predaka gde se nalazi moj prijatelj. Duh mi je odgovorio da je srećan i zadovoljan, okružen svetlošću. Iako za života nije imao vere, njegovo delo - koje su činile samo one tri molitve koje bi očitao mehanički, prinudom navike - donelo mu je spasenje.

Bog je nekada, po verovanju naših davnih predaka, obitavao u pećinama i oglašavao se gromovima. Kasnije, kad je čovek otkrio da su to samo prirodne pojave, Bog je poprimio obličje pojedinih životinja i preselio se u svete šume. Ujednom razdoblju, postojao je jedino u katakombama velikih gradova Starog veka. Ali za sve to vreme, nikad nije prestao da napaja čovekovo srce, u vidu Ljubavi.

Danas je Bog samo jedan pojam, koji je gotovo naučno dokazan. Ali kad dospe do tog stadijuma, Istorija napravi zaokret i sve počinje iznova. To je Zakon povratka. Kad je otac Revnosni naveo Hristovu rečenicu da „tamo gde je tvoje blago, tamo će biti i tvoje srce“, mislio je upravo na to. Tamo gde želiš da vidiš lice Božje, videćeš ga. A ako ne želiš da ga vidiš, nema nikakve razlike, pod uslovom da činiš dobra dela. Kad je Felicija Akvitanska napravila kapelu i počela da pomaže sirotinji, zaboravila je Boga iz Vatikana, i počela da ga ispoljava u njegovom iskonskijem i mudrijem vidu: Ljubavi. U tom smislu, seljak ima puno pravo kad kaže daje tamo ubijena Ljubav.

Seljak je, međutim, bio sav smrknut jer nije bio u stanju da prati naš razgovor.

- Zakon povratka počeo je da deluje kad je njen brat bio prinuden da nastavi delo koje je nasilno prekinuo. Sve je dozvoljeno, osim da se prekine ispoljavanje Ljubavi. Kad se to dogodi, onaj ko se drznuo da nešto uništi obavezan je da uništeno obnovi.

Objasnio sam da u mojoj zemlji Zakon povratka tumači ljudske nakaznosti i bolesti kao kaznu za grehe počinjene u prethodnim reinkarnacijama.

- Gluposti - odbrusi Petrus. - Bog nije osveta, Bog je Ljubav. Njegova jedina kazna sastoji se u tome da nekoga ko je prekinuo neko delo Ljubavi primora da ga nastavi.

Seljak se izvinio, rekavši daje već kasno i da mora da se vrati na posao. Petrusu je to poslužilo kao dobar povod da ustanemo i nastavimo hod.

- Samo zalud trošimo reči - reče dok smo prolazili kroz maslinjak. - Bog je u svemu što nas okružuje, i čovek mora da ga sam nasluti, proživi, aja sad pokušavam da ga pretvorim u logički problem da bi ti razumeo. Samo nastavi da upražnjavaš vežbu sporog hodanja i bićeš sve ubedeniji u njegovo prisustvo.

Dva dana kasnije trebalo je da se popnemo najjedno brdo zvanom Vis Oproštaja. Uspinjanje je potrajalo nekoliko sati, a kad smo napokon dospeli do vrha, naišao sam na prizor koji me je zaprepastio - ugledao sam jednu grupu turista kako se, uz muziku koja je iz automobila treštala na sav glas, sunčaju i pijuckaju pivo. Iskristili su jedan sporedni seoski put koji vodi do samog vrha.

- Tako ti je to - reče Petrus. - Ili si možda očekivao da zatekneš ovde gore Sidove ratnike spremne da dočekaju sledeći napad Mavara?

Dok smo silazili, izveo sam poslednji put vežbu Brzine. Pred nama se prostirala još jedna beskrajna ravnica, oivičena plavičastim brdima i prošarana oskudnom vegetacijom, sprženom od suše. Na tom kamenitom tlu gotovo da i nije bilo drveća, već samo poneki grm. Kad sam završio vežbu, Petrus me upita nešto o mom poslu i meni je tek tada postalo jasno da već odavno na to nisam ni pomislio. Moja zabrinutost zbog poslova, zbog onog što je ostalo neuradeno, praktično je nestala. Setio bih se tih stvari jedino noću, ali im nisam pridavao naročit značaj. Bio sam srećan što sam tamo, na putu za Santjago.

- Još malo pa ćeš prevazići i samu Feliciju Akvitansku - našao se Petrus, kad sam mu poverio kako se osećam. Zatim je zastao i zamolio me da spustim ranac na zemlju.

- Osvrni se uokolo i zagledaj se u neku tačku - reče.

Izabrao sam krst neke crkve koju sam nazreo u daljini.

- Gledaj netremice u tu tačku i pokušaj da se usredsrediš na ono što ću ti govoriti. Čak i ako osetiš neku promenu, ne dozvoli da te to omete. Učini kao što ti kažem.

Ostao sam stoječki, opušten, pogleda prikovanog za zvonik, a Petrus mi je prišao s leđa i pritisnuo jednim prstom moj potiljak.

- Put kojim ideš je put Moći i na njemu ćeš učiti samo vežbe Moći. Putovanje koje je u početku za tebe predstavljalo tegobu, jer ti je jedina želja bila da što pre stigneš, sad počinje da ti pričinjava zadovoljstvo, zadovoljstvo traganja i pustolovine. Time potranjuješ nešto što je najbitnije, a to su tvoji snovi.

Čovek nikad ne sme da prestane da sanja. San je hrana duši, kao što je jelo hrana telu. Vrlo često u životu vidimo svoje snove izjalovljene i svoje želje osujećene, ali treba da nastavimo da sanjamo, jer, u protivnom, naša duša umire i Agape ne može daje prožme. Mnogo je krvi proliveno na tom polju koje se pruža pred tvojim očima i tu su se vodili neki od najsvirepijih bojeva Rekonkiste. Na čijoj strani je bila pravda a na čijoj istina, nije bitno: važno je znati da su obe strane vodile Dobru Bitku.

Dobra Bitka je ona koju zapodevamo po zapovedi svog srca. U herojska vremena, u doba vitezova-lutalica, to je bilo lako jer su postojala ogromna prostranstva koja je trebalo osvojiti i mnogo posla koji je trebalo obaviti. Međutim, danas se svet znatno promenio, a Dobra Bitka se sa bojnih polja preselila u nas same.

Dobra Bitka je ona koju vodimo u ime svojih snova. Kad oni buknu u nama svom silinom - u doba prve mladosti - osećamo veliku hrabrost, ali još nismo naučili da se borimo. Uz mnogo truda i napora uspevamo da ovladamo borilačkom veštinom, ali više nemamo nekadašnju hrabrost. Zato se na kraju okrećemo protiv sebe i borimo se sami sa sobom, kao sa svojim najgorim neprijateljem. Kažemo da su naši snovi bili detinjasti, teško ostvarljivi, ili plod našeg nepoznavanja životne stvarnosti. Ubijamo svoje snove jer se plašimo da vodimo Dobru Bitku.

Pritisak Petrusovog prsta na moj potiljak bio je svejači. Cini mi se daje crkveni toranj promenio oblik - konture krsta ličile su na ljudsku figuru s krilima. Na andela. Zažmurio sam, a kad sam ponovo otvorio oči, krstje opet postao ono što je i bio.

- Prvi znak da ubijamo svoje snove jeste nedostatak vremena - nastavi Petrus. - Najzauzetiji ljudi koje sam upoznao u životu uvek su imali vremena za sve. Oni, pak, koji ništa nisu radili, stalno su bili umorni, ne uviđajući koliko su malo posla zapravo morali da obave, i neprestano su se žalili da im je dan i suviše kratak. U suštini, plašili su se da vode Dobru Bitku.

Drugi znak smrti naših snova jesu naše izvesnosti. Pošto ne želimo da posmatramo život kao jednu veliku pustovinu koju treba proživeti, smatramo sebe mudrim, pravednim i ispravnim u ono malo zahteva koje smo sebi postavili. Izvirujemo iznad bedema naše svakodnevice, slušamo kako se lome koplja, osećamo zadah znoja i baruta, vidimo velike padove i grozničave poglede ratnika, žedne osvajanja. Ali nikad ne prepoznamo radost, bezmernu Radost koja nadima srca onih koji se bore, jer njima nisu važni ni pobeda ni poraz, važno im je samo da vode Dobru Bitku.

I najzad, treći znak smrti naših snova jeste Mir. Život se pretvori u nedeljno popodne, ne postavljajući pred nas velike zahteve, i ne iziskujući više no što želimo da damo. Tada smo ubeđeni da smo zreli, da smo ostavili po strani maštanja iz detinjstva i uspehi da se ostvarimo lično i profesionalno. Iznenadimo se kad nam neko naših godina kaže da još uvek očekuje ovo ili ono od života. Ali zapravo, u dubini duše, znamo da je ono što nam se desilo bilo odustajanje od borbe za naše snove, odbijanje da povedemo Dobru Bitku.

Crkveni toranj se preobražavao iz časa u čas, a na njegovom mestu se pojavljivao anđeo s raširenim krilima. Koliko god pokušavao da odagnam tu sliku, trepćući očima, ona se ponovo pojavljivala. Poželeo sam da to kažem Petrusu, ali sam osećao da još nije završio priču.

- Kad se odrekneмо svojih snova i nađemo mir - reče on posle izvesnog vremena - nastupa jedan kratak period spokojstva. Ali mrtvi snovi počinju da trule u nama i da zagađuju sredinu u kojoj živimo. Postajemo surovi prema onima koji nas okružuju da bismo na kraju tu svirepost usmerili protiv nas samih. Nailaze bolesti i psihoze. Ono što smo želeli da izbegnemo u borbi - razočaranje i poraz - postaje jedino nasleđe našeg kukavičluka. I jednog dana, od mrtvih i istrulelih snova vazduh postane toliko kužan da se jedva može disati i počinjemo da priželjkujemo smrt, smrt koja bi nas izbavila od naših izvesnosti, naših preokupacija i onog užasnog mira nedeljnih popodneva.

Sada sam već bio sasvim siguran da vidim anđela i nisam više uspevaо da pratim Petrusove reči. Mora daje i on to shvatio, jer je sklonio prst s mog potiljka i ućutao. Lik anđela zadržao se još nekoliko trenutaka, a onda je nestao. Na njegovom mestu ponovo se pojavio crkveni toranj.

Nekoliko minuta nismo prozborili ni reči. Petrus je zamotao cigaretu i počeo da puši. Ja sam izvukao iz ranca bocu vina i otpio gutljaj. Bilo je toplo, ali mu je ukus ostao isti.

- Sta si video? - upitao me je.

Ispričao sam mu priču o anđelu. Rekao sam daje u početku, kad god zažmurim, slika nestajala.

- I ti isto moraš da naučiš da vodiš Dobru Bitku. Već si naučio da prihvataš pustolovine i izazove života, ali i dalje hoćeš da osporavaš čudesno.

Petrus izvadi iz svog ranca neki mali predmet i pruži mi ga. Bilaje tojedna zlatna igla.

- Ovo mi je poklonio moj deda. U Redu RAM-a svi Starci su imali po jedan predmet poput ovog. Zove se „Vrh Svireposti". Kad si ugledao anđela kako se ukazuje na zvoniku, hteo si da ga porekneš. Zato što to ne spada u stvari na koje si navikao. U tvom pogledu na svet, crkve su crkve, a prividenja se mogu javiti samo u ekstazama izazvanim Obredima Predanja.

Odgovorio sam daje moje priviđenje sigurno bilo posledica pritiska koji je on vršio na moj potiljak.

- Tačno, ali to ništa ne menja. Činjenica je da si ti odbacio priviđenje. Felicija Akvitanska je verovatno ugledala nešto slično, i ceo svoj život je posvetila tome što je videla. Time je svoje delo preobrazila u Ljubav. Isto to se sigurno desilo i njenom bratu. A isto to se dešava i svima nama, svakoga dana: uvek vidimo najbolji put koji treba da sledimo, ali idemo jedino onim putem na koji smo navikli.

Petrus krenu dalje, aja za njim. Igla u mojim rukama bleštala je od sunčevih zraka.

- Jedini način da spasemo svoje snove jeste da budemo velikodušni prema sebi. Svaki pokušaj samokažnjavanja - makar i najblaži - mora biti sasečen u korenu. Da bismo saznali kada postajemo surovi prema sebi moramo da preobrazimo u fizički bol svaki nagoveštaj duševnog bola, kao što su osećanje krivice, griža savesti, neodlučnost, kukavičluk. Ako neku duševnu patnju pretvorimo u fizički bol, otkrićemo koliko zla ona može da nam nanese.

I Petrus me nauči VEŽBU SVIREPOSTI.

- Nekada davno u toj vežbi se koristila zlatna igla. Danas su se stvari izmenile, kao što su se izmenili i predeli duž Puta za Santjago.

Petrus je bio u pravu. Posmatrana odozdo, ravnica je ličila na talasaste humke.

- Pomisli na neku svirepost koju si sebi danas učinio i izvedi vežbu.

Nisam uspevao ničeg da se setim.

- To je uvek tako. Uspevamo da budemo velikodušni prema sebi samo u onim retkim trenucima kad bismo morali biti strogi.

Najjednom sam se setio da sam pomislio za sebe da sam budala što sam se najedvitejade popeo na Vis Oproštaja, dok su oni turisti našli lakši put. Znao sam da to nije tačno, i da sam svirep prema sebi; turisti su tražili mesto gde će da se ogreju na suncu, ja

VEŽBA SVIREPOSTI

Kad god ti na um padne neka pomisao za koju smatraš da bi mogla da ti naškodi - ljubomora, samosažaljenje, ljubavni jadi, zavist, mržnja, itd. - postupi na sledeći način:

Zarivaj nokat kažiprsta u koren nokta palca, sve dok ne osetiš snažan bol. Usredsredi se na njega: on odražava na fizičkom planu onu patnju koju osećaš u duši. Ne popuštaj pritisak sve dok se ta misao ne izgubi iz tvoje svesti.

Ponavljaj vežbu onoliko puta koliko je potrebno, čak i uzastopce, sve dok te misao ne napusti. Ona će se javljati sve ređe i ređe, a potpuno će nestati pod uslovom da nikad ne zaboraviš da zariješ nokat u palac svaki put kad ti takva misao dođe na um.

sam tražio svoj mač. Nisam bio budala, a tako sam se osećao. Zario sam iz sve snage nokat svog kažiprsta u koren nokta palca. Osetio sam oštar bol, ali čim sam se na njega usredsredio, osećanje da sam budalaje nestalo.

Rekao sam to Petrusu, a on se samo nasmejao.

Te noći smo odseli u jednom udobnom hotelu u onom selu čiju sam crkvu nazreo u daljini. Posle večere rešili smo da se malo prošetamo.

- Od svih načina koje je čovek smislio da bi sebi naučio, najgora je Ljubav. Neprestano patimo zbog nekog ko nas ne voli, zbog nekog ko nas je ostavio, zbog nekog ko neće da nas ostavi. Ako smo samci, to je zato što nas niko ne želi, ako smo oženjeni, pretvaramo brak u ropstvo.

Stigli smo do malog trga na kome se uzdizala ona crkva koju sam video. Bilaje mala, bez previše arhitektonskih ukrasa, a njen zvonik je štrčao prema nebu. Pokušao sam da ponovo ugledam anđela, ali nisam uspeo.

Petrus se zagledao u krst na vrhu. Pomislio sam da vidi anđela, ali sam se prevario. Počeo je da mi govori:

- Kad je Sin Nebeskog Oca sišao na zemlju, doneo je Ljubav. Ali budući da čovečanstvo uspeva da razume ljubav jedino kroz patnju i žrtvu, na kraju su ga razapeli. Da se to nije desilo, niko ne bi poverovao u njegovu ljubav, jer su svi bili navikli da svakodnevno pate zbog svojih vlastitih strasti.

Seli smo na zidić i nastavili da gledamo crkvu. Petrus je ponovo prekinuo tišinu.

- Znaš li šta znači Varava, Paulo? „Var“ znači sin, a „Ava“ znači otac.

Gledao je netremice u krst na zvoniku. Oči su mu blistale i ja sam osetio da gaje nešto obuzelo, možda ona ljubav o kojoj je toliko govorio, ali u koju ja nisam uspevao da proniknem.

- Kako su mudri znaci božanske slave! - uskliknu toliko glasno da mu je glas odjekivao pustim trgom. - Kad je Pilat upitao narod da izabere, zapravo mu nije ostavio mogućnost izbora. Po-

kazao je jeđnog čoveka, išibanog, slomljenog i drugog, uzdignute glave, Varavu, revolucionara. Bog je znao da će narod poslati u smrt najslabijeg, da bi On mogao da dokaže svoju ljubav.

I zaključí:

- Pa ipak, kakav god daje bio izbor, Očev Sin bi uvek na kraju završio na krstu.

GLASNIK

„A ovde, svi putevi za Santjago slivaju se u jedan jedini“.

U rano jutro stigismo u Puente de La Reina. Rečenica je bila ispisana na postolju jedne statue - hodočasnika u srednjovekovnoj nošnji, sa trorigim šešikom, pelerinom, školjkama, štapom i tikvom u ruci - i podsećalaje na herojska vremena jednog gotovo zaboravljenog putovanja, koje smo ja i Petrus sada oživljavali.

Proveli smo noć u jednom od mnogih samostana koji se uzdižu duž celog Puta za Santjago. Brat vratar nas je upozorio da ne smemo da prozborimo ni reč unutar zidina opatije. Jedan mladi kaluđer odveo je svakog od nas u njegovu ćeliju, opskrbljenu samo najnužnijim stvarima: tvrdim krevetom, starim ali čistim čaršavima, jednim bokalom vode i lavorom za umivanje. Nije bilo kanalizacije ni tople vode, a raspored obroka bio je okačen na vratima.

U naznačeno vreme sišli smo u tpezariju. Kaluđeri, zavetovani na ćutanje, sporazumevali su se isključivo pogledima, a meni se činilo da njihove oči sijaju nekim naročitim sjajem, kakav se ne sreće kod običnih ljudi. Večera je bila poslužena rano, na dugačkim trpezama za kojima smo sedeli zajedno sa monasima u smeđim mantijama. Sa svog mesta, Petrus mi je dao mig, i ja sam odlično razumeo šta je hteo da mi kaže: goreo je od želje da zapali cigaretu, ali, po svemu sudeći, provešće celu noć bez mogućnosti da je utoli. I ja sam se isto tako osećao, i zato sam zario nokat u koren palca, koji se skoro već pretvorio u živo meso. Trenutak je bio i suviše lep da bih dozvolio da samom sebi učinim bilo kakvu okrutnost.

Večera je poslužena: supa od povrća, hleb, riba i vino. Svi su se molili, a mi smo im se pridružili u molitvi. Zatim, dok smo večerali, kaluder čitač kazivao je jednoličnim glasom odlomke iz jedne Poslanice Svetog Pavla.

- Nego što je ludo pred svijetom ono izabra Bog da posrami premudre; i što je slabo pred svijetom ono izabra Bog da posrami jako - govorio je monah svojim tankim glasom, sve istim tonom. - Mi smo budale Hrista radi. Postasmo kao smetlište svijeta, po kojemu svi gaze dosad... Jer carstvo Božje nije u reči nego u Moći.

Prekori koje je Pavle upućivao Korinćanima, odjekivali su za sve vreme obeda između golih zidova blagovaonice.

Ušli smo u Puente de La Reina razgovarajući o monasima koji su nas primili na konak prethodne noći. Ja sam priznao Petrusu da sam krišom pušio u sobi, premirujući od straha da neko ne oseti miris duvana. On se nasmejao i ja sam shvatio daje i on isto to uradio.

- Sveti Jovan Krstitelj se povukao u pustinju, ali je Isus prišao ribarima i proveo život putujući sa njima. - I ja tako više volim.

I zaista, izuzev vremena provedenog u pustinji, Isus je celog života boravio među ljudima.

- Uostalom, njegovo prvo čudo nije bilo da spase nečiju dušu, niti da izleči neku bolest ili da istera zle duhe; bilo je pretvaranje vode u vino najednoj svadbi, kadje domaćinu ponestalo pića.

Rekavši to, najednom je zastao. Njegov pokret bio je tako nagao da sam i ja stao, prestravljen. Nalazili smo se ispred mosta po kome je gradić dobio ime, ali Petrus nije gledao put koji je trebalo da pređemo. Oči su mu bile uperene u dva dečaka koji su igrali lopte na obali reke. Imali su između osam i deset godina, i izgledalo je da nisu primetili naše prisustvo. Umesto da krene preko mosta, Petrus siđe niz jarugu i priđe dečacima. Ja sam ga, kao i obično, sledio bez pitanja.

Dečaci su se i dalje pravili da nas ne primećuju. Petrus je seo i počeo da prati igru, sve dok, u jednom trenutku, lopta nije pala nedaleko od njega. Hitrim pokretom, zgrabio je i bacio prema meni.

Uhvatio sam loptu u vazduhu, čekajući da vidim šta će dalje da se desi.

Jedan od dečaka - koji je izgledao stariji - prišao mi je. Hteo sam, nagonski, da mu vratim loptu, ali je Petrusovo ponašanje bilo toliko neobično da sam odlučio da pokušam da saznam šta se to dešava.

- Dajte mi loptu, gospodine - reče dečak.

Pogledao sam tu malu figuru, na dva metra od mene. Imao sam osećaj da mi je dečak odnekud poznat, kao što mi se učinilo i pri susretu sa Ciganinom.

Mališanje nekoliko puta ponovio svoju molbu, i videvši daja ne odgovaram, sagnuo se i dohvatio jedan kamen.

- Dajte mi loptu ili ću vas gađati ovim kamenom - rekao je.

Petrus i drugi mališan posmatrali su nas, bez reči. Dečakova agresivnost me je razjarila.

- Baci slobodno - uzvratilo sam. - Ali ako me samo pogodi, doći ću ti tamo da te izdevetam.

Video sam daje Petrus odahnuo. Nešto je počelo da se migolji u podzemlju moje svesti. Imao sam jasan utisak da sam već doživio tu scenu.

Dečak se uplašio od mojih reči. Ispustio je kamen i pokušao na drugi način.

- Ovde u Puente de La Reini ima jedan ćivot koji je pripadao nekom jako bogatom hodočasniku. Vidim po školjkama i rančevima da ste i vi hodočasnici. Ako mi vratite moju loptu, ja ću vama dati ćivot. Sakrivenje u pesku, ovde, na obali reke.

- Ja hoću loptu - odgovorio sam neuverljivo. Ruku na srce, ako sam išta želeo, bio je to taj ćivot. Izgleda daje dečak govorio istinu. Ali je možda Petrusu lopta bila potrebna zbog nečega, a ja nisam smeo da ga razočaram: on je bio moj vodič.

- Gospodine, vama ta lopta uopšte ne treba - reče dečak, već na ivici plača. - Vi ste snažni, iskusni, upoznali ste svet. Ja znam samo obale ove reke, a moja jedina igračka je ta lopta. Vratite mi loptu, kad vas molim.

Dečakove reči dirnule su me duboko u srce. Ali čitav prizor, koji mi je na neki čudan način bio poznat, osećanje da sam isto to već pročitao ili doživeo, nagnalo me je da se ponovo usprotivim.

- Ne. Meni treba ova lopta. Daću ti pare da kupiš drugu, još lepšu, ali ovaje sada moja.

Kad sam to izgovorio, imao sam utisak daje vreme stalo. Predeo oko mene se potpuno izmenio, a da mi ovog puta Petrus nije prstom pritiskao potiljak: kao da smo, u tren oka, bili preneti u neku ogromnu sablasnu sivu pustinju. Tu više nisu bili ni Petrus ni drugi mališan, već samo ja i dečak, licem u lice. Iako su crte njegovog lica bile pitome i ljupke, u očima mu je plamteo neki sjaj koji me je plašio.

Priviđenje je trajalo svega delić sekunde. Već sledećeg trenutka ponovo sam se nalazio u Puente de La Reini, mestu gde su se mnogi putevi za Santjago, koji su polazili iz različitih tačaka u Evropi, spajali u jedan jedini. Preda mnom je stajao jedan dečak koji je tražio loptu, i gledao me umiljatim i tužnim pogledom.

Petrus nam priđe, uze mi loptu iz ruku i vrati je dečaku.

- Gde je onaj sakriveni čivot? - upitah dečaka.

- Koji čivot? - uzvрати dečak, uhvati svog druga za ruku i oni pobegoše od nas, trkom, i skočiše u reku.

Ponovo smo se popeli uz jarugu i najzad prešli preko mosta. Počeo sam da zapitkujem Petrusa o onome što se desilo, rekao sam mu i da mi se na tren ukazala pustinja, ali on se nije upuštao u razgovor, rekavši da ćemo o tome raspravljati kad budemo malo odmakli odatle.

Kroz pola sata stigli smo do jedne deonice drumu gde su se još videli ostaci starog rimskog puta. Tu su se nalazile i ruševine još jednog mosta, pored kojih smo seli da doručujemo ono što su nam monasi spremili: ražani hleb, kiselo mleko i kozji sir.

- Zašto si hteo da uzmeš dečakovu loptu? - upita Petrus.

Odgovorio sam da nisam hteo, da sam tako postupio zato što se on, Petrus, neobično ponašao. Kao da mu je ta lopta bila nešto izuzetno važno.

- Stvarno i jeste bila. Omogućila ti je da uspostaviš uspešan kontakt sa tvojim ličnim demonom.

Mojim ličnim demonom? Nisam čuo veću besmislicu za sve vreme otkako zajedno putujemo. Izgubio sam šest dana vrteći se okolo-naokolo po Pirinejima, upoznao sam jednog sveštenika vrača koji nije učinio nikakvu vradžbinu, a moj prst je bio živa rana jer sam svaki put kad bih osetio nešto zbog čega bih samog sebe poželeo da kinjim - hipohondriju, osećanje krivice, kompleks niže vrednosti - morao da zarijem nokat u ranu. Moram priznati daje, u tom pogledu, Petrus bio u pravu: negativne misli su se znatno prorodile. Ali tu priču o ličnom demonu nikad još nisam čuo. I nisam bio spreman da je olako prihvatim.

- Danas, pre nego što smo prešli most, snažno sam osetio da je tu još neko prisutan, neko ko pokušava da nas upozori. Ali to upozorenje je bilo namenjeno više tebi nego meni. Trenutak okršaja se naglo približava i ti moraš da vodiš Dobru Bitku.

Kad ne poznajemo svog ličnog demona, on ima običaj da se ukaže u obličju najbliže osobe. Osvrnuo sam se uokolo, spazio dečake kako se igraju i zaključio da će ti se tu javiti, ali sam mislio da će ti dati samo neki nagoveštaj. Tek kad si odbio da vratiš lop-tu, bio sam siguran daje to zaista bio tvoj lični demon.

Rekao sam mu da sam tako postupio zato što sam mislio da on to želi.

- Zašto ja? Nijednog trenutka ništa nisam rekao.

Počelo je malo da mi se vrti u glavi, možda od hrane koju sam halapljivo progutao posle čitavog sata pešačenja na prazan stomak. Istovremeno, utisak da mi je dečak odnekud poznat nije mi izbijao iz glave.

- Tvoj lični demon te je iskušavao na tri klasična načina: pret-njom, obećanjem i ciljanjem u tvoju slabu tačku. Čestitam, junački si mu se odupreo.

Tog trenutka sam se setio daje Petrus upitao dečaka za ćivot. Tada sam mislio da dečak pokušava da me prevari, ali mora daje

tamo zaista bio sakriven neki čivot, jer jedan pravi demon nikad ne daje lažna obećanja.

- Dečak nije mogao da se seti čivota, jer je tvoj lični demon već bio otišao.

I dodade, bez oklevanja:

- Vreme je da ga pozoveš da se vrati. Trebaće ti.

Sedeli smo na ruševinama starog mosta. Petrus je pažljivo skupio ostatke hrane i vratio ih u papirnu kesu koju su nam kaluđeri dali. Na poljima ispred nas pojavili su se prvi orači, ali bili su toliko daleko da nisam uspevaao da razaberem šta govore. Teren je bio valovit, a obrađene njive ličile su na čudesne crteže u predelu. Ispod naših nogu, reka, gotovo presahla od suše, žuborila je jedva čujno.

- Pre no što je krenuo u svet, Hristos je u pustinji razgovarao sa svojim ličnim demonom - poče Petrus. - Naučio je ono što mu je bilo potrebno da zna o čoveku, ali nije dozvolio da demon dikтира pravila igre, i tako gaje pobedio.

Jedan pesnik je jednom rekao da nijedan čovek nije ostrvo. Da bismo vodili Dobru Bitku, potrebna nam je pomoć. Potrebni su nam prijatelji, a kad nam prijatelji nisu u blizini, moramo da načinimo od samoće svoje glavno oružje. Sve što nas okružuje treba da nam pomogne da učinimo neophodne korake u pravcu svog cilja. Bez toga, ako ne shvatimo koliko su nam potrebni svi i sve, bićemo arogantni ratnici. A ta naša arogancija će nas na kraju poraziti, jer ćemo biti toliko sigurni u sebe da nećemo primetiti zamke koje nas vrebaju na bojnopolju.

Priča o ratnicima i bitkama još jednom me je podsetila na „Don Huana“ Karlosa Kastanede. Pitao sam se da li je stari indijski vrah imao običaj da drži lekcije ujutru, pre no što njegov učenik uspe da svari ono što je prezalogajio za doručak. Ali Petrus nastavi.

- Osim fizičkih sila koje nas okružuju i koje nam pomažu, postoje dve osnovne duhovne sile koje su uz nas: jedan anđeo i jedan

demon. Andeo nas uvek štiti, i to je božji dar - nema potrebe da ga prizivamo. Lice tvog anđela vidi se uvek kad posmatraš svet lepim očima. On je ovaj potok, ratari u polju, ovo plavo nebo. Onaj stari most koji nam je pomogao da pređemo preko vode i ovaj koji su ovde postavile neznane ruke rimskih legionara, sve je to lice tvog anđela. Naši stari su ga poznavali kao anđela čuvara, anđela zaštitnika, anđela branitelja, itd.

Demon je takođe andeo, ali on je jedna slobodna, neukrotiva sila. Radije ću ga nazvati Glasnikom, jer je on glavna spona između nas i sveta. U antici je bio predstavljen kao Merkur, Hermes Trismegist, Glasnik Bogova. On se ispoljava samo na materijalnom planu. Nalazi se u zlatu crkava, jer zlato potiče iz zemlje, a zemlja je njegovo carstvo. Prisutan je u našem radu, u našem odnosu prema novcu. Kad mu damo slobodu, teži da se rasprši. Kad ga isteramo, izgubimo sve ono dobro čemu je on uvek spreman da nas pouči, jer zna mnogo o svetu i ljudima. Kad pokažemo divljenje prema njegovoj moći, on nas uzme pod svoje i udalji nas od Dobre Bitke.

Dakle, jedini način da se izborimo s našim Glasnikom jeste da ga prihvatimo kao prijatelja. Da slušamo njegove savete, da zatražimo njegovu pomoć kad god nam zatreba, ali nikad ne smemo da mu dozvolimo da nameće pravila. Kao što si ti postupio s dečakom. Da bismo to postigli, neophodno je najpre da znamo šta želimo, a zatim da poznajemo njegovo lice i njegovo ime.

- A kako to da saznam? - upitah.

Tada me je Petrus naučio OBRED GLASNIKA.

- Gledaj da ga obavljaš noću, jer je tako lakše. Večeras, pri vašem prvom susretu, on će ti otkriti svoje ime. To ime je tajno i ne sme niko nikada da ga sazna, čak ni ja. Ako neko bude saznao ime tvog Glasnika, mogao bi da ga uništi.

Petrus ustade i mi nastavismo da pešačimo. Za kratko vreme stigli smo do polja na kojima su ratari obrađivali zemlju. Razme-nismo s njima nekoliko *buenos dias* i produžismo svojim putem.

- Kad bih hteo da se slikovito izrazim, rekao bih daje anđeo

OBRED GLASNIKA

1) Sedi i potpuno se opusti. Dozvoli svom duhu da luta kud mu se prohte i mislima da slobodno blude. Posle izvesnog vremena počni da ponavljaš samom sebi: „Ja sam sad opušten i moje oči spavaju snom sveta“

2) Kad osetiš da ti je svest rasterećena svih briga, zamisli jedan stub vatre sa svoje desne strane, sa živim, bleštavim plamenovima. Tada reci tihim glasom: „Naređujem svojoj podsvesti da se ispolji. Neka se otvori prema meni i otkrije svoje čarobne tajne.“ Onda malo pričekaj, usredsređen jedino na vatreni stub. Ako se pojavi neka slika, ona će biti odraz tvoje podsvesti. Pokušaj da je sačuvaš.

3) Održavajući neprekidno stub vatre satvoje desne strane, pokušaj sada da zamisliš drugi stub s leve strane. Kad se vatra raspamsa, izgovori tiho ove reči: „Neka se snaga Jagnjeta, koja se ispoljava u svemu i u svima, ispolji sada i u meni dok prizivam svog Glasnika. (Ime Glasnika), pojavi mi se ovog časa.

4) Razgovaraj sa svojim Glasnikom, koji treba da se pojavi između dva stuba. Upoznaj ga sa svojim problemom, zatraži mu da te posavetuje i daj mu potrebna uputstva.

5) Kad završiš razgovor, isprati Glasnika sledećim rečima: „Blagodarim Jagnjetu na čudu koje sam učinio. I neka se (ime glasnika) vrati uvek kad ga prizovem, a i kad je daleko od mene, neka mi pomaže da ostvarim svoje delo.“

Napomena: Prilikom prvog ili tokom prvih nekoliko prizivanja - zavisno od moći koncentracije osobe koja izvodi obred - ne izgovora se ime Glasnika. Kaže se samo „On“. Ako je obred obavljen kako valja, Glasnik treba sam da otkrije svoje ime, posredstvom telepatije. U protivnom, budi uporan da saznaš kako mu je ime i tek tada počni s njim da razgovaraš. Što se obred češće ponavlja, prisustvo Glasnika bivaće sve intenzivnije, a ti ćeš sve brže i uspešnije obavljati ono što si naumio.

tvoj oklop, a Glasnik tvoj mač. Oklop pruža zaštitu u svakoj prilici, ali mač može da ispadne usred bitke, da ubije nekog prijatelja ili da se okrene protiv svog vlasnika. Drugim rečima, mač može da posluži svemu i svačemu, jedino ne možemo da sednemo na njega - reče i slatko se nasmeja grohotom.

Zaustavili smo se u jednom selu, da ručamo, a mladić koji nas je služio pokazivao je neskrivenu mrzovolju. Nije odgovarao na naša pitanja, nemarno je odlagao tanjire, i na kraju je uspeo da prolije kafu na Petrusove bermude. Tada sam video svog vodiča u potpuno novom izdanju: sav besan, pozvao je vlasnika i osuo paljbu na mladića, žaleći se na njegovo nevaspitanje. Na kraju je otišao u klozet da se presvuče, a za to vreme je nesrećni gazda oprao uflekane bermude i stavio ih da se suše.

Dok smo čekali da sunce ranog popodneva iskali svoju vrelinu na Petrusovim bermudama, ja sam razmišljao o svemu o čemu smo pričali tog prepodneva. Istina je daje većina Petrusovih opaski o dečaku imala smisla. Osim toga, i meni se ukazala vizija pustinje i jednog lica. Ali ona priča o Glasniku delovala mi je krajnje arhaično. Nalazili smo se na kraju dvadesetog veka, i pojmovi kao što su Pakao, greh i demon više nisu značili ništa nijednoj iole inteligentnoj osobi. U Predanju, čije sam pouke ja sledio neuporedivo duže vremena nego Put za Santjago, Glasnik - takode nazvan demonom, bez pogrđnog značenja - bio je duh koji upravlja silama Zemlje i koji je uvek na strani čoveka. Često je sudelovao u magijskim radnjama, ali nikad nije nastupao kao saveznik i savetnik u svakodnevnim stvarima. Petrus mi je napomenuo da bih mogao da koristim prijateljstvo Glasnika da bih poboljšao svoj učinak u radu i položaj u svetu. Osim što je bila profana, ova ideja mi je zvučala infantilno.

Ali ja sam se pred Madam Lurd zakleo na безусловnu poslušnost i zato sam morao još jedanput da zarijem nokat u koren palca, u živo meso.

- Nisam smeo onako da planem - reče Petrus kad smo izašli.
 - Uostalom, on nije prolio kafu na mene, već na svet koji mrzi. On zna da postoji jedan ogroman svet izvan granica njegove mašte, ali se njegovo učešće u tom svetu svodi na to da ustaje rano, da odlazi u pekaru, da služi prolazne goste, i da masturbira noću, sanjajući o ženama koje nikad neće upoznati.

Bilo je vreme za siestu, ali je Petrus odlučio da nastavimo hod. Rekao je da je to način da sebe kazni za netrpeljivost, aja sam, ni kriv ni dužan, morao da ga pratim po onom suncu koje je žeglo i peklo. Mislio sam na Dobru Bitku i na milione ljudi koji su u tom trenutku, širom naše planete, radili ono što nisu voleli. Vežba Svireposti, iako mi je pretvorila prst u živu ranu, veoma mi je prijala. Pomogla mi je da shvatim koliko moj razum ume da bude podmukao, da me gura prema stvarima koje ne želim i osećanjima koja mi mogu nauditi. U tom času žarko sam želeo da je Petrus u pravu: da zaista postoji jedan Glasnik s kojim mogu da razgovaram o praktičnim stvarima i od koga mogu da tražim pomoć u rešavanju ovozemaljskih problema. Jedva sam čekao da padne noć.

Međutim, Petrus nije prestajao da govori o mladiću. Na kraju je uspeo sebe da ubedi da je ispravno postupio, i da bi to potkrepio, ponovo je pribegao hrišćanskom argumentu.

- Hristos je oprostio nevernoj ženi, ali je prokleo smokvu koja nije htela da mu da nijedan svoj plod. Ni ja nisam ovde da bih uvek bio dobar kao hleb.

Tačka i gotovo. U njegovoj glavi, slučaj je bio rešen. Ijošjedanput, spaslo gaje Sveto pismo.

Stigli smo u Estelu oko devet uveče. Okupao sam se pa smo sišli na večeru. Autor prvog vodiča po Jakovljevom putu, Emerik Piko, opisao je Estelu kao „izobilno mesto, s dobrim hlebom, mesom i ribom. Voda njene reke Ege je slatka, zdrava i izvrsna." Nisam pio vodu iz reke, ali što se tiče trpeze, Piko je još uvek u pravu, čak i posle osam stoleća. Poslužili su špikovanijareći but, arti-

čoke i vino Rioha, odlične berbe. Dugo smo sedeli za stolom, ćaskajući o svemu i svačemu i pijuckajući vino. Napokon, Petrus reče daje pogodan trenutak da stupim u prvi kontakt sa Glasnikom.

Ustali smo i pošli u šetnju ulicama grada. Pojedini sokaci izbijali su pravo na reku - kao u Veneciji - i na kraju jednog od njih rešio sam da sednem. Petrus je znao da ću od tog trenutka pa nadaljeja da vodim obred, paje ostao malo iza mene.

Dugo sam posmatrao reku. Njen miran tok, njen žubor, počeli su da me odvajaju od sveta i da me ispunjavaju dubokim spokojstvom. Sklopio sam oči i zamislio prvi stub vatre. U prvi mah bilo je teško da ga izazovem, ali on se ubrzo pojavio.

Izgovorio sam obredne reči i drugi stub se pojavio s moje leve strane. Prostor koji ih je razdvajao, obasjan vatrom, bio je potpuno prazan. Gledao sam netremice u taj prostor, trudeći se da ne razmišljam, da bih omogućio svom glasniku da se javi. Ali, umesto njega, iskršavali su mi pred očima egzotični prizori - ulaz u neku piramidu, žena odevena u suvo zlato, neki crni ljudi koji su igrali oko lomače. Slike su se brzo smenjivale, aja sam ih pustio da naviru bez ikakve kontrole. Ređale su se i pojedine sekvence Puta koji sam prešao sa Petrusom, pejzaži, krčme, šume, sve dok se, bez ikakve najave, ona siva pustinja koju sam ugledao tog jutra nije prostrla između dva stuba vatre. Tamo je stajao jedan čovek prijatnog izgleda i gledao me, s nekim izazivačkim sjajem u očima.

Nasmešio se, i ja sam mu, u svom transu, uzvratio osmeh.

Pokazao mi je jednu zatvorenu torbu, zatim ju je otvorio i zavirio unutra, ali sa mesta na kojem sam stajao, nisam uspevao da vidim ništa. Tada mi je palo na um jedno ime: Astren⁵. Ponavljao sam ga u sebi i pokušavao da mu zamislim neki lik između dva vatrena stuba sve dok Glasnik nije potvrdno klimnuo glavom; otkrio sam kako se zove.

⁵ Lažno ime

Nastupio je trenutak da se vežba privede kraju. Izgovorio sam obredne reči i ugasio plamene stubove - najpre onaj levi, a zatim i desni. Otvorio sam oči i ugledao reku Egu.

- Bilo je mnogo lakše nego što sam zamišljao - rekao sam Petrusu a onda mu ispričao sve što sam video između dva stuba.

- To je bio tvoj prvi susret, susret uzajamnog upoznavanja i uspostavljanja uzajamnog prijateljstva. Razgovor s Glasnikom biće delotvoran ako ga budeš prizivao svakoga dana i raspravljao s njim o svojim problemima, i ako budeš u stanju jasno da razlikuješ istinsku pomoć od zamke. I imaj uvek na umu svoj mač, kad god se sretneš s njim.

- Ali jajoš nemam taj mač - odgovorio sam.

- Zato ti on i ne može mnogo nauditi. Ali ipak je bolje ne olakšavati mu posao.

Obred je bio završen. Poželeo sam Petrusu laku noć i vratio se u hotel. Ušuškan ispod pokrivača razmišljao sam o onom sirotom mladiću koji nas je služio za ručkom. Poželeo sam da ga ponovo sretnem, da ga naučim obredu Glasnika i da mu kažem da se sve može promeniti samo ako on to želi. Ali bilo je uzaludno pokušavati spasti svet: još nisam uspeo da spasem čak ni samoga sebe.⁶

⁶ Obred Glasnika opisan je na nepotpun način. U stvarnosti Petrus mi je govorio o značaju vizija, sećanja i torbe koju mi je Astren pokazao. Međutim, pošto se susret sa Glasnikom razlikuje od osobe do osobe, insistiranje na mom ličnom doživljaju moglo bi negativno da utiče na iskustva drugih ljudi.

LJUBAV

- Razgovarati sa Glasnikom ne znači postavljati pitanja o svetu duhova - objasni Petrus sutradan. - Glasnik jedino služi da ti pomogne u materijalnom svetu. A pružiće ti pomoć samo pod uslovom da tačno znaš šta želiš.

Zaustavili smo se u jednom selu da se osvežimo. Petrus je naručio pivo, aja mineralnu vodu. Podmetač moje čaše bio je napravljen od plastike kružnog oblika sa obojenom vodom unutra. Crtao sam prstima apstrakne figure po vodi i bio sam zabrinut.

- Rekao si mi da se Glasnik javio u liku onog dečaka zato što je imao nešto da mi kaže.

- Da, i to nešto vrlo hitno - potvrdi Petrus.

Nastavili smo da razgovaramo o Glasnicima, anđelima i demonima. Bilo mi je teško da prihvatim jednu tako praktičnu primenu tajni Predanja. Petrus je uporno branio stav da treba stalno da tražimo neku nadoknadu, aja sam ga podsetio na Hristove reči da bogataši neće ući u carstvo nebesko.

- Hristos je takođe nagradio čoveka koji je umeo da umnoži talente svoga učitelja. Uostalom, ljudi nisu verovali u njega samo zato što je bio ubedljiv i blagorečiv govornik: morao je da čini i čuda, da pruži neku nadoknadu onima koji su ga sledili.

- Niko neće da olajava Isusa u mojoj kafani - prekide nas gazda, koji je pratio naš razgovor.

- Niko nije rekao nijednu ružnu reč o Isusu - uzvрати Petrus. - Govoriti ružno o Isusu znači činiti greh prizivajući njegovo ime. Kao što se već desilo, na ovom trgu.

Gazda kafane je oklevao na trenutak, ali je brzo odgovorio:

- Ja s tim nemam nikakve veze. Bio sam dete.
- Naravno, uvek su drugi krivi - promrmlja Petrus.

Gazda izade na kuhinjska vrata. Upitao sam o čemu su govorili.

- Pre pedeset godina, usred dvadesetog veka, jedan Ciganin je spaljen tu ispred kafane. Optužen je za vraćanje i za huljenje na sveto pričešće. Slučaj je zataškan kao jedan od zločina građanskog rata, i danas ga se više niko i ne seća, izuzev žitelja ovoga mesta.

- A otkud ti to znaš?
- Zato što sam već jednom prešao put za Kompostelu.

Nastavili smo da pijemo u praznoj krčmi. Napolju je sunce nemilosrdno peklo, i bilo je vreme naše sieste. Gazda kafane se ubrzo vratio, u pratnji seoskog paroha.

- Ko ste vi? - upita paroh.

Petrus pokaza nacrtanu školjku na svom rancu. Hiljadu i dve stotine godina hodočasnici su prolazili putem koji vodi pored krčme, a tradicija je nalagala da se svakom hodočasniku ukaže poštovanje i gostoprimstvo u svakoj prilici. Paroh naglo promeni ton.

- Kako hodočasnici u Santjago mogu ružno da govore o Isusu? - upita, kao da drži propoved.

- Niko ovde nije rekao ništa ružno o Isusu. Pominjali smo samo zločine počinjene u Isusovo ime. Na primer, slučaj onog Ciganina koji je živ spaljen na ovom trgu.

Školjka na Petrusovom rancu uticala je i na gazdu kafane da promeni stav. Ovoga puta obratio nam se s poštovanjem.

- Ciganinovo prokletstvo traje i dan danas - reče, praćen prekorinim parohovim pogledom.

Petrus je bio uporan da sazna kako. Paroh odgovori da su sveto naklapanja praznovernog sveta, bez ikakve podrške od strane Crkve. Ali gazda kafane nastavi:

- Pred smrt, Ciganin je rekao da će njegovi demoni preći na najmlađe dete u selu i opsedati ga čitavog života. A kad to dete poraste, ostari i umre, demoni će preći na novo dete. I tako, s kolena na koleno, vekovima.

- Zemljaje ovde ista kao i u okolnim selima. Kad njih pogodi suša, pogodi i nas. Kadje tamo kiša i rodna godina, i mi napunimo svoje ambare. Ništa se nama nije desilo što bi nas razlikovalo od susednih naselja. Cela ta priča je puka izmišljotina.

- Ništa se nije desilo jer smo izolovali prokletstvo - objasni kafedžija.

- Pa 'ajmo onda tamo - predloži Petrus.

Paroh se nasmeja i reče da mu je to baš sjajna ideja. Gazda kafane se prekrsti, ali se nijedan ni drugi ne pomeriše s mesta.

Petrus je platio račun i uporno zahtevao da nas neko odvede do osobe koja je primila prokletstvo. Paroh se izgovarao da mora da se vrati u crkvu, jer je ostavio neki važan posao. I izgubio se, pre no što smo stigli i reč da izustimo.

Gazdaje zabrinuto pogledao u Petrusa.

- Ne brinite - reče moj vodič. - Dovoljno je samo da nam pokažete kuću u kojoj stanuje. I mi ćemo pokušati da oslobodimo selo od Prokletstva.

Kafedžija iziđe s nama na prašnjavu ulicu koja je bleštala pod vrelim suncem ranog popodneva. Hodali smo zajedno do izlaska iz sela, i on nam je tu pokazao jednu usamljenu kuću, pored druma.

- Mi im redovno šaljem hranu, odeću, sve što treba - pravdao se. - Ali čak ni paroh tamo ne navraća.

Oprostismo se od čoveka i krenusmo prema kući, ali on ostade da čeka, verovatno misleći da ćemo se predomisлити. Ali Petrus priđe vratima i zakuca. Kad sam se okrenuo, kafedžijaje već bio nestao.

Jedna žena, od nekih šezdesetak godina, došla je da nam otvori. Kraj njenih nogu, ogroman crni pas mahao je repom, kao da se raduje poseti. Žena nas upita šta želimo, rekavši daje zauzeta, da pere veš i daje ostavila šerpe na šporetu. Nije delovala iznenađeno što nas vidi. Zaključio sam da su verovatno mnogi hodočasnici, ne znajući za Prokletstvo, prolazeći tuda, kucali na njena vrata, tražeći konak.

- Mi smo hodočasnici u Kompostelu i treba nam malo tople vode - reče Petrus. - Znam da nas nećete odbiti.

Pomalo nevoljno, žena nas propusti unutra. Uđosmo u jednu sobicu, čistu ali sirotinjski nameštenu. Tu se nalazilo jedno kabanje, čija je presvlaka bila poderana, kredenac, sto od plastike i dve stolice. Na kredencu, jedna slika Svetog Srca Isusovog, nekoliko svetaca i jedno raspeće od staklića. Iz te prostorije vodila su dvojna vrata. Kroz jedna, koja su bila odškrinuta, nazirala se spavaća soba. Na druga, koja su vodila u kuhinju, žena je uvela Petrusa.

- Imam malo kipuće vode - rekla je žena. - Idem da nađem neki sud i gospoda mogu odmah da produže svojim putem.

Ostao sam u sobi, sam sa ogromnim psom. On je mahao repom zadovoljan i umiljat. Žena se uskoro vratila noseći staru konzervu. Nalila je u nju vrelu vodu i pružila je Petrusu.

- Izvolite. I pođite s božjim blagoslovom.

Ali Petrus se nije ni pomerio. Izvadio je iz ranca kesicu čaja, spustio je u konzervu i rekao ženi da bi želeo da podeli malo čaja sa njom, u znak zahvalnosti što nas je primila.

S neskrivenim nezadovoljstvom, žena donese dve šolje i sede s Petrusom za sto. Ja sam i dalje gledao u psa, prateći njihov razgovor.

- Rekoše mi u selu daje na ovu kuću bačeno prokletstvo - reče Petrus, mirnim tonom.

Zapazio sam da su se psu zažagrole oči, kao daje i on razumeo razgovor. Starica skoči kao oparena.

- To je laž! Staro praznoverje! Molim vas, popijte odmah taj čaj, jer imam mnogo posla.

Pas je osetio naglu promenu ženinog raspoloženja. Stajao je nepomično, u stanju pripravnosti. Ali Petrus je ostao stalozhen i hladnokrvan. Lagano je sipao čaj u šoljicu, prineo je usnama, a onda je odložio nazad na sto, ne otpivši ni gutljaja.

- Suviše je vruć. Da sačekamo da se malo ohladi.

Žena je ostala na nogama. Bilo je očigledno dajoj naše prisustvo smeta i da se kaje što nam je otvorila vrata. Videvši da netre-

mice gledam u psa, pozvala gaje k sebi. Pasjoj poslušno pride, ali nastavi da me posmatra.

- Eto, dragi moj Paulo, zato se to desilo - reče Petrus, okrenuvši se prema meni. - Zato ti se tvoj Glasnik ukazao juče u liku onog dečaka.

Najednom mi je sinulo da nisam ja gledao psa. Čim sam kročio u kuću, ta životinja me je hipnotisala i prikovala moj pogled za sebe. Pas je mene gledao i potčinio svojoj volji. Počela je da me obuzima malaksalost, neodoljiva želja da zaspim na onoj pohabanoj sofi, jer je napolju bilo sparno i ja nisam bio u stanju da hodam. Sve mi je to delovalo čudno, i imao sam utisak da sam upao u neku zamku. Pas je netremice zurio u mene, i što me je duže gledao, meni se sve više spavalo.

- Hajde - reče Petrus, ustajući i pruživši mi šoljicu čaja. - Popij malo, jer gospođa želi da nas što pre isprati.

Zateturao sam se, ali sam uspeo nekako da uhvatim šoljicu, a topao čaj me je okrepio. Hteo sam nešto da kažem, da upitam za ime psa, ali ostao sam bez glasa. Nešto se u meni probudilo, nešto čemu me nije Petrus podučio, ali što je pošto-poto htelo da se izrazi. Bila je to nezadrživa potreba da izgovaram čudne reči, čije značenje je i meni samom bilo nepoznato. Pomislio sam daje Petrus sipao nešto u čaj. Sve je postalo daleko, a meni se učinilo, kao kroz maglu, daje žena rekla Petrusu da moramo da idemo. Obuzela me je euforija i ja sam rešio da izgovorim naglas sve one neobične reči koje su mi prolazile kroz glavu.

Jedino što sam uspevao da razaznam u toj sobi, bio je pas. Čim sam izustio prvu neobičnu reč, pas je počeo da reži. Razumeo je šta govorim. To me je podstaklo da nastavim, sve glasnije i glasnije. Pas se uspravio i iskezio zube. To više nije bila ona pitoma životinja koju sam sreo pri dolasku, već gadna i opaka zver koja je mogla svakog trenutka da me napadne. Znao sam da me reči štite, i izgovarao sam ih sve gromkijim glasom, usmerivši svu svoju snagu prema psu. Osećao sam u sebi neku drugačiju moć, moć koja je sprečavala psa da me napadne.

Od tog trenutka sve je počelo da se odvija kao na usporenom filmu. Video sam ženu kako mi prilazi i pokušava da me izgura napolje i Petrusa kako drži ženu, ali pas nije obraćao nikakvu pažnju na njihovu svađu. Gledao me je pravo u oči, režeći i pokazujući zube. Naprezao sam se da razumem jezik kojim sam govorio, ali kad bih zastao da pokušam da proniknem u smisao reči, moja moć je jenjavala a pas se približavao, sve nasrtljiviji. Onda sam počeo da vičem koliko me grlo nosi, a i ženaje počela da viče. Pas je lajao i ustremio se na mene, ali ja sam znao da ću biti bezbedan sve dok budem mogao da govorim. Začuo sam grohotan smeh, ali nisam znao da li je taj smeh zaista postojao ili je bio samo plod moje uobrazilje.

Najedanput, kao da se sve desilo u isti mah, neki vetar nahrupi u kuću, pas ispusti stravičan urlik i nasrnu na mene. Podigao sam ruku da zaštitim lice, uzviknuo neku reč, očekujući napad. Životinja se bacila na mene svom težinom i oborila me na kanabe. Nekoliko trenutaka gledali smo se oči u oči, a ondaje pas naglo skočio i izjurio napolje.

Tada sam briznuo u plač. Plakao sam kao malo dete, misleći na svoju porodicu, ženu, prijatelje. Preplavilo me je osećanje nezimerne ljubavi, neke silne i besmislene radosti, ali sam istovremeno bio svestan svega što mi se desilo s onim psom. Petrus me uze za ruku i izvede napolje, dok nas je žena obojicu gurala. Osvrnuo sam se uokolo. Od psa ni traga ni glasa. Oslonio sam se na Petrusa i nastavio da plačem, hodajući po suncu.

Nisam se sećao tog pešačenja, i došao sam k sebi tek kod nekog izvora gde sam sedeo dok mi je Petrus kvasio lice i potiljak. Zatražio sam gutljaj vode, ali on mi je rekao da ću povraćati ako išta budem popio. Bilo mi je malo muka, ali sam se dobro osećao. Obuzela me je bezmerna ljubav prema svemu i prema svima. Osvrnuo sam se oko sebe i video drveće ukraj puta, mali izvor gde smo zastali da predahnemo, osetio sam sveži povetarac i slušao cvrkut ptica. Video sam lice svog anđela, kao što mi je Petrus ob-

jasnio. Pitao sam da li smo daleko odmakli od ženine kuće. Odgovorio mi je da smo pešačili otprilike četvrt sata.

- Sigurno želiš da znaš šta se desilo - rekao je.

U suštini, to uopšte nije bilo važno. Bio sam srećan zbog one bezgranične Ljubavi koja me je prožimala. Pas, žena, kafedžija, sve je to bilo kao neka davna uspomena, koja nije imala nikakve veze s onim što sam tog trenutka osećao. Predložio sam Petrusu dajoš malo pešačimo, jer sam se dobro osećao.

Ustao sam i nastavili smo Putem za Santjago. Ostatak popodneva nisam gotovo ništa prozborio, utonuo u ono blaženo osećanje koje je sve ispunjavalo. S vremena na vreme javljala mi se pomisao daje Petrus sipao neku drogu u čaj, ali i to je bilo potpuno nevažno. Jedino je bilo važno to što mogu da posmatram planine, potoke, cveće pored puta, čisto i blistavo lice mog anđela.

U osam sati uveče stigli smo do jednog hotela, a osećanje blaženstva, koje je u međuvremenu malo oslabilo, i dalje me je pratilo. Gazda mi zatraži pasoš da me upiše u knjigu gostiju i ja mu ga dadoh.

- Vi ste iz Brazila? Bio sam tamo. Odseo sam u jednom hotelu na Ipanemi.

Ova apsurdna rečenica me je vratila u stvarnost. Nasred Jakovljevog puta, u jednom selu koje postoji vekovima, jedan hotelijer poznaje plažu Ipanemu.

- Sad sam tek spreman za razgovor - rekoh Petrusu. - Moram da saznam sve što se desilo.

Osećanje blaženstva je iščilelo. Njegovo mesto ponovo je zauzeo Razum, sa svojim strahovima od nepoznatog i neodložnom potrebom da se opet čvrsto stane na zemlju.

- Posle večere - odgovorio je.

Petrus zamoli gazdu hotela da uključi televizor, ali bez tona. Objasnio mi je daje to najbolji način da čujem sve ne postavljajući previše pitanja, jer će jedan deo mene biti zauzet gledanjem u ekran. Upitao me je do kog trenutka se sećam onoga što se desilo.

Rekao sam da se sećam svega, izuzev onog dela koji smo proveli pešačeći od kuće do izvora.

- Taj deo uopšte nije bitan za priču - nastavio je. Na televiziji je upravo počinjao neki film čija se radnja dešavala u rudnicima uglja. Glumci su nosili kostime s početka veka.

- Juče, kad sam predosetio da tvoj Glasnik ima nešto hitno da ti saopšti, znao sam da se sprema neka bitka na putu za Santjago. Ti si ovde da bi pronašao svoj mač i da bi naučio vežbe RAM-a. Ali svaki put kad neki vodič prati nekog hodočasnika, iskrasne barem jedna situacija koja izmiče kontroli jednog ili drugog. Ona predstavlja neku vrstu praktične provere onoga što je naučeno. U tvom slučaju, to je bio susret sa psom.

Pojedinosti borbe i opsednutost jedne životinje demonima, objasniću ti malo kasnije. Sad je važno da shvatiš daje ona žena već oguglala na Prokletstvo. Ona ga prihvata kao nešto normalno, a ljudsku podlost i niskost doživljava kao dobrotu. Naučila je da bude zadovoljna malim, iako je život velikodušan i uvek želi mnogo da nam pruži.

Kad si isterao demone iz te sirote starice, ti si time uzdrmao iz temelja njen čitav svet. Pre neki dan smo razgovarali o tome koliko ljudi mogu da budu okrutni prema samima sebi. Vrlo često, kad želimo da drugima ukažemo na dobro, da im pokažemo daje život darežljiv, oni odbijaju to da prihvate, kao daje u pitanju neka đavolja rabota. Niko ne voli da traži mnogo od života, jer se plaši poraza. Ali onaj ko želi da vodi Dobru Bitku, mora da posmatra svet kao neicrpnu riznicu koja čeka da njena blaga budu otkrivena i osvojena.

Petrus me upita da li uopšte znam šta radim tamo, na tom Putu za Santjago.

- Tražim svoj mač - odgovorih.
- A zašto ga toliko želiš?
- Zato što će mi doneti moć i mudrost Predanja.

Osetio sam da ga moj odgovor nije u potpunosti zadovoljio. Ali on nastavi:

- Ti si ovde u potrazi za nadoknadom. Usuduješ se da sanjaš i činiš sve što je u tvojoj moći da taj san preobraziš u stvarnost. Trebalo bi bolje da znaš šta ćeš raditi sa svojim mačem, i to mora da ti bude sasvim jasno pre no što stigneš do njega. Ali ipak imaš jednu prednost - to što tražiš Nadoknadu. Prevaljuješ Put za Santjago samo zato što želiš da budeš nagrađen za svoj trud. Primetio sam da sve čemu sam te naučio dosledno primenjuješ, tražeći u tome neki praktičan cilj. A to je vrlo pozitivno.

Jedino ti još nedostaje da povežeš upražnjavanje RAM-a sa svojom intuicijom. Jezik tvoga srca odrediće pravi put do mača koji tražiš i najbolji način da se njime služiš. U protivnom, vežbe i obredi RAM-a izgubiće se u beskorisnoj mudrosti Predanja.

Osećanje radosti koje te je obuzelo javilo se zato što je tvoj postupak podstakla Agape.

- Ti toliko govoriš o Agape, a još mi nisi objasnio o čemu je zapravo reč. Cini mi se daje u pitanju neki viši oblik ljubavi.

- Baš tako. Uskoro će doći trenutak da i sam iskušiš tu silnu ljubav, tu ljubav koja razdire onoga koji voli. A do tada, biće dovoljno da znaš daje ništa ne sputava da se u tebi ispolji u svoj svojoj snazi i veličini.

- I ranije sam doživljavao nešto slično, samo kraće i drugačije. To se dešavalo uvek posle nekog profesionalnog uspeha, neke lične pobede, ili kad bih osetio da mi se osmehuje sreća. Međutim, čim bi se taj osećaj javio, ja bih se zatvarao u svoju ljušturu, iz straha da mu se prepustim. Kao da bi ta radost mogla da izazove zavist kod drugih, ili kao da sam nedostojan daje primim.

- Svi se mi tako ponašamo, sve dok ne spoznamo Agape - priznade Petrus ne skidajući oči sa ekrana.

Tada sam ga upitao za onaj nepoznatijezik kojim sam govorio.

- To je i mene iznenadilo, jer ne spada u vežbe koje se upražnjavaju na Putu za Santjago. U pitanju je jedna od harizmi koja čini sastavni deo vežbi na Putu za Rim.

Iako sam već nešto naučio o harizmama, zamolio sam Petrusa za objašnjenje.

- Harizme su darovi Svetoga Duha koji se ispoljavaju u ljudima. To može biti, na primer, isceliteljski dar, proročki dar, dar da se čine čuda, i mnogi drugi. Ti si iskusio dar jezika, baš kao i apostoli na Duhove.

Darjezikaje vezan za neposredno opštenje sa Duhom, a molitve njime izgovorene imaju naročitu moć. On služi i za isterivanje đavola - kao u tvom slučaju, ali takođe omogućava da se pronikne u božansku mudrost. Dani pešačenja, od jutra do mraka, i vežbe RAM -a, a uz to još i opasnost koja ti je pretila od onog psa, sasvim slučajno su probudili u tebi dar jezika. On ti se više neće ponoviti, osim pod uslovom da kad pronadeš svoj mač, budeš rešio da se zaputiš u Rim. U svakom slučaju, to treba shvatiti kao povoljan znak.

Na ekranu nemog televizora priča o rudnicima odvijala se u slikama na kojima su muškarci i žene nešto neprestano govorili i raspravljali. S vremena na vreme, neki glumac i glumica bi se poljubili.

- I još nešto - nastavi Petrus. - Može ti se desiti da ponovo sretnes psa. U tom slučaju, ne pokušavaj da probudiš dar jezika, jer ti se on neće vratiti. Imaj poverenja u ono što ti bude rekla tvoja intuicija. Naučiću te još jednu vežbu RAM-a, koja će izostriti tu intuiciju. Tako ćeš, malo-pomalo, upoznati tajni jezik svog duha, koji će ti biti od velike koristi u svim životnim prilikama.

Petrus isključi televizor baš u trenutku kad je radnja počela da me zanima. Zatim je prišao pultu i naručio flašu mineralne vode. Obojica smo otpili po nekoliko gutljaja i izašli noseći flašu s preostalom vodom.

Seli smo na svež vazduh i ćutali nekoliko trenutaka. Obavijala nas je noćna tišina, a Mlečni put me je neprestano podsećao na moj cilj: da pronađem mač. Posle izvesnog vremena, Petrus mi pokaza VEŽBU VODE.

- Umoran sam i idem da spavam - rekao je. - Ali ti izvedi tu vežbu sad odmah. Probudi ponovo svoju intuiciju, svoju tajnu stranu. Ne obraćaj pažnju na logiku, vodaje tečan element i nije je

BUĐENJE INTUICIJE (VEŽBA VODE)

Napravi baricu vode na nekoj glatkoj i neporoznoj površini. Posmatraj je izvesno vreme. Zatim počni da se igraš s vodom, neobavezno, bez ikakve namere niti cilja. Crtaj oblike koji nemaju nikakvo značenje. Ponavljaj tu vežbu nedelju dana, svaki put najmanje deset minuta.

Ne očekuj od ove vežbe nikakve praktične rezultate jer će ona, malo-pomalo, probuditi tvoju Intuiciju. Kad ona počne sama da ti se javlja u bilo koje doba dana, uvekse pouzdaj u nju.

lako ukrotiti. Ali ona će ti omogućiti, bez prisile, da uspostaviš novi odnos sa Univerzumom.

I zaključio, pre no što je ušao u hotel:

- Ne dešava se baš svakoga dana da nam pomogne neki pas.

Nastavio sam još malo da uživam u svežini i tišini noći. Hotel je bio daleko od naseljenih mesta i drumom ispred mene niko nije prolazio. Setio sam se gazde koji je poznavao Ipanemu i koji je sigurno smatrao daje besmisleno što se nalazim na jednom ovako jalovom mestu, sprženom od sunca, koje se vraćalo svakoga dana s istom žestinom.

Počeo je da me hvata san i zato sam rešio da što pre obavim vežbu. Prosuo sam preostalu vodu iz flaše na beton gde se odmah obrazovala barica. Nije imala nikakav oblik, ali ja to nisam ni očekivao. Počeo sam prstima da mešam po hladnoj vodi i osetio istu vrstu hipnoze kao kad se posmatra vatra. Nisam mislio ni na šta, samo sam se igrao. Igrao se sa baricom vode. Povukao sam nekoliko crta po ivicama i učinilo mi se da se barica namah preobrazila u malo mokro sunce, ali su se crte ubrzo pomešale i slile u bezobličnu masu. Onda sam raširenim dlanom pljusnuo posred barice; voda se raspršila a beton se osuo kapljicama, crnim zvezdicama na sivoj pozadini. Bio sam potpuno predan toj besmislenoj vežbi koja nije imala nikakve svrhe, ali je bila zabavna. Osetio sam da mi je mozak skoro prestao da misli, što sam ranije postizao samo posle dugih meditacija i opuštanja. U isto vreme, nešto mi je govorilo da se negde duboko u meni, na mestima skrivenim od mog duha, skuplja neka snaga spremna da se svakog trenutka ispolji.

Dugo sam se igrao s baricom i bilo mi je teško da prekinem vežbu. Da me je Petrus naučio vežbu vode na početku našeg putovanja, sigurno bih je smatrao traćenjem vremena. Ali sada, kad sam govorio različitim jezicima i isterivao demone, ta barica vode uspostavila je vezu - iako krhku - s Mlečnim Putem na nebeskom svodu iznad mene. U njoj su se ogledale zvezde, stvarajući crteže koje nisam uspevao da protumačim, i ta mala barica mi je pružala

uverenje ne da gubim vreme već da, naprotiv, stvaram jedan novi kod u opštenju sa svetom. Tajni kod duše, jezik koji tako slabo razumemo i vrlo retko slušamo.

Kad sam se povratio, bilo je već kasno. Svetlo na ulazu bilo je ugašeno i ja sam ušao nečujno. U sobi sam još jednom prizvao Astrena. Ukazao mi se jasnije nego prošli put i ja sam mu pričao o maču koji tražim i svojim životnim ciljevima. Ništa mi nije odgovorio, ali Petrus mi je objasnio da će, s vremenom, Astren postati jedno živo i moćno prisustvo pokraj mene.

VENČANJE

Logronjo je jedan od najvećih gradova kroz koji prolaze hodočasnici koji slede Put svetog Jakova. Pre toga, od značajnih gradova, prošli smo samo kroz Pamplonu ali nismo u njoj zanoćili. Togjutra kada smo stigli u Logronjo pripremalo se veliko slavlje i Petrus je predložio da ostanemo barem te noći.

Ja sam bio već navikao na tišinu i slobodu polja, tako da mi taj predlog nije bio naročito po volji. Prošlo je pet dana od nezgode sa psom i svake večeri sam prizivao Astrena i radio vežbu Vode. Osećao sam se mnogo spokojnije, svestan značaja koji je imao Put svetog Jakova za moj život i za ono što ću ubuduće raditi. Uprkos neplodnosti pejzaža, ne baš uvek dobroj hrani i umoru izazvanom danima upornog pešačenja, ja sam živeo jedan istinski san.

Sve je to nestalo tog dana kada smo stigli u Logronjo. Umesto toplog ali čistog poljskog vazduha u unutrašnjosti, bio je to grad pun automobila, novinara i televizijskih ekipa. Petrus je ušao u prvu kafanu da pita šta se to događa.

- Kako! Zar ne znate? Venčava se ćerka pukovnika M. - odgovorio je čovek. - Na trgu će biti veliko narodno veselje i zato danas zatvaram ranije.

Bilo je teško pronaći hotel, ali nam je jedan stari bračni par, koji je primetio školjku na Petrusovoj torbi, ponudio prenoćište. Okupali smo se, ja sam obukao jedine pantalone koje sam poneo za presvlaku i onda smo izašli.

Na trgu, na destine poslužitelja znojilo se u smokinzima ili crnim odelima dok su završavali serviranje stolova postavljenih na

sve strane. Španska televizija je snimila nekoliko fleševa o priprema. Mi smo se uputili u jednu malu ulicu koja je izlazila na parohijsku crkvu Svetog Jakova Kraljevskog, gde je ceremonija trebalo da otpočne svakoga časa.

Lepo obučene zvanice, žene čija će šminka na vrućini uskoro početi da se topi, deca u belim odelima, nadurena, ulazili su u crkvu bez prestanka. Nekoliko raketa vatrometa rasprslo se iznad nas i jedna crna limuzina se zaustavila ispred glavnog ulaza. Stigao je mladoženja. Pošto nismo uspeli da uđemo u prepunu crkvu, Petrus i ja smo odlučili da se vratimo na trg.

Onje otišao da se prošetata, aja sam seo najednu klupu i čekao da se završi venčanje i da otpočne gozba. Pored mene, jedan prodavac kokica iščekivao je kraj ceremonije kako bi mu krenula prodaja.

- Jeste li i vi gosti? - upitao me je.

- Ne. Mi smo hodočasnici u Kompostelu.

- Imate iz Madrida direktan voz do tamo, a ako ga uhvatite u petak, imate pravo i na besplatan hotel.

- Ali, mi idemo u hodočašće.

Prodavac me je pogledao i odgovorio ozbiljno:

- Hodočašće je posao za sveca.

Rešio sam da se ne upuštam u diskusiju. Stari je počeo da priča kako je udao svoju ćerku, ali ona sada živi odvojeno od svog muža.

- U Frankovo vreme bilo je mnogo više poštovanja - rekao je.

- Danas porodica više nikoga na zanima.

Cak i u stranoj zemlji, gde nije preporučljivo razgovarati o politici, nisam to mogao da ostavim bez odgovora. Rekao sam daje Franko bio diktator i da ništa u njegovo vreme nije moglo biti bolje.

Starac je sav pocrveneo.

- Ko ste vi da tako govorite?

- Poznajem istoriju vaše zemlje. Znam da se vaš narod borio za slobodu. Citao sam o zločinima u Španskom građanskom ratu.

- A ja sam ratovao i imam prava da pričam zato što je moja porodica krvarila. Istorija koju ste vi čitali mene ne zanima, interesuje me šta se događa u mojoj porodici. Ja sam se borio protiv Franka, ali posle njegove pobede moj život se poboljšao. Nisam siromašan i imam kolica za kokice. Nije mi socijalistička vlada pomogla da ih steknem. Danas živim gore nego ranije.

Setio sam se da mi je Petrus rekao kako je ljudima potrebno veoma malo da bi bili zadovoljni u životu.

Nisam više insistirao i promenio sam klupu.

Petrus mi se pridružio. Ispričao sam mu priču o prodavcu kokica.

- Veoma je lepo raspravljati se - primetio je - kada hoćeš nekoga da ubediš u ono što govoriš. Ja sam član Komunističke partije Italije i nisam poznavao tu tvoju fašističku stranu.

- Kakvu fašističku stranu? - uzviknuo sam ozlojeđen.

- Pomogao si starcu da se uveri daje Frankov režim bio bolji. Moguće je da nikada nije ni znao zašto. Sad to zna.

- A ja sam vrlo iznenađen saznanjem da jedan član Komunističke partije Italije veruje u darove Svetoga Duha.

Nasmejali smo se.

Vatromet je blesnuo ponovo. Jedan orkestar se pope u paviljon postavljen na trgu i muzičari počehše da štимуju instrumente. Svečanost je trebalo da počne svakog trenutka.

Gledao sam u nebo. Spuštala se noć i pojavilo se nekoliko zvezda. Petrus priđe jednom kelneru i vrati se s dve plastične čaše napunjene vinom.

- Prijaće nam da popijemo nešto pre početka fešte - rekao je Petrus pružajući mi jednu čašu. - To će ti pomoći da zaboraviš starca sa kolicama.

- Više i ne mislim na njega.

- Ipak, moraćeš. To što se dogodilo simboličnaje poruka koja ukazuje na pogrešno ponašanje. Mi se uvek trudimo da pridobijemo pristalice za naše tumačenje univerzuma. Ubeđeni smo da će broj ljudi koji veruju u istu stvar kao i mi učiniti da ona postane stvarnost. To nema nikakve veze.

Pogledaj oko sebe. Priprema se velika fešta. Mnogo šta će biti proslavljeno istovremeno: sanjednog oca da uda svoju kćer, san jedne devojke da se uda, mladoženjin san. To je dobro, jer oni veruju u taj san i žele da pokažu svima da su dospeli do svoga cilja. Ne prave oni tu feštu da bi ubedili bilo koga, zato će i biti zabavna. Sve ukazuje na to da su u pitanju ljudi koji su vodili Dobru Bitku ljubavi.

- Ali ti pokušavaš mene da ubediš, Petruse. Ti me vodiš putem Svetog Jakova.

Hladno me je odmerio:

- Ja ti samo pokazujem vežbe RAM-a. A ti ćeš dospeti do svoga mača samo ako otkriješ da se u tvom srcu nalaze put, istina i život.

Uperio je prst u nebo na kojem su se već jasno videle zvezde.

- Mlečni put pokazuje put do Kompotele. Nijedna vera nije sposobna da sakupi sve te zvezde jer bi, u tom slučaju, svemir postao jedan ogroman prazan prostor i izgubio bi razlog da postoji. Svaka zvezda - i svaki čovek - ima svoj prostor i svoje lične osobine. Ima zvezda zelenih, žutih, plavih, belih, kometa, meteora i meteorita, maglina i prstenova. To što, sa Zemlje, liči na šačicu jednakih tačkica zapravo se sastoji od miliona različitih elemenata rasutih po prostoru koji prevazilazi ljudsko poimanje.

Jedan buket vatrometa se rascvetao i njegova svetlost je na trenutak zasenila zvezde. Slap zelenih i iskričavih čestica padao je kroz vazduh.

- Ranije, mogli smo da čujemo samo zvuk, jer je bio dan. Sada možemo videti i svetlost - zaključio je Petrus. - To je jedina promena kojoj čovek može da teži.

Mladaje izašla iz crkve a gomilaje bacala pirinač i klicala: žive! Bilaje to mršava devojka, od oko sedamnaest godina, kojaje držala pod ruku jednog mladića u svečanom odelu. Svetje izlazio iz crkve i slivao se prema trgu.

„Evo pukovnika M.! Vidite mladinu venčanicu! Divnaje!“ uzvikivale su devojke pored nas.

Zvanice su prišle stolovima, kelneri su poslužili vino i orkestarje počeo da svira. Prodavca kokica je odmah okružila gomila pomamljenih derana koji su mu pružali novčić i prosipali kesice kokica na tle. Pomislio sam da za stanovnike Logronja, bar te večeri, ostatak sveta ne postoji, ni opasnost od nuklearnog rata, ni nezaposlenost, ni zločini. Te večeri je bilo slavlje, stolovi su bili postavljeni na trgu za narod, svako se osećao važnim.

Jedna televizijska ekipa se uputila prema nama i Petrus je zaklonio lice. Ali, ona je otišla desno, kod jedne od zvanica koja je stajala pored nas. Odmah sam prepoznao ko ih je zanimao: bio je to Manolo, vođa španskih navijača na Svetskom prvenstvu u fudbalu u Meksiku. Kada je intervju završen, prišao sam mu da se upoznamo. Reкао sam mu da sam Brazilac, a on je, glumeći ljutnju, protestovao zbog jednog ukradenog gola na prvoj utakmici na Svetskom kupu. Ali odmah zatim me je zagrlio i izjavio da će Brazil opet imati najbolje igrače na svetu.

- Kako uspevaš da pratiš igru kad si stalno okrenut leđima terenu da bi bodrio navijače? - pitao sam ga. To je jedna od stvari koje su najviše privukle moju pažnju za vreme prenosa Svetskog kupa.

- Moje zadovoljstvo je u tome da pomognem navijačima da poveruju u pobedu.

I, kao daje i on bio jedan od vodiča na putu za Santjago, zaključio je:

- Navijači koji nemaju vere mogu da učine da njihov klub izgubi već dobijenu utakmicu.

Ubrzo su ga potražili drugi ljudi, aja sam ostao da razmišljam o onome što je rekao. Iako nikada nije prošao Putem Svetog Jakova, i on je znao šta znači voditi Dobru Bitku.

Pronašao sam Petrusa u jednom uglu, osećao se nelagodno zbog prisustva televizijskih ekipa. Tek kad su se ugasili reflektori izronio je ispod drveća na trgu i tad se malo opustio. Naručili smo još dve čaše vina, ja sam napunio jedan tanjir sendvičima, a Petrus je pronašao sto gde smo otišli da sedimo sa ostalim zvanicama.

Mladenci su isekli ogromnu tortu. Ponovo su odjeknuli uzvici: živeli.

- Mora da se vole - pomislio sam glasno.

- Naravno da se vole, rekao je čovek u tamnom odelu koji je sedeo za našim stolom. - Da li ste već videli nekoga da se venčava iz nekog drugog razloga?

Nisam hteo da odgovorim sečajući se Petrusovih reči povodom prodavca kokica. Ali, moj vodič nije izbegao odgovor:

- Na koju ljubav ciljate: Eros, Filos, ili Agape?

Gospodin gaje pogledao preneraženo. Petrus je ustao, ponovo napunio čašu i predložio da protegnemo noge.

- U grčkom postoje tri reči koje označavaju ljubav - počeo je. - Danas si prisustvovao jednoj manifestaciji Erosa, osećanja između dve osobe.

Mladenci su se smeškali pred blicevima i primali čestitke.

- Izgleda da se vole - rekao je pokazujući na par. - Misle daje ljubav nešto što se razvija. Oni će se uskoro sami probijati kroz život, zasnovaće dom i deliće iste doživljaje. To uvećava ljubav i daje joj dostojanstvo. On će nastaviti karijeru u vojsci, ona će morati da zna da kuva i da bude odlična domaćica jer je za to obučavana od detinjstva. Ona će ga pratiti, imaće dece i ako osete da grade nešto zajedno, to je zato što vode Dobru Bitku. U tom slučaju, uprkos raznim nedaćama, oni nikada neće biti nesrećni.

Međutim, priča koju ti pričam može imati i obrnut tok. On može početi da oseća kako nije dovoljno slobodan da iskazuje svoj Eros, svu ljubav koju oseća prema drugim ženama. Ona može početi da uviđa daje žrtvovala karijeru i divan život da bi sledila svog muža. Tada, umesto zajedničkog stvaranja, svako će se osetiti pokradenim u svom shvatanju ljubavi. Eros, duh koji ih spaja, počeeće, malo-pomalo, da otkriva svoje ružno lice. I ono što je Bog namenio čoveku kao njegovo najplemenitije osećanje postaće izvor mržnje i razdora.

Posmatrao sam okolinu. Eros je bio prisutan među mnogim

parovima. Vežba Vode probudila je govor moga srca i ja sam video ljude na drukčiji način. Moguće je da su tome doprineli dani samoće u polju, moguće, čak, vežbe RAM-a. Mogao sam da razlikujem prisustvo dobrog Erosa i lošeg Erosa, tačno onako kako ih je Petrus opisao.

- Vidi kako je to čudno - nastavio je moj vodič, koji je zapazio isto što i ja. - Bio dobar ili loš, Eros poprima drukčije lice za svako ljudsko biće ponaosob. Isto kao i zvezde o kojima sam govorio pre pola sata. I niko ne može uteći Erosu. Svi mi imamo potrebu za njegovim prisustvom - čak i ako se često, zbog njega, osećamo udaljenim od sveta, zatočeni u svojoj samoći.

Orkestar je otpočeo valcer. Ljudi su se uputili prema malom betonskom podijumu koji se nalazio ispred paviljona i počeli da igraju. Pod uticajem alkohola svi su bili opijeni i izgledali srećno.

Primedio sam jednu devojkicu, u plavoj haljini, koja je čekala ovo venčanje upravo zbog tog valcera - jer je htela da igra sa nekim čiji je zagrljaj sanjala još od kako je ušla u pubertet. Pratila je očima pokrete jednog mladića u svetlom odelu koji je bio sa grupom prijatelja. Oni su živahno raspravljali i nisu ni primetili daje valcer počeo i da, nekoliko metara odatle, jedna devojkica u plavom uporno gleda jednog od njih.

Mislio sam na male varoši, na venčanja sa izabranim dečkom, o kojima se sanjalo još od detinjstva.

Devojkica u plavom je primetila daje gledam i sklonila se sa ivice podijuma. Tek tada je onaj mladić počeo daje traži očima. Kada je primetio da se pridružila drugim devojkama, nastavio je svoj živahan razgovor.

Skrenuo sam pažnju Petrusu na dvoje mladih ljudi. Pratio je jedno vreme igru pogleda, a zatim je preneo pažnju na čašu sa vinom.

- Ponašaju se kao daje sramota da pokažu da se vole - bio je njegov jedini komentar.

Jedna devojkica, naspram nas, gledala je uporno u obojicu. Mora daje bila upola mlada od nas. Petrus joj nazdravi podižući čašu.

Devojčurak se nasmeja, pomalo smušeno i stidljivo, pokazujući nam jednim pokretom svoje roditelje, kao da se izvinjava što ne može više da se približi.

- Evo lepe strane ljubavi - rekao je. - Ljubav koja izaziva. Ljubav prema dvojici starijih stranaca koji su došli iz daleka i već sutra će otputovati. Prema jednom svetu koji bi i ona volela da proputuje.

Primitio sam po njegovom glasu da gaje vino malo uhvatilo.

- Danas ćemo govoriti o Ljubavi! - izjavio je moj vodič malo jačim tonom. Govorićemo o toj istinskoj ljubavi, koja neprestano raste, koja pokreće svet i čini čoveka mudrim.

Jedna žena pored nas, lepo obučena, izgleda da nije obraćala nikakvu pažnju na feštu. Išla je od stola do stola, spremala čaše, tanjire i viljuške.

- Gledaj ovu ženu koja ne prestaje da posprema - rekao je Petrus. - Kao što sam ti već rekao, Eros ima mnogo lica, a ovo je jedno od njih. To je osujećena ljubav koja se ostvaruje u tuđoj nesreći. Ona će zagrliti mladu i mladoženju, ali duboko u sebi mrmljaće da oni nisu stvoreni jedno za drugo. Ona želi da dovede svet u red zato što je sama nesređena. A tamo - pokazao je drugi par, ženu preterano našminkanu i besprekorne frizure - to je pomireni Eros: socijalna ljubav bez i najmanjeg traga emocija. Ona je prihvatila svoju ulogu i pokidala sve veze sa svetom i Dobrom Bitkom.

- Vrlo si gorak, Petrus. Ima li ovde ikoga ko bi mogao da se spase?

- Naravno da ima. Devojka koja nas je gledala. Adolescenti koji igraju i poznaju samo dobrog Erosa. Ako se ne prepuste uticaju licemerne ljubavi koja je vladala prethodnom generacijom, svet će, sasvim izvesno, biti drugačiji.

Pokazao je zatim par staraca koji su sedeli zajednim stolom.

- Ono dvoje tamo, takode. Oni nisu dozvolili da ih obuzme licemerje, kao mnoge druge. Prema njihovom izgledu, mora biti da su seljaci. Glad i potreba su ih primorali da rade zajedno. Oni su

naučili vežbe koje ti sada učiš, a nikada nisu ni čuli za RAM. Zato što su crpeli snagu ljubavi iz svog sopstvenog rada. Eros tu otkriva svoje najlepše lice, jer je spojen sa Filosom.

- Štaje Filos?

- Filos je Ljubav u vidu prijateljstva. To je ono što ja osećam prema tebi i drugima. Kada plamen ljubavi ne uspeva više da gori, parove ujedinjuje Filos.

-AAgape?

- Nije vreme da se govori o Agape. Agape se nalazi i u Erosu i u Filosu, ali to je samo fraza. Hajde da se zabavljamo na ovoj fešti i da ne diramo u Ljubav koja razdire - i Petrus se ponovo poslužio vinom.

Svud oko nas vladala je zarazna veselost. Petrus je bio pripit. To me je malo neprijatno kosnulo. Ali setio sam se šta mi je rekao jednog popodneva: da vežbe RAM-a imaju smisla samo ako može da ih izvede običan čovek.

Te večeri, Petrus mi je izgledao kao svaki drugi čovek. Bio je drug, prijatelj koji je tapšao ljude po leđima i razgovarao sa svakim ko bi mu posvetio pažnju. Malo kasnije bio je toliko pijan da sam morao da ga pridržavam kako bih ga odveo u hotel.

Usput, uspeo sam da sagledam situaciju. Ja sam sad vodio svog vodiča. Shvatio sam da nijednog trenutka tokom našeg putovanja Petrus nije uložio nimalo napora da bi izgledao pametniji, pobožniji ili bolji od mene. Jedino što je činio bilo je da mi prenosi svoja iskustva sa Vežbama RAM-a. U svemu ostalom, trudio se da pokaže kako je čovek kao i svi drugi, koji je okusio Eros, Filos i Agape.

To mi je ulilo novu snagu. Put za Santjago bio je za obične ljude.

USHIĆENJE

„Ako jezike čovječije i anđelske govorim(...) i ako imam pro-roštvo i svu vjeru da i gore premještam, a ljubavi nemam, ništa sam“.

Petrus se ponovo pozvao na svetog Pavla. Po njegovom mišljenju, taj apostol je bio veliki okultni tumač Hristove poruke. Tog ranog popodneva smo pecali pošto smo čitavog jutra pešačili. Nijedna riba nije zagrizla udicu, ali moj vodič nije tome pridavao nikakvu važnost. Za njega je vežba pecanja predstavljala simbol čovekovog odnosa prema svetu: znamo šta želimo i to ćemo i postići ukoliko budemo dovoljno uporni, ali vreme koje je neophodno da bi se dospelo do cilja zavisi od Božije pomoći.

- Uvek je dobro raditi nešto što iziskuje sporost, pre svake važne odluke u životu - rekao je. - Zen monasi osluškuju stene kako rastu. Što se mene tiče, ja više volim da pecam.

Međutim, u to doba dana, po nesnosnoj vrućini, čak ni crvene ribe, poznate kao spore i lenje, koje su plivale gotovo na samoj površini vode, nisu ni prilazile udici. Potpuno je bilo svejedno da li je najlon u vodi ili izvan nje. Rešio sam da dignem ruke od tog zaludnog posla i da malo obiđem okolinu. Prošetao sam se do jednog starog napuštenog groblja pored reke na koje se ulazilo kroz jednu ogromnu, nesrazmerno veliku kapiju, a onda se vratio do Petrusa. Upitao sam ga za groblje.

- Kapija je pripadala jednoj staroj bolnici za hodočasnike - objasnio je. - S vremenom, bolnica je ostala napuštena, a neko se kasnije setio da iskoristi njeno pročelje i da tu osnuje groblje.

- Koje je danas takođe napušteno.

- Tako ti je to. U ovom životu svejako kratko traje.

Rekao sam mu daje sinoć bio i suviše grub kad je osuđivao one ljude na slavlju. Petrus se iznenadio. Tvrdio je da ono o čemu smo govorili nije ništa posebno - ni manje ni više od onog što smo i sami već iskusili u svom ličnom životu. Svi jurimo za Erosom, a kad se Eros preobrazi u Filos, onda se žalimo daje ljubav uzaludna. Ne shvatamo da će nas upravo Filos dovesti do najvišeg oblika ljubavi - do Agape.

- Pričaj mi o Agape - zamolih ga.

Petrus odgovori da se o Agape ne može pričati, da se ona naprosto mora doživeti. Ako se ukaže prilika, pokazaće mi, još iste večeri, jedno od lica Agape. Međutim, da bi se to desilo, cela Vasseljena bi morala da se ponaša kao ribe u vežbi pecanja: da omogućiti da sve teče kako treba.

- Glasnik ti je pomogao, ali postoji nešto što je izvan njegovog delokruga, izvan tvojih želja i tebe samog.

- Aštato?

- Božanska iskra. Ono što ljudi obično nazivaju Srećom.

Kad se sunce malo spustilo, nastavili smo hod. Put svetog Jakova vodio je kroz vinograde i obrađena polja, koji su u to doba dana bili potpuno pusti. Prešli smo preko glavnog drumca - takode pustog - i ponovo zašli u šikaru. Video sam u daljini vrh San Lorenzo, najvišu tačku Kastiljanskog kraljevstva. Mnogo šta se u meni promenilo otkako sam sreo Petrusa nedaleko od San Huana Piede-Por. Brige koje su me morile - Brazil, nedovršeni poslovi - gotovo su sasvim iščilele iz moje svesti. Ostao je jedino moj cilj, o kome sam svake noći raspravljao sa Astrenom, koji mi se ukazivao sve jasnije i jasnije. Uspevao sam uvek da ga vidim kako sedi pored mene i zapazio sam da mu desno oko nervozno poigrava i da se prezrivo smeška kad god nešto ponovim da bih se uverio da me je dobro razumeo. Pre nekoliko nedelja, a naročito prvih dana, strepeo sam da nikad neću stići do kraja svoga puta. Dok smo prolazili kroz Ronseval osetio sam duboku odbojnost prema svemu tome i

želju da što pre stignem u Santjago, povratim svoj mač i upustim se u ono što je Petrus nazivao Dobrom Bitkom⁷. Međutim, veze sa civilizacijom, koje sam prekinuo teška srca, sada su se već skoro sasvim izgubile. U tom trenutku jedino što me je brinulo bilo je sunce iznad moje glave i nestrpljenje da što pre doživim Agape.

Sišli smo niz jednu jarugu i pregazili potok, ali smo se silno namučili dok se nismo popeli na drugu obalu. Taj potok je nekada sigurno bio neukrotiva reka koja je rila i dubila tle u potrazi za dubinama i tajnama zemlje. Na njenom mestu sada je tekao potočić koji se lako mogao pregaziti, ali ostalo je njeno delo, ogromno korito strmih ivica koje je reka izdubila i koje sam s teškom mukom uspeo da savladam. „Sve u ovom životu jako kratko traje“, rekao je Petrus pre nekoliko sati.

- Petrus, jesi li mnogo voleo?

Pitanje mi se otelo iz čista mira da sam se i sam iznenadio otkud mi tolika smelost. Do tog časa znao sam samo osnovne činjenice o privatnom životu svog vodiča.

- Imao sam mnogo žena, ako si to hteo da pitaš. I mnogo sam voleo svaku od njih. Ali sam samo sa dve iskusio Agape.

Rekao sam mu da sam i ja mnogo voleo, ali da je već počelo da me zabrinjava to što ne uspevam da se vežem ni zajednu. Ako tako nastavim završiću kao matori neženja, a strašno se plašim da ne ostanem sam u starosti.

- Onda unajmi neku bolničarku - reče, kroz smeh. - Ali, ipak, ne verujem da ti u ljubavi tražiš samo udobno utočište.

Bilo je skoro devet sati kad je počelo da se smrkava. Vinogradi su odavno ostali iza nas i sada smo se nalazili u jednom gotovo pustinjskom predelu. Osvrnuo sam se uokolo i spazio u daljini jednu isposnicu uklesanu u steni, nalik na mnoge druge na koje smo usput nailazili. Nastavili smo još malo napred, a onda smo skrenuli sa puta omedenog žutim putokazima i zaputili se prema steni.

⁷ Kasnije sam otkrio da ovaj termin potiče od apostola Pavla.

Kad smo se dovoljno približili, Petrus viknu neko ime koje nisam razumeo i zastade da sačeka odgovor. Iako smo napregnuto osluškivali, ništa nismo čuli. Petrus ponovo pozva, ali mu se niko ne odazva.

- Idemo, bez obzira - reče, i mi se popesmo do isposnice.

Tu su bila samo četiri zida okrečena u belo. Vrata su bila otvorena - tačnije, to i nisu bila vrata nego vratanica visokajedva pola metra, koja su labavo bila pričvršćena za samo jednu šarku. Unutra se nalazilo malo ognjište ograđeno kamenjem i nekoliko zdela uredno poređanih na podu. Dve su bile napunjene, jedna žitom a druga krompirom.

Seli smo, u tišini. Petrus je pripalio cigaretu i predložio da malo pričekamo. Iako mi je sedenje prijalo, jer su mi noge bridele od umora, postojalo je nešto u toj isposnici što me je razdraživalo, umesto da me smiri. I da Petrus nije bio sa mnom, osećao bih ne samo nelagodnost nego i strah.

- Ko god da ovde živi, nije mi jasno gde spava - primetio sam, prekidajući ćutanje koje mi je teško padalo.

- Tu gde ti sediš - odgovori Petrus, pokazujući na голу zemlju. Hteo sam da se pomerim s tog mesta, ali me je on zamolio da ostanem tu gde sam. Mora da se temperatura spustila za nekoliko stepeni jer je počelo da mi biva hladno.

Čekali smo skoro čitav sat. Petrus je još nekoliko puta izviki-vao ono čudno ime, a onda je odustao. Taman kad sam pomislio da ćemo ustati da krenemo, Petrus započe priču.

- Ovde je prisutno jedno od dva ovaploćenja Agape - objasnio je gaseći treću cigaretu. - Nije jedino, ali je jedno od najčistijih. Agape je potpuna ljubav, ljubav koja razdire onoga koje doživi. Onaj koji spozna i okusi Agape, uviđa da je na svetu jedino važno voleti. To je ona ljubav koju je Isus osećao prema čovečanstvu i koja je bila toliko silna da je uzdrimala zvezde i promenila tok ljudske istorije. Njegov samotnički život uspeo je da postigne više nego svi kraljevi, sve vojske i carstva zajedno.

Tokom hiljada i hiljada godina povesti eivilizacije, mnoge pojedince je obuzela ta Ljubav koja razdire. Oni su imali toliko mnogo da pruže - a svetje tražio tako malo - da su bili prinuđeni da se povuku u pustinje i usamljena mesta, jer ih je bezmerna ljubav koju su nosili u sebi preobrazila svojom veličinom. Tako su postali sveci pustinjaci koje mi danas poznajemo.

Meni i tebi, koji smo iskusili drugu vrstu Agape, ovaj život ovde može izgledati surov, strašan. Međutim, Ljubav koja razdire čini da sve - apsolutno sve - postane nevažno. Ti ljudi žive samo zato da bi izgarali od svoje Ljubavi.

Petrus mi onda reče da tu živi jedan čovek po imenu Alfonso kogaje sreo prilikom svog prvog hodočašća u Kompostelu, dok je brao voće. Njegov vodič, čovek znatno prosvetljeniji od njega, bio je Alfonsov prijatelj i njih trojica su zajedno obavili Obred Agape, takozvanu Vežbu Plave Kugle. Petrus mi je poverio daje to bilojedno od najvažnijih iskustava koje je doživeo u životu i da se zato i dan-danas, kad god obavlja tu vežbu, seti Alfonsa i njegove isposnice. Tada sam prvi put u njegovom glasu osetio prizvuk tronutosti.

- Agape je ljubav koja razdire - ponovio je kao daje to najbolja definicija te čudne vrste Ljubavi. - Martin Luter King je jednom rekao daje Hristos, govoreći o ljubavi prema neprijateljima, mislio zapravo na Agape. Jer, po njegovom uverenju, „nemoguće je voleti neprijatelje, one koji nam nanose zlo i nastoje da nas unize u našoj svakodnevnoj patnji". Ali Agape je mnogo više od ljubavi. To jejedno sveobuhvatno osećanje koje ispunjava sve pore i pukotine, i saseca u korenu svaki pokušaj nasilja.

Naučio si da se iznova rađaš, da ne budeš okrutan prema samom sebi, da razgovaraš sa svojim Glasnikom. Ali sve što budeš činio od sad pa ubuduće, sva dobrobit koju ti bude doneo Put u Santjago, imaće smislajedino ako ih bude zapahnula Ljubav koja razdire.

Podsetio sam Petrusa da je pominjao da postoje dva oblika Agape i da on verovatno nije iskusio onaj prvi, budući da nije postao pustinjak.

- U pravu si. I ja, i ti, kao i većina hodočasnika koji su prešli put za Santjago sledeći pouke RAM-a, upoznali su Agape u njenoj drugoj formi: kao ushićenje.

Za antičke mudrace, ushićenje je značilo trans, zanos, vezu sa Bogom. Ushićenje je ljubav usmerena prema nekoj ideji, prema nekoj stvari. Svi mi imamo iskustva u tome. Kad volimo i iz dubine duše verujemo u nešto, osećamo se snažnijim od sveta i obuzima nas spokojstvo koje proizilazi iz čvrstog ubeđenja da ništa ne može da poljulja našu veru. Ta neobična snaga omogućava nam da uvek donesemo prave odluke u pravo vreme, a kada ostvarimo svoj naum, tek tada postajemo svesni vlastitih sposobnosti. Jer, dok traje Dobra Bitka, ništa više nije važno - Ushićenje nas nosi pravo do našeg cilja.

Ushićenje se obično ispoljava u svojoj punoj snazi u prvim godinama našeg života. Tada smo još uvek u čvrstoj vezi s božanskim, i s tolikim se žarom predajemo svojim igračkama da lutke postaju žive a olovni vojnici uspevaju da hodaju. Kadje Isus rekao da carstvo nebesko pripada deci, on je mislio na Agape u obliku Ushićenja. Deca su mu prilazila ne hajući za njegova čuda, za njegovu mudrost, za fariseje i apostole. Dolazila su k njemu radozna, vođena Ushićenjem.

Ispričao sam Petrusu da sam upravo tog popodneva shvatio da sam celim svojim bićem predan Putu za Santjago. Dani i noći provedeni na španskoj zemlji učinili su da gotovo zaboravim na svoj mač i preobrazili su se u jednojedinствeno iskustvo. Sve ostalo je izgubilo značaj.

- Danas po podne smo pokušali da pecamo, ali ribe nisu ni prišle udici - podsetio je Petrus. Mi obično dopuštamo da nam Ushićenje izmakne iz ruku u beznačajnim sitnicama, koje su potpuno nebitne u poređenju s veličinom ljudske egzistencije. Gubimo Ushićenje zbog malih ali neophodnih poraza u toku Dobre Bitke. I pošto ne znamo da je Ushićenje jedna sila višeg reda, usmerena prema konačnoj pobedi, puštamo da nam isklizne iz ruku ne shvatajući da smo dozvolili da nam, zajedno s njim, izmak-

ne i pravi smisao našeg života. Okrivljujemo svet za našu učmalost, za naše poraze, a zaboravljamo da smo dopustili da nam umakne ona čarobna snaga koja sve opravdava - ispoljavanje Agape u obliku Ushićenja.

Groblje koje se nalazilo na obali potoka ponovo mi se ukazalo pred očima. Ona neobična kapija, neprimereno velika, bila je savršen primer gubitka smisla. Iza te velelepne kapije ležali su samo mrtvi.

Kao da čita moje misli, Petrus nastavi:

- Pre nekoliko dana mora da si se iznenadio kad si me video kako gubim prisebnost pred jednim sirotim kelnerom koji je prolio malo kafe na moje bermude, koje su ionako već bile prljave od prašine na drumu. U suštini, sav moj bes bio je izazvan time što sam video kako iz očiju tog mladića ističe Ushićenje, kao što ističe krv iz prerezanih vena. Video sam kako taj mladić, onako zdrav i jak, i pun života, umire, malo-pomalo, jer se u njemu, iz časa u čas, gasi Agape. Imam dovoljno godina i već sam naučio da se ne uzbuđujem zbog takvih stvari, ali me je taj mladić, svojim ponašanjem zapanjio i rastužio, jer sam naslutio da bi on mogao mnogo dobra da pruži čovečanstvu. Ubeđen sam da je moja grubost povredila njegovo samoljublje i daje, bar za neko vreme, odložila smrt Agape.

Isto tako, kad si preobratio duha u psu one žene, ti si osetio Agape u njenom čistom stanju. Tvoj gest je bio plemenit i ja sam bio zadovoljan što sam tome prisustvovao i što sam tvoj vodič. Zbog toga ću, prvi put na ovom hodočašću, učestvovati s tobom u jednoj vežbi.

I Petrus me nauči obredu Agape, VEŽBIPLAVE KUGLE.

- Pomoći ću ti da izazoveš Ushićenje, da probudiš snagu koja će obuhvatiti, kao plava kugla, čitavu planetu. Želim time da ti pokažem koliko te poštujem zbog tvog traganja i zbog onoga što jesi.

Sve do tog trenutka, Petrus nikad nije izrazio nikakvo mišljenje - ni za ni protiv - o načinu na koji izvodim svoje vežbe. Po-

OBRED PLAVE KUGLE

Sedi što udobnije i opusti se. Pokušaj da ni na šta ne misliš.

1) Oseti kako je lepo voleti živeti. Pusti nekti srce bude slobodno, puno naklonosti, iznad i izvan ništavnih problema koji ga dotiču. Počni da pevušiš neku pesmu iz detinjstva, tiho. Zamišljaj kako ti srce raste, kako ispunjava sobu -a zatim i celu kuću -jednom plavom svetlošću, jarkom i bleštavom.

2) Kad dospeš do te tačke, oseti prijateljsko prisustvo Svetaca u koje si verovao kao dete. Uveri se da su tu, da pristižu sa svih strana, nasmejani, i dati donose veru i poverenje u život.

3) Predstavi sebi Svece koji se približavaju i spuštaju ruke na tvoju glavu, i žele ti ljubav, mir i zajedništvo sa svetom.

4) Kad taj osećaj postane dovoljno snažan, oseti da je ona plava svetlost bujica koja se uliva i izliva iz tebe, kao neka silna, bleštava reka. I ta svetlost počinje da se širi po tvojoj kući, po tvom susedstvu, po tvom gradu, po zemlji u kojoj živiš, i obuhvata čitav svet u jednu ogromnu plavu kuglu. Ona je ovaploćenje Vrhunske Ljubavi koja je izvan svakodnevnih borbi, ali te bodri, i uliva ti snagu, energiju i mir.

5) Sačuvaj što duže tu svetlost rasutu po svetu. Tvoje srce je otvoreno, i iz njega zrači Ljubav. Ovaj deo vežbe mora da traje najmanje pet minuta.

6) Malo-pomalo, izlaziš iz zanosa i vraćaš se u stvarnost. Sveci ostaju u tvojoj blizini. Plava svetlost se i dalje širi svetom.

Ovaj obred može i mora da se obavlja sa više osoba. U tom slučaju, učesnici treba da se drže za ruke.

mogao mi je da protumačim svoj prvi susret s Glasnikom, prenuo me je iz transa u koji sam zapao prilikom vežbe Semenke, ali nijednog časa se nije zanimao za rezultate do kojih sam došao. Više puta sam ga pitao zbog čega ne želi da sazna moje doživljaje, a on mi je uvek odgovarao daje njegovajedina dužnost, kao mog vodiča, da mi pokaže Put i vežbe RAM-a. A što se rezultata tiče, način na koji cu ih iskoristiti zavisi isključivo od mene.

Kad mi je rekao da će zajedno sa mnom da izvede vežbu, najedanput sam se osetio nedostojnim njegovih pohvala. Poznavao je moje mane i često je izražavao sumnju u svoju sposobnost da me vodi tim svetim Putem. Hteo sam to da mu kažem, ali me je on preduhitrio.

- Ne budi surov prema sebi, ili nisi savladao lekciju koju sam te ranije naučio. Budi blagonaklon. Prihvati pohvalu koju zaslužuješ.

Oči mi se napuniše suzama. Petrus me uhvati za ruku i izvede napolje. Noć je bila rnrnačna, mračnija nego obično. Seo sam pored njega i počeli smo da pevamo. Muzikaje izvirala iz mene i on me je pratio bez napora. Počeo sam da tapšem rukama, i da se klatim, napred-nazad. Tapšao sam sve jače, a muzikaje nezadrživo kuljala iz mene. Bilaje to pesma u slavu tamnog neba, puste ravnice, beživotnih stena. Pred očima su mi se ukazivali sveci u koje sam verovao kao dete, ali koje je život udaljio od mene, jer sam i ja takođe ubio u sebi veliki deo Agape. Međutim, sada se ta Ljubav koja razdire vraćala nesebično, a Sveci su se smešili sa nebesa, s istim licima i istom blagošću koju sam pamtio iz detinjstva.

Raširio sam ruke da bi Agape mogla da teče, a neka tajanstvena struja plave bleštave svetlosti ulazilaje i izlazila iz mene, spirajući grehove s moje duše. Svetlost se najpre rasula po predelu, a zatim je obujmila svet, i ja sam počeo da plačem. Plakao sam jer sam oživeo Ushićenje postavši ponovo dete pred životom, i ništa u tom trenutku nije moglo da mi nanese nikakvo zlo. Osetio sam prisustvo nečega što nam prilazi i seda s moje desne strane; zamišljao sam daje to moj Glasnik i dajedini on još može da razazna

tu jarku svetlost koja je izlazila iz mene i ulazila u mene, i širila se svetom.

Svetlost je postala još jača i ja sam osetio daje obuhvatila čitav svet, daje prodrla u svaku ulicu, ušla na svaka vrata, i barem u deliću sekunde, okrnula svako ljudsko biće.

Neko me je uhvatio za ruke pružene prema nebu. U tom trenutku, priliv plave svetlosti bio je tako jak da mi se učinilo da će nestati, ali ja sam uspeo da ga zadržim još nekoliko trenutaka, dok se pesma koju sam pevao nije završila.

Tada sam se opustio, potpuno iscrpljen, ali slobodan i zadovoljan životom i onim što sam maločas iskusio. Ruke koje su me držale, pustile su me. Shvatio sam daje jedna od njih bila Petrusova, a moje srce je znalo kome je pripadala ona druga ruka.

Otvorio sam oči i ugledao pored sebe kaluđera Alfonsa. Nasmešio mi se i rekao „*Buenas noches*“. I ja sam se njemu nasmešio, ponovo sam ga uhvatio za ruku i čvrsto je stegao na grudi. Dozvolio mi je da to uradim, a onda je blago izvukao ruku.

Sva trojica smo ćutali. Posle izvesnog vremena Alfonso je ustao i zaputio se prema kamenitoj dolini. Pratio sam ga pogledom sve dok se nije sasvim izgubio u tami.

Petrus je prvi prekinuo tišinu. Nije ni pomenuo Alfonsa.

- Obavljaj tu vežbu kad god možeš, i malo-pomalo, Agape će se ponovo useliti u tebe. Ponavljaj je pre nego što započneš neki posao, prvih dana nekog putovanja, ili kad osetiš da te je nešto duboko potreslo. Ako je moguće, obavljaj je pored nekog koga voliš. To je vežba koju treba podeliti s drugim.

Bio je to ponovo stari praktični Petrus, instruktor i vodič, o kome sam vrlo malo znao. Osećanje koje je pokazao u isposnici bilo je nestalo. Ipak, dok je držao moju ruku za vreme vežbe, osetio sam svu veličinu njegove duše.

Vratili smo se u belu kapelicu gde smo ostavili stvari.

- Njen stanar se noćas neće vraćati i mislim da možemo slobodno ovde da prespavamo - rekao je Petrus i legao. Ja sam razmotao vreću za spavanje, popio malo vina i takođe legao. Bio sam

iznuren od Ljubavi koja razdire. Ali to je bio jedan umor lišen napetosti, i pre no što sam zatvorio oči, setio sam se monaha, mršavog i bradatog, koji mi je poželeo laku noć i koji je sedeo pored mene. Negde, napolju, taj čovek je izgarao božanskim plamenom. Možda je baš zato noć bila toliko mračna - zato što je on skupio u sebi svu svetlost ovog sveta.

SMRT

- Vi ste hodočasnici? - upita starica koja nam je posluživala doručak. Bili smo u Azofri, seocetu čije su male kuće sa fasadama ukrašenim srednjovekovnim štitovima bile zbijene oko trga sa česmom na kojoj smo, nekoliko minuta ranije, napunili svoje čuturice.

Odgovorio sam potvrdno i u očima stare gospođe mogli smo da pročitamo poštovanje i ponos.

- Kad sam bila mala, ovuda je prolazio barjedan hodočasnik dnevno na putu za Kompostelu. Ne znam šta se dogodilo posle rata i Franka, ali čini mi se da su hodočašća prestala. Trebalo bi da naprave drum. U današnje vreme ljudi vole da se prevoze samo automobilima.

Petrus je ćutao. Probudio se neraspoložen. Složio sam se sa ženom i počeo sam da zamišljam nov put, asfaltiran, koji ide preko brda i dolina, automobile sa školjkama na haubama i prodavnice suvenira na ulazima u samostane. Popio sam belu kafu i pojeo hleb u maslinovom ulju. Na osnovu Pikoovog „Vodiča“ zaključio sam da bismo, u toku popodneva, morali stiću u Santo Domingo de La Kalzada i planirao da spavamo u Parador nacional⁸.

Potrošio sam mnogo manje nego što sam predvideo, uprkos tome što smo imali tri obroka dnevno. Bilo je krajnje vreme da priuštim sebi neku ludost i da se prema svom telu ophodim isto kao i prema svom stomaku.

⁸ *Parador nacional* su stari zamkovi ili istorijski spomenici koje je španska vlada pretvorila u hotele prve kategorije.

Probudio sam se s nekim čudnim osećanjem nestrpljenja da što pre stignem u Santo Domingo - osećanjem za koje sam bio siguran, dva dana ranije, dok smo išli prema kapelici, da ga neću ponovo iskusiti. Petrus je takođe bio turobniji, ćutljiviji nego obično i pitao sam se da nije to zbog susreta sa Alfonsom. Imao sam silnu želju da prizovem Astrena i popričam sa njim o tome. Ali, nikad ga nisam prizivao ujutru i nisam znao da li bi to moglo uspeti. Odustao sam.

Završili smo sa doručkom i ponovo krenuli. Prošli smo pored jedne srednjovekovne kuće ukrašene grbom, pored ruševina stare hodočasničke krčme i pored parka smeštenog na kraju sela, Čim sam se ponovo našao usred polja osetio sam neko snažno prisustvo sa moje leve strane. Nastavio sam hod, ali Petrus me je zadržao.

- Ne vredi bežati. Stani i suoči se.

Pomišljao sam da se odvojim od svog vodiča i da nastavim sam. Spopao me je neki neprijatan osećaj, neka vrsta grča u stomaku. Hteo sam da poverujem, u trenutku, daje to zbog hleba u ulju, ali već ranije sam to osetio i nisam mogao da se prevarim. Napetost. Napetost i strah.

- Pogledaj iza sebe - viknuo je Petrus tonom koji nije trpeo odlaganje. - Pogledaj pre nego što bude kasno!

Okrenuo sam se naglo. Sa moje leve strane nalazila se jedna napuštena kućica obrasla rastinjem sprženim od sunca. Jedna maslinaje pružala prema nebu svoje krive grane. A između masline i kuće jedan pas me je uporno posmatrao.

Crni pas, isti onaj koga sam oterao iz kuće one žene pre nekoliko dana.

Zaboravio sam na Petrusovo prisustvo i gledao sam životinju, netremice, pravo u oči. Nešto u meni - možda Astrenov glas, ili glas mog anđela čuvara - govorilo mi je da će me, ako skrenem pogled, pas napasti. Ostali smo tako zagledani jedno u drugo, beskrajno dugo. Pošto sam spoznao svu veličinu Ljubavi koja razdi-re, nalazio sam se ponovo pred svakodnevnim i stalnim životnim

opasnostima. Pitao sam se zašto me je životinja pratila tako daleko i štaje zapravo htela, jer - budući da sam bio hodočasnik u potrazi za mačem - nisam imao ni volje ni strpljenja da se na putu suočavam sa problemima, bilo daje reč o ljudima, ili o životinjama. Pokušavao sam da mu to poručim pogledom, setivši se sveštenika koji su se sporazumevali očima, ali pas se nije pomerao. Nastavio je da me posmatra uporno, bez ikakvog izraza, spreman da me napadne ako mi popusti pažnja ili ako pokažem strah.

Strah! Najednom sam shvatio daje nestalo straha. Smatrao sam da je situacija i suviše glupa da bih se plašio. Osećao sam mučninu u stomaku i nagon za povraćanjem zbog napetosti, ali nisam se bojao. Dajesam, moj pogled bi me odao i pas bi me napao, kao što je prošli put uradio. Zato sad nisam smeo da skrećem pogled, čak ni kad sam nazreo neku priliku koja se približavala puteljkom sa moje desne strane.

Zastalaje nekoliko trenutaka, zatim se uputila pravo prema nama. Ukrstila se sa linijom naših pogleda i izgovorila nekoliko reči koje nisam uspeo da razumem. Bio je to ženski glas. Njeno prisustvo je bilo dobro, prijateljsko i pozitivno.

U deliću sekunde, kada se ženska prilika našla između mog i psećeg pogleda grč u mom stomaku je popustio. Imao sam moćnog prijatelja koji se našao tu da mi pomogne u toj glupoj i nepotrebnjoj borbi. Kada je silueta prošla, pas je oborio pogled. U jednom skoku nestao je iza kuće i ja sam ga izgubio iz vida.

Tek u tom trenutku moje srce je od straha počelo da lupa kao ludo. Sve mi se mutilo pred očima, kao da ću da se onesvestim. Dok se sve oko mene okretalo, pogledom sam pretraživao put koji smo Petrus i ja prešli nekoliko minuta ranije, tražeći siluetu koja mi je dala snage da oteram psa.

Bilaje to kaluđerica. Okrenuta leđima prema nama, išlaje u pravcu Azofre. Nisam mogao dajoj razaznam lice, ali setio sam se njenog glasa i procenio daje mogla imati najviše dvadesetak godina. Gledao sam put kojim je došla: bila je to jedna stazica koja nije vodila nikuda.

- Ona mi je... ona mi je pomogla - mrmljao sam dok se vrto-
glavica pojačavala.

- Ne stvaraj nove uobrazilje u svetu koji je već dovoljno neo-
bičan - rekao je Petrus primajući me za ruke. - Ona je došla iz
jednog manastira koji se nalazi u Kanjasu, nekih pet kilometara
odavde. I sasvim je razumljivo da ne možeš da ga vidiš s ovog
mesta.

Moje srce je nastavilo ludački da udara i bio sam uveren da će
mi pripasti zlo. Suviše prestrašen da bih govorio ili tražio obja-
šnjenja, seo sam na zemlju, a Petrus mi je sa malo vode nakvasio
glavu i potiljak. Setio sam se da je činio to isto kada smo izašli iz
kuće one žene - ali tog dana sam plakao i osećao se dobro. Sada,
osećaj je bio sasvim obrnut.

Petrus me je ostavio da se odmaram prilično dugo. Voda me je
oporavila i mučninaje prolazila. Malo-pomalo, sve se vratilo na
svoje mesto. Kad sam se dovoljno oporavio, Petrus je predložio
da nastavimo put i ja sam pristao. Hodali smo oko četvrt časa, ali
iscrpljenost se vratila. Seli smo u podnožje jednog *rolla*, srednjo-
vekovnog stuba s krstom na vrhu, koji je obeležavao jednu deoni-
cu puta Svetog Jakova.

- Strah ti je naudio mnogo više nego pas - rekao je Petrus dok
sam se odmarao.

Hteo sam da znam razlog tog besmislenog susreta.

- U životu i na Putu za Santjago, izvesni događaji se dešavaju
mimo naše volje. Prilikom našeg prvog susreta rekao sam ti da
sam u Ciganinovim očima pročitao ime demona sa kojim bi treba-
lo da se sukobiš. Bio sam veoma iznenađen kada sam shvatio daje
taj demon pas, ali tada ništa nisam rekao. Tek kad smo stigli kod
one žene - i kada si prvi put ispoljio Ljubav koja razdire - video
sam tvog neprijatelja.

Kad si udaljio ženinog psa, nisi mu pronašao nikakvo mesto.
Ništa se ne gubi, sve se preobražava, zar ne? Ti nisi, kao što je uči-
nio Isus, pripustio zle duhe na krdo svinja koje se bacilo u ponor.
Ti si jednostavno udaljio psa. Sada ta sila luta za tobom bez cilja.

Pre nego što pronadeš svoj mač treba da odlučiš da li želiš da budeš rob ili gospodar te sile.

Umor me je napuštao. Disao sam duboko osećajući na leđima hladan kamen stuba. Petrus mi je dao još malo vode i nastavio:

- Pojave opsesivnosti nastaju kada ljudi izgube vlast nad zemaljskim silama. Ciganinovo prokletstvo prenelo je strah na onu ženu i taj strah je otvorio pukotinu kroz koju je prodro Glasnik smrti. To nije uobičajen slučaj, ali takođe nije ni redak. To u mnogome zavisi od načina na koji se odupireš pretnjama drugih.

Sada sam se ja setio jednog odlomka iz Biblije. U Knjizi o Jovu je zapisano: *Jer čega se bojah dođe na mene.*

- Pretnja ne može da izazove ništa ako nije prihvaćena. Nemoj nikada to da zaboraviš dok vodiš Dobru bitku. Isto tako, ne smeš da zaboraviš da napad i bekstvo čine sastavne delove bitke. Ono što, međutim, nipošto ne spada u bitku, jeste biti paralizovan od straha.

U onom trenutku ja uopšte nisam osećao strah. I sam sam bio time iznenađen, pa sam to rekao i Petrusu.

- Shvatio sam to - odgovorio je. - U protivnom, pas bi te napao. I gotovo je sigurno da bi dobio bitku jer ni on se takođe nije bojao. Međutim, najsmješniji od svega, bio je dolazak one kaluđerice. Cim je predosetila pozitivno prisustvo tvoja bujna mašta je rekla sebi da ti neko dolazi u pomoć. I to uverenje te je spaslo. Iako zasnovano na sasvim pogrešnoj pretpostavci.

Petrus je bio u pravu. Nasmejao se od srca a i ja sa njim. Ustali smo i nastavili hod. Osećao sam se lagodno i lako.

- Nešto, ipak, moraš da znaš - reče Petrus dok smo hodali. - Dvoboj sa psom može se završiti samo pobedom jednog ili drugog. On će se pojaviti ponovo i ti sledeći put gledaj da okončaš borbu. U suprotnom, njegova utvara će nastaviti da te proganja dok si živ.

Posle susreta sa Ciganinom Petrus mi je otkrio da zna ime tog demona. Pitao sam ga kako se zove.

- Legion - odgovorio je. - Jer njih ima mnogo.

Hodali smo preko njiva koje su seljaci spremali za setvu. Ratari su vozili male cisterne tamo-ovamo, vodeći vekovnu bitku protiv suše. Na ivicama puta Svetog Jakova naslagano kamenje obrazovalo je beskrajne zidove koji su se ukrštali i mešali sa linijama polja. Vekovima su te njive obrađivane, mislio sam, a ipak bi se, stalno, pojavljivao poneki kamen koji je trebalo izvaditi, kamen koji može da polomi oštricu pluga, da obogalji konja i žuljevima žigoše ruke ratara. Bila je to bitka koja je počinjala svake godine i nikada se nije završavala.

Petrus je bio ćutljiviji nego obično i setio sam se da, još od jutros, nije skoro ništa rekao. Posle razgovora pred srednjovekovnim stubom on se povukao u ćutanje i nije odgovarao na većinu mojih pitanja. Zeleo sam da znam više o toj priči o „brojnim demonima“, ali on nije bio raspoložen da prihvati tu temu, pa sam odlučio da sačekam pogodniju priliku.

Popeli smo se najedno malo uzvišenje odakle sam mogao da vidim glavni zvonik crkve Santo Domingo de La Kalzada. Ta slika me je obradovala; počeo sam da sanjam o udobnosti i ćaroliji *Parador nacional*. Prema onom što sam pročitao, zgradu je podigao sveti Dominik lično da bi služila kao konak za hodoćasnike. Sveti Franja Asiški, vraćajući se u Kompostelu, proveo je tu jednu noć. Sve to ispunjavalo me je uzbuđenjem.

Moralo je biti skoro sedam sati uveće kadaje Petrus predložio da se zaustavimo. Setio sam se Ronsevala, onog polaganog hoda u trenutku kada mi je bilo tako hladno i kada mi je toliko bila potrebna ćaša vina, te sam se pobjojao da mi u ovom ćasu ne priprema slićan udarac.

- Nikada ti jedan Glasnik neće pomoći da pobediš drugog. Oni nisu ni dobri ni loši, rekao sam ti to, ali vezani su međusobnim osećanjem lojalnosti. Nemoj se oslanjati na Astrena kako bi psa nagnao u bekstvo.

Ovoga putaja nisam bio raspoložen da govorim o Glasnicima. Zeleo sam da što pre stignemo u Santo Domingo.

- Glasnici ljudi koji su umrli mogu da zauzmu telo nekoga kojim je ovladao strah. Zato ih, u slučaju psa, ima mnogo. Došli su, privučeni ženinim strahom. Ne samo Glasnik ubijenog Cigani-na, već različiti Glasnici koji lutaju i traže mogućnost da stupe u vezu sa zemaljskim silama.

Tek sada je odgovorio na moje pitanje. Ali nešto je bilo izveštačeno u načinu na koji je govorio, kao da to nije bila prava tema o kojoj je želeo da razgovara sa mnom. Moj instinkt me je odmah upozorio.

- Šta ti tačno hoćeš, Petrus? - pitao sam ga pomalo razdražen.

Moj vodič nije odgovorio. Sišao je s puta i uputio se prema jednom starom drvetu, skoro golom, koje se nalazilo nekoliko desetina metara odatle, u polju, jedinom drvetu koje se moglo videti na čitavom horizontu. Kako mi nije dao znak da ga sledim, ostao sam da stojim na putu. I prisustvovao sam jednoj čudnoj sceni: Petrus je obilazio oko drveta i nešto glasno govorio, gledajući u zemlju. Kad je završio, dao mi je znak da pridem:

- Sedi tu - rekao je. Glas mu je zvučao nekim novim tonom, a ja nisam umeo da dokučim da li je to od nežnosti ili od tuge. - Ostaješ ovde. Naći ćemo se sutra u Santo Domingu de La Kalzada.

Pre nego što sam stigao da izgovorim ijednu reč, nastavio je:

- Jednog od ovih dana - aja ti garantujem da to nije danas - ti ćeš morati da se sukobiš sa svojim najozbiljnijim neprijateljem na putu za Santjago: sa psom. Kad taj dan dođe, budi miran, ja ću biti pored tebe i daću ti snagu potrebnu za borbu. Ali danas ti moraš da se suprotstaviš jednoj drugoj vrsti neprijatelja, jednog tobožnjeg neprijatelja koji može da te uništi ili da postane tvoj najbolji drug: Smrti.

Čovek je jedino biće u prirodi koje ima svest o svojoj budućoj smrti. Iz tog razloga, i samo iz tog razloga, ja gajim duboko poštovanje prema ljudskoj vrsti i verujem da će njena budućnost biti mnogo bolja od njene sadašnjosti. Čak i kada zna da su mu dani

izbrojani i da će se sve završiti kada se tome najmanje nada, čovek svoj život pretvara u borbu dostojnu besmrtnog bića. Ono što ljudi nazivaju taštinom - ostaviti za sobom dela, decu, ime koje neće biti zaboravljeno - ja smatram vrhunskim izrazom ljudskog dostojanstva.

I tako taj slabašan stvor stalno pokušava od sebe da sakrije krajnju izvesnost svoje smrti. On ne vidi da ga ona podstiče da ostvari ono najbolje u svom životu. Plaši se prolaska kroz senku, užasava se nepoznatog, a jedini način da pobedi taj strah jeste da zaboravi da su mu dani izbrojani. On ne shvata da bi, zahvaljujući svesti o Smrti, stekao mnogo više smelosti, da bi išao mnogo dalje u svojim svakodnevnim osvajanjima, jer nema šta da izgubi, budući daje smrt, u svakom slučaju, neizbežna.

Zamisao da provedem noć u Santo Domingu izgledala mi je već kao daleka uspomena. Pratio sam sa rastućim zanimanjem Petrusove reči. Na horizontu, pravo ispred nas, sunce je počelo da umire. Možda je i ono čulo te reči.

- Smrt je naša velika pratilja, jer ona daje pravi smisao našem životu. Ali, da bismo sagledali istinsko lice naše smrti, moramo najpre upoznati sve žudnje i sve strahove koje je i obično pominjanje njenog imena sposobno da probudi u bilo kom živom biću.

Petrus je seo pod drvo i pozvao me da mu se pridružim. Objasnio mi je daje maločas obilazio oko stabla, jer se setio šta se dogodilo kada je bio hodočasnik na putu za Santjago. Zatim je izvađio iz svoje torbe dva sendviča kojaje kupio u vreme ručka.

- Ovde, gde se nalaziš, nema nikakve opasnosti - rekao je pružajući mi sendviče. - Nema zmija otrovnica, a ni pas se neće vratiti sve dok ne zaboravi svoj jutrošnji neuspeh. Nema ni razbojnika ni kriminalaca u okolini. Ti si na potpuno sigurnom mestu, s jednim jednim izuzetkom: opasnosti od tvog sopstvenog straha.

Podsetio me je da sam pre dva dana iskusio jedno osećanje isto tako snažno kao smrt: Ljubav koja razdire. I da ni u jednom trenutku nisam posrnuo niti sam se uplašio, jer nisam imao predrasuda o univerzalnoj ljubavi. Ali, svi imamo predrasuda kada je reč o

smrti, ne shvatajući daje ona samo drugi oblik Agape. odgovorio sam mu da me je posle svih ovih godina bavljenja magijom, strah od smrti praktično napustio. U suštini, ja sam se više plašio načina umiranja nego smrti u pravom smislu reči.

- E, pa onda ćeš večeras iskusiti najstrašniji način umiranja.

I Petrus me je podučio VEŽBI SAHRANJIVANJA ŽIVOG.

- Smeš da je obaviš samo jednom - rekao mi je dok sam se prisećao jedne vrlo slične pozorišne vežbe. - Treba da probudiš svu istinu, sav potreban strah da bi vežba mogla da se pojavi sa dna tvoje duše i zdere masku užasa iza koje se krije umilno lica tvoje smrti.

Petrus je ustao i ja sam video kako se njegova silueta ocrtava na nebu zapaljenom sunčevim zalaskom.

ostao sam da sedim, a njegova figura mi je izgledala veličanstvena, divovska.

- Petruse, imam još jedno pitanje.

- Koje?

- Jutros si bio ćutljiv i čudan. Pre mene si i naslutio dolazak psa. Kako je to moguće?

- Kada smo iskusili zajedno Ljubav koja razdire, mi smo podelili Apsolut. Apsolut pokazuje svim ljudima ko su oni zapravo, jedan ogroman splet uzroka i posledica, gde se svaki sićušni gest jednog ogleđa u životu drugog. ovog jutra taj deo apsoluta bio je još uvek živ u mojoj duši. Ja sam te razumeo, ne samo tebe, nego sve što postoji na svetu, bez ograničenja u prostoru i vremenu. Sada, dejstvo je oslabilo i vratiće se tek sledeći put kada budem radio vežbe Ljubavi koja razdire.

Setio sam se Petrusovog jutrošnjeg lošeg raspoloženja. Ako je istina to što je govorio, svet je prolazio kroz jedan veoma težak trenutak.

- Čekaću te u Paradoru - rekao je, udaljavajući se. - Ostaviću tvoje ime na recepciji.

VEŽBA SAHRANJIVANJA ŽIVOG

Lezi na zemlju i opusti se. Skrsti ruke na grudima u položaju mrtvacu.

Zamisli sve pojedinosti svoje sahrane, kao da će se dogoditi sutra. Jedina razlika je u tome što ćeš biti živ sahranjen. Prema tome kako se odvija priča - kapela, pratnja do groba, spuštanje kovčega u grob, dolazak crva - napinji sve svoje mišiće u očajničkom naporu da se pokreneš. Ali ne pomeraj se. Ne pomeraj se sve do trenutka kada ćeš, ne mogavši više da izdržiš, jednim pokretom celog tela razmaknuti daske kovčega, udahnuti duboko i postati slobodan.

Taj pokret će biti efektniji ako ga prati krik, krik koji potiče iz najdubljih dubina tvogatela.

Pratio sam ga očima sve dok sam mogao. U polju, levo od mene, ratari su završili posao i vraćali se kućama. Odlučio sam da izvedem vežbu čim padne noć.

Bio sam miran. Prvi put se desilo da ostanem potpuno sam otakako sam krenuo čudnim Putem svetog Jakova. Ustao sam i napravio nekoliko koraka po okolini, ali noć se brzo spuštala i rešio sam da se vratim pod drvo iz straha da se ne izgubim. Pre nego što je tama postala potpuna, ja sam u sebi odmerio razdaljinu od drve ta do puta. Kako nije bilo nikakvog svetla koje bi mi moglo smetati, osećao sam se savršeno sposobnim da vidim stazu i da stignem u Santo Domingo zahvaljujući samo svetlosti mesečevog srpa koji se pojavio na nebu.

Do tada se nisam nimalo plašio i smatrao sam da će mi biti potrebno mnogo mašte da bih probudio u sebi strah od jezive smrti. Ali nikad nije onako kako nam se čini, nego kako jeste; kad pada noć, ona donosi sa sobom strahove skrivene u našoj duši još od detinjstva. Stojalo je bivalo mračnije, ja sam se osećao neugodnije.

Bio sam tu, potpuno sam u polju, i, da sam vikao, niko me ne bi čuo. Setio sam se kako tog jutra umalo nisam kolabirao. Nikad u životu nisam osetio da mi srce tako pomamno lupa.

A da sam umro? Logično, sve bi bilo gotovo. Ipak, na putevima Predanja razgovarao sam s mnogim duhovima. Bio sam potpuno ubeđen u život posle smrti, ali nikada se nisam pitao kako se obavlja taj prelazak. Mora biti strašan taj prelazak izjedne u drugu dimenziju, ma koliko da je dobro pripremljen. Da sam jutros umro, na primer, Put za Santjago, moje godine učenja, žalost moje porodice, novac sakriven u mom opasaču - sve to ne bi imalo nikakvog smisla. Setio sam se biljke koja je stajala na mom radnom stolu u Brazilu. Biljka bi postojala i dalje, isto kao i autobusi, prodavac povrća na uglu, koji mi uvek zakida na meri, telefonistkinja koja mi bez po muke nalazi brojeve telefona kojih nema u imeniku. Sve te male stvari koje su mogle nestati da sam doživeo infarkt toga jutra, najednom su za mene dobile bezmerap značaj. One su me, a ne ni zvezde ni mudrost, uveravale da sam živ.

Noć je sada bila crna a, na horizontu, mogao sam da zapazim slabo svetlucanje grada. Opužio sam se na tlu i gledao u grane drveća iznad moje glave. Ubrzo sam začuo čudne zvukove svih vrsta. Bile su to noćne životinje koje su izlazile da love. Petrus nije mogao sve da zna, jer je, kao i ja, bio jednostavno ljudsko biće. Kobi mogao da mi jemči da doista nije bilo zmija otrovnica? A vukovi, besmrtni vukovi Evrope, možda su odlučili, osetivši moj miris, da ovu noć provedu ovde? Jedan snažan zvuk, vrlo sličan grani koja se lomi, naterao me je da skočim i moje srce je ponovo počelo da lupa ubrzano.

Napetost je u meni rasla. Bilo je najbolje da završim vežbu i da se vratim u hotel. Smirivao sam se, malo-pomalo, i skrstitio sam ruke na grudima u položaju mrtvaca. Nešto se micalo sasvim blizu. Ustao sam ponovo u jednom skoku.

Nije bilo ničega. Noć je osvojila sve, a ona je sa sobom dovela čitavu povorku ljudskih strahova. Opužio sam se ponovo i ovog puta odlučio da svaki nagoveštaj straha iskoristim kao podsticaj za vežbu. Zaključio sam da sam, uprkos znatnom padu temperature, u znoju.

Zamislio sam zatvoren mrtvački kovčeg, sve zavrtnje na mestu. Bio sam nepokretan, ali živ, i hteo sam da kažem svojoj porodici, kojaje videla sve, daje volim, ali nikakav glas nije izlazio iz mojih usta. Moj otac, moja uplakana majka, prijatelji oko mene, a ja sam bio sam. Sva ta draga bića stajala su tamo i niko nije bio sposoban da shvati da sam ja živ i da još nisam ostvario ništa od onoga što sam želeo da postignem na ovome svetu. Pokušavao sam očajnički da otvorim oči, da dam znak, da udarim u poklopac sanduka. Ali u mom telu ništa se nije pomeralo.

Osetio sam da se kovčeg ljulja. Nosili su me prema grobu. Mogao sam da čujem zvuk karika koje su grebale o gvozdene uprtače, korake ljudi u povorci, glasove koji su razgovarali. Neko je rekao da posle ide na večeru, drugi je primetio da sam umro mlad. Miris cveća oko moje glave počeo je da me guši.

Setio sam se da se nisam udvarao dvema ili trima damama, iz straha da ne budem odbačen. Setio sam se takođe nekih prilika u

kojima sam se odrekao svojih želja verujući da ću kasnije moći da ih ostvarim. Osetio sam duboko sažaljenje prema sebi, ne samo zato što sam sahranjen živ, već zato što sam se plašio da živim. Čemu strah da ću pretrpeti odbijanje, odlaganje nekih stvari za kasnije, ako je najvažnije da se uživa u životu punim srcem? Bio sam zatočen u mrtvačkom kovčegu i bilo je suviše kasno da se vratim natrag i pokažem hrabrost koju sam morao da pokažem.

Bio sam svoj sopstveni Juda, izdajnik samoga sebe. Nisam mogao da pomerim nijedan mišić, dozivao sam u sebi u pomoć dok su ljudi napolju bili uronjeni u svoj život, zaokupljeni onim što treba da urade večeras, dok su posmatrali statue i zdanja koja neću videti više nikad. Obuzelo me je osećanje velike nepravde, nepravde da ću biti sahranjen, dok drugi nastavljaju da žive. Bolja bi bila neka velika katastrofa, i svi mi na istom brodu koji plovi prema istoj crnoj tački ka kojoj mene sada nose. U pomoć! Ja sam živ, ja nisam mrtav, moja glavajoš uvek misli!

Spustili su moj kovčeg na ivicu groba. Sahraniće me! Moja žena će me zaboraviti, preudaće se i potrošiti novac koji smo se trudili da uštedimo svih ovih godina. Ali šta to mari! Zelim sada da budem sa njom, jer sam živ!

Čujem jecaje, osećam da se i iz mojih očiju kotrljaju suze. Ako sada otvore kovčeg sve će biti u redu i oni će me spasti. Ali kovčeg neumoljivo silazi. Najednom sve postaje mračno. Do maločas, neko bledo svetlucanje prolazilo je kroz ivicu kovčega, a sada je mrak potpun. Lopate grobara cementiraju grob, aja sam živ! Živ sahranjen! Vazduh postaje težak, miris cveća nepodnošljiv, aja čujem korake ljudi koji se udaljavaju. Užas je potpun. Ne uspevam da se pokrenem, a ako sad odu, uskoro će noć i niko me neće čuti kako lupam u grobu!

Koraci se udaljavaju, niko ne čuje krike koje upućuje moj um, ja sam sam u tami, vazduh je zagušljiv, miris cveća me izluđuje. Najednom, šum. To su crvi, crvi koji se približavaju da me prožderu živog. Pokušavam iz sve snage da pomerim bilo koji deo tela, ali ostajem nepokretan. Crvi mi pužu uz telo. Oni su masni i

hladni. Prelaze preko moga lica, ulaze mi u pantalone. Jedan od njih prodire mi u čmar, drugi se uvlači kroz rupu u mom nosu. U pomoć! Biću živ proždran, a niko me ne čuje, niko ne kaže ništa. Crv koji mi je ušao kroz nozdrvu silazi mi u grlo. Jedan drugi se uvlači u moje uvo. Moram da izađem odavde! Gde je Bog koji ne odgovara? Počinju da mi proždiru grlo pa neću moći da vičem. Prodiru sa svih strana, kroz uši, kroz uglove usana, kroz rupu na penisu. Osećam te ljigave i masne gmazove u sebi, treba da vičem, treba da se oslobodim! Ja sam zakovan u hladnom i mračnom grobu, sasvim sam, osuđen da budem živ proždran. Ponestaje mi vazduha, a crvi me jedu! Treba da se pomerim. Treba da raznesem ovaj kovčeg! Dobri Bože, saberi sve moje snage jer moram da se pomerim! MORAM DA IZAĐEM ODAVDE, MORAML. POMERIĆU SE! POMERIĆU SE!

USPEO SAM!

Daske kovčega razletele su se uz prasak, grob je nestao i ja sam ispunio grudi čistim vazduhom sa Puta za Santjago. Moje telo je drhtalo od glave do pete, obliveno znojem. Pomerio sam se malo i shvatio da su mi se creva ispraznila. Ali ništa od svega toga nije bilo važno: bio sam živ.

Drhtanje se nastavljalo, aja nisam uložio ni najmanje napora da ga obuzdam. Obuzeo me je neizmeran osećaj unutrašnjeg mira i osetio sam neku vrstu prisustva pored sebe. Pogledao sam i video lice Smrti. Nije to bila smrt koju sam iskusio nekoliko minuta ranije, već moja istinska Smrt, prijateljica i savetnica, koja mi više neće dozvoliti nijedanjedini dan u životu da budem kukavica. Od sada, ona će me podržavati bolje od Petrusove ruke i saveta. Ona mi više neće dopustiti da odložim za kasnije sve što mogu da proživim sada. Ona mi neće dozvoliti da pobegnem iz životnih borbi i pomoći će mi da vodim Dobru Bitku. Nikada više, ni u jednom trenutku, neću se osećati smešnim, ma šta da činim. Jer onaje bila tu da mi kaže da, kad me uhvati za ruke da bismo putovali prema drugim svetovima, neću morati da vučem sa sobom najveći od

svih grijehova: kajanje. Siguran u njeno prisustvo, dok sam gledao njeno milo lice, bio sam ubjeđen da ću žudno piti sa izvora žive vode koja je, zapravo, svekoliko postojanje.

Noć više nije bila ni tajanstvena ni strašna. Bila je to jedna srećna noć, noć mira. Kadaje drhtanje prošlo, ustao sam i uputio se prema cisternama zemljoradnika. Oprao sam bermude i obukao druge koje sam nosio u rancu. Zatim sam se vratio do drveta i pojeo ona dva sendviča koja mi je Petrus ostavio. Bila je to najukusnija hrana na svetu, jer sam bio živ i Smrt me više nije plašila.

Odlučio sam da prespavam na tom mestu. Tama nikada još nije bila tako tiha i spokojna.

LIČNI POROCI

Nalazili smo se na ogromnom žitnom polju, glatkom i jednoličnom, koje se prostiralo sve do ivice obzora. Jedino što je narušavalo monotoniju pejzaža, bio je srednjovekovni stub s krstom na vrhu, koji je obeležavao put hodočasnika. Stigavši do stuba, Petrus ostavi ranac na zemlju i spusti se na kolena. Zamolio me je daijaklekнем.

- Sad ćemo da se molimo. Molićemo se za jedinu stvar koja može da porazi jednog hodočasnika kad pronade svoj mač, a to su njegovi poroci. Ma koliko naučio od Velikih Majstora kako da barata sečivom, jedna njegova ruka će uvek biti njegov najgori neprijatelj. Molićemo se, ukoliko pronađeš svoj mač, da ga uvek držiš rukom koja te neće sablažnjavati.

Bilo je dva sata popodne. Nije se čuo nikakav zvuk ni šum, i Petrus započe:

- Smiluj se, Gospode, jer mi smo hodočasnici na putu za Kompostelu, a to može biti porok. Učini, u Tvojim beskrajnoj milosti, da nikad ne upotrebimo naše znanje protiv sebe.

Smiluj se na one koji su milostivi prema sebi i smatraju da su dobri, a život prema njima nepravedan, jer ne zaslužuju ono što im se dešava. Smiluj se na njih, jer oni nikad neće uspeti da vode Dobru Bitku. I smiluj se na one koji su surovi prema sebi i vide samo zlo u svojim postupcima, i smatraju se krivim za sve nepravde ovog sveta. Jer oni ne poznaju Tvoj zakon koji kaže: „Čak su i vlasi tvoje kose izbrojane.”

Smiluj se na one koji zapovedaju i na one koji se satiru radom i žrtvuju se, dobijajući za uzvratjednu nedelju kadje sve zatvore-

no i nemaju gde da odu. Ali smiluj se i na one koji smatraju svoje delo svetim, i prekoračuju granice sopstvene ludosti da bi na kraju završili kao svetitelji ili bili razapeti na krst od svoje rođene braće. Jer oni ne poznaju Tvoj zakon koji kaže: „Budite mudri kao zmije i krotki kao golubice.”

Smiluj se, jer čovek može pobediti čitav svet a da nikad ne vodi Dobru Bitku sa samim sobom. Ali smiluj se i na one koji su dobili Dobru Bitku i sad tavore po ćoškovima i krčmama života, jer nisu uspeali da pobede svet. Jer oni ne znaju tvoj zakon koji kaže:

„Ko sledi moje reči taj će podići kuću na steni.”

Smiluj se na one koji se plaše da se late pera, kičice, muzičkog instrumenta, oruđa, jer smatraju da je neko već uradio nešto bolje od njih i ne osećaju se dostojnim da uđu u čudesno carstvo Umetnosti. Ali smiluj se i na one koji su se latili pera, kičice, instrumenta i alata, a svoje nadahnuće pretvorili u ništavno osećanje da su bolji od drugih. Jer oni ne poznaju Tvoj zakon koji kaže: „Ništa nije skriveno a da ne bi bilo otkriveno.”

Smiluj se na one koji jedu i piju do sitosti, ali su nesrećni i usamljeni u svom izobilju. Ali smiluj se još više na one koji poste, zakidaju i zabranjuju i osećaju se svetim i propovedaju Tvoje ime na trgovima. Jer oni ne poznaju tvoj zakon koji kaže: „Ako svedočim o samom sebi, moje svedočenje nije istinito.”

Smiluj se na one koji se plaše smrti, a ne poznaju mnogobrojna carstva kroz koja su prošli i mnogobrojne smrti kojima su već umirali, i nesrećni su jer misle da će se sve svršiti jednoga dana. Ali smiluj se još više na one koji su već spoznali svoje mnogobrojne smrti i danas se smatraju besmrtnima, jer ne poznaju Tvoj zakon koji kaže: „Ko se ne rodi ponovo, taj neće moći da ugleda Carstvo Božje.”

Smiluj se na one koji su dozvolili da budu zarobljeni svilenim užadima Ljubavi, koji smatraju da su nečiji gospodari i osećaju ljubomoru i gutaju otrov i muče sami sebe jer nisu u stanju da vide da se Ljubav menja kao vetar i kao i sve na ovom svetu. Ali smiluj se još više na one koji umiru od straha od ljubavi, i odbijaju da vole u

ime jedne više ljubavi koju ne poznaju, jer ne poznaju ni Tvoj zakon koji kaže: „Ko pije od ove vode, nikad više neće biti žedan.”

Smiluj se na one koji svode Svemir najjedno objašnjenje, Boga na čarobni napitak, a čoveka na stvorenje s osnovnim potrebama koje moraju biti zadovoljene, jer oni nikad neće čuti muziku sfera. Ali smiluj se još više na one koji imaju slepu veru, i pretvaraju, u laboratorijama, živu u zlato, i okružuju se knjigama o tajnama tarota i moći piramida. Jer oni ne poznaju tvoj zakon koji kaže: „Carstvo nebesko pripada deci.”

Smiluj se na one koji ne vide nikoga osim sebe, za koje su drugi samo zbrkan i dalek prizor koji vide kad prolaze ulicama u svojim limuzinama, i zatvaraju se u rashlađene kancelarije na poslednjim spratovima, i pate u tišini od samoće koju donosi moć. Ali smiluj se još više na one koji su uvek široke ruke i čine dobra dela i žele da pobede zlo samo čistom ljubavlju, jer oni ne znaju Tvoj zakon koji kaže: „Ko nema mač, neka proda svoj ogrtač i nekakupi sebi jedan.”

Smiluj se, Gospode, na nas koji tražimo i usuđujemo se da uhvatimo mač koji si nam Ti obećao, na nas, narod sveti i grešni, rasut po zemlji. Jer ne prepoznajemo sami sebe, i često mislimo da smo odeveni, a zapravo smo goli, mislimo da smo učinili neki zločin, a zapravo smo nekoga spasli. Ne zaboravi, u Tvojoj milosti, sve nas koji držimo mač rukom anđela i rukom demona, istovremeno, jer mi smo na svetu i ostajemo na svetu i vapimo za Tobom. Uvek nam je potreban, kao hleb nasušni, Tvoj zakon koji kaže: „Kad sam vas poslao bez torbe, bez bisaga i bez sandala, ništa vam nije nedostajalo.”

Petrus učuta. Zavlada la je tišina koja je trajala i trajala dok je on netremice posmatrao žitna polja oko nas.

POBEDA

Jednog popodneva stigli smo do ruševina starog zamka koji je pripadao redu Templara. Seli smo da se odmorimo. Petrus je pušio svoju uobičajenu cigaretu, aja sam popio malo vina koje je ostalo od ručka. Posmatrao sam okolni predeo: nekoliko ratarskih kuća, kula zamka, valovito polje, zemlja obrađena, spremna za setvu. Iznenada, desno od sebe, spazio sam pastira koji se sa svojim ovcima vraćao iz polja. Nebo je bilo crveno, a prašina koju su podizale životinje davala je predelu rasplinut izgled sna, neke čarobne slike. Pastir je podigao ruku i mahnuo nam. Mi smo mu odgovorili na pozdrav.

Ovce su prošle pored nas i nastavile svojim putem. Petrus je ustao. Scenaje na njega ostavila utisak.

- Idemo. Moramo da požurimo - rekao je.

- Zašto?

- Zato. Zar ne misliš da smo proveli već mnogo vremena na Putu za Santjago?

Ali, nešto mi je govorilo daje njegova žurba bila u vezi sa čudesnom pojavom pastira i njegovih ovaca.

Posle dva dana stigli smo u podnožje planina koje su se uzdizale najugu i razbijale jednoličnost beskrajnih žitnih polja. Uprkos nekolicini prirodnih uzvišenja, zemljište je bilo dobro obeleženo žutim znakovima o kojim je govorio otac Revnosni. Međutim, Petrus se, ne objašnjavajući mi ništa, malo-pomalo udaljavao od tih znakova i usmeravao ka severu. Skrenuo sam mu pažnju na to, ali on mi je suvo odgovorio daje on moj vodič i da zna kuda me vodi.

Posle otprilike pola sata hodanja začuo sam nešto slično huku vodopada. Oko nas su bila samo polja spržena od sunca i ja sam se pitao odakle bi taj zvuk mogao dopirati. Ali, što smo više napredovali, zvuk se pojačavao sve dok o njegovom poreklu nije ostala ni senka sumnje: vodopad. Ali, bilo je nečeg čudnog u svemu tome, jer sam gledao oko sebe a nisam video ni planine ni vodopad.

Dok sam obilazio oko jedne humke, našao sam se pred neobičnim delom prirode: u jednom udubljenju zemljišta, u koje se mogla smestiti petospratnica, širok mlaz vode survavao se pravo u središte zemlje. Po ivicama ogromne rupe bujno rastinje, potpuno različito od onog malopredšnjeg, okruživalo je vodopad.

- Ovde ćemo da siđemo - najavio je Petrus.

Počeli smo da silazimo, a ja sam pomislio na Žila Verna, kao da smo se uputili u središte zemlje. Nizbrdica je bila strma i ja sam morao da se pridržavam za bodljikave grane i oštro kamenje da ne bih pao. Stigao sam na dno ulegnuća potpuno odраниh ruku i nogu.

- Lepo delo prirode - primeti Petrus.

Potvrdio sam. Oaza usred pustinje, gusto rastinje i kapi vode stvarali su dugu, a sve to je bilo podjednako lepo, posmatrano i odozdo i odozgo.

- Ovde priroda pokazuje svoju moć - insistirao je.

- Zaista - dodao sam.

- Tako nam ona omogućava da i mi pokažemo svoju snagu. Popećemo se uz taj vodopad. I to kroz vodu.

Ponovo sam pogledao prizor pred sobom. Nisam više video lepu oazu, opsenarski hir prirode. Nalazio sam se pred liticom visokom više od petnaest metara, duž koje je padala voda uz strašan huk. Dubina bazena koju je načinio vodopad nije prelazila visinu čoveka, jer je reka oticala uz zaglušujuću buku kroz otvor koji je morao dopirati do središta zemlje. Na litici nije bilo nijedne tačke za koju bi se moglo pridržati, a bazen nije bio dovoljno dubok da bi ublažio pad. Zadatak mi je izgledao sasvim nemoguć.

Setio sam se jedne scene koja se odigrala pre pet godina tokom jednog izuzetno opasnog rituala koji je iziskivao, kao i ovaj, penjanje. Učitelj me je ostavio da odlučim da li želim da nastavim ili ne. Bio sam mlađi, opčinjen njegovim moćima i čudesima Predanja. Odlučio sam da idem napred. Trebalo je da dokažem svoju smelost i neustrašivost.

Otrprike posle jednog sata penjanja, pred najtežim delom uspona, podigao se neočekivano jak vetar i ja sam morao da se držim svom svojom snagom za malu izbočinu na koju sam se oslonio da se ne bih sunovratio dole. Zatvorio sam oči, očekujući najgore, noktiju zarivenih u stenu. Kako sam se samo iznenadio kada mi je, već sledećeg trenutka, neko pomogao da održim udoban i siguran položaj. Otvorio sam oči: Učitelj je bio pored mene. Opisao je u vazduhu neki znak i vetar se odmah zaustavio. S neobičnom lakoćom, svojstvenom vežbama levitacije, on side i pozva me da učinim to isto.

Sišao sam dole dok su mi noge klecale i pitao ga ozlojeđen zašto nije zaustavio vetar pre nego što me je zahvatio.

- Zato što sam ja izazvao vetar da duva.

- Da bi me ubio?

- Da bih te spasao. Ti ne bi bio sposoban da se popneš na tu planinu. Kada sam te pitao da li želiš da se popneš, ja tad nisam ispitivao tvoju hrabrost, već tvoju mudrost.

- Ti si sam izmislio naredbu koju ti ja nisam dao - objasnio je Učitelj. - Da si umeo da lebdiš, ne bi imao problema. Aii, ti si odlučio da budeš hrabar kadaje bilo dovoljno da budeš inteligentan.

Toga dana govorio mi je o Čarobnjacima koji su poludeli u procesu prosvetljenja i koji nisu više mogli da razlikuju svoje sopstvene moći od moći njihovih učenika. Tokom svog života upoznao sam velike ljude na putu Predanja. Sreo sam tri Učitelja - uključujući i mog - sposobna da uzdignu fizičku veštinu na mnogo više nivoa od onih o kojima bi čovek mogao da sanja. Video sam čuda, predskazanja budućnosti koja su se nepogrešivo obistinila, reinkarnacije iz prošlosti. Moj Učitelj mi je govorio o ratu na

Malvinima dva meseca pre nego što će Argentinci osvojiti ostrva. Opisao je sve do tančina i objasnio mi uzroke sukoba na osnovu rasporeda zvezda.

Od toga dana počeo sam da primećujem da zaista postoje izvesni čarobnjaci koji su, kako je rekao Učitelj, „poludeli u procesu prosvetljenja“. Ti ljudi su gotovo u svemu bili jednaki Učiteljima, čak i po svojim moćima: video sam jednog od njih kako je, zahvaljujući izuzetnoj usredsređenosti učinio da zrno proklija za petnaest minuta. Ali taj čovek, i nekolicina drugih, odveli su mnoge učenike u ludilo i beznađe. Neki su završili na psihijatrijskoj klinici a postoji i najmanje jedan potvrđen slučaj samoubistva. Ti ljudi su se nalazili na takozvanoj „crnoj listi“ Predanja, ali bile su nemoguće sačuvati kontrolu nad njima. I danas mnogi od njih nastavljaju sa svojom delatnošću.

Citava ta priča proletela mi je kroz glavu u deliću sekunde, pred tim vodopadom kroz koji je bilo nemoguće preći. Razmišljao sam o silnom vremenu koje smo Petrus i ja proveli pešačeći zajedno, setio sam se psa koji me je napao a njemu nije naneo nikakvo zlo, bezrazložnog besa koji je iskalio na onog sirotog kelnera, pijanstva za vreme svadbenog veselja.

- Petrus, nema te sile koja bi me naterala da se popnem uz tu stenu. Iz jednog jedinog razloga: zato što je nemoguće.

Nije mi odgovorio ništa. Seo je na travu i ja sam učinio isto. Dobrih četvrt sata nismo prozborili ni reči. Razoružan njegovim ćutanjem, rešio sam da prvi progovorim.

- Petrus, ne želim da se popnem uz taj vodopad zato što ću da padnem. Znam da neću umreti, jer kada sam video lice svoje Smrti, ja sam video i dan kada će ona doći, ako ostanem veran svom putu. Ali, mogu da se stropoštam i ostanem invalid do kraja života.

- Paulo, Paulo...- Gledao me je i smeškao se. Sasvim se promenio. U glasuje imao nešto od Ljubavi koja razdire, a oči su mu se sijale.

- Hoćeš da kažeš da kršim zakletvu pokornosti koju sam dao pre nego što smo pošli na Put?

- Nikakvu zakletvu ti ne kršiš. Ti ne osećaš ni strah ni lenjost. Ne misliš čak ni daje ovo što od tebe tražim beskoristan zahtev. Ti ne želiš da se penješ jer sigurno misliš na crne čarobnjake⁹. Koristiti svoje pravo na odlučivanje ne znači kršenje zakletve. To pravo nikada nije osporeno nijednom hodočasniku.

Osmotrio sam vodopad, a onda se opet okrenuo ka Petrusu. Procenjivao sam mogućnosti da se popnem, i nisam pronašao nijednu.

- Pazi - nastavio je. - Popeću se pre tebe ne služeći se nikakvim Darom. I uspeću. Ako dospem tamo, jednostavno zato što ću znati gde da postavim noge, ti ćeš učiniti to isto. Tako ću poništiti tvoje pravo na odlučivanje. Ako odbiješ, pošto budeš video da sam se popeo, to će značiti da si prekršio zakletvu.

Petrus se izuo. Imao je najmanje deset godina više od mene, ako uspe, ja neću imati više nikakvo opravdanje. Gledao sam vodopad i osetio hladnoću u stomaku.

Ali Petrus se nije pomerao. Iako bos, sedeo je na istom mestu. Gledao je u nebo i rekao:

- Nekoliko kilometara oдавde, godine 1502, Bogorodica se javila jednom pastiru. Danas je njen praznik - praznik Gospe od Puta - i ja ću joj darivati svoju pobedu. Savetujem ti da učiniš to isto. Daj joj daruješ jednu pobedu. Ne darivaj bol u svojim nogama, ni rane na svojim rukama isečenim kamenjem. Čitav svet daruje samo bol svojih ispaštanja. Nema ničeg za osudu u tome, ali verujem da bi ona bila srećna kad bi joj ljudi, osim patnji, darivali i svoje radosti.

Nisam nimalo bio raspoložen za priču. Nastavio sam da sumnjam u Petrusove sposobnosti da se uspne na hridinu. Smatrao

⁵ Ime dato u Predanju Učiteljima koji su izgubili vezu sa svojim učenicima. Taj izraz koristio se takođe da bi se označili Učitelji koji su prekinuli proces saznanja pošto su ovladali samim silama Zemlje.

sam da je to obična lakrdija i da me on zapravo obmanjuje lepim rečima da bi me zatim primorao da učinim ono što ne želim. Mučen nedoumicama, zatvorio sam oči i pomolio se Gospi od Puta. Obećao sam da ću se, ako se Petrus i ja popnemo na liticu, jednog dana vratiti na to mesto.

- Sve što si do sada naučio ima smisla samo ako nađe neku primenu. Seti se onoga što sam ti rekao - Put za Santjago je put običnih ljudi. Ponovio sam ti to hiljadu puta. Na Putu, kao i u životu, mudrost ima vrednost samo ako može da pomogne čoveku da savlada prepreku.

Čekić ne bi imao razloga da postoji ako ne bi bilo eksera da ih ukiva. Ali postojanje eksera nije dovoljno. Čekić treba dati Majstoru u ruke kako bi bio upotrebljen shodno svojoj nameni.

Setio sam se reči majstora u Itatiaji: „Onaj koji ima mač mora stalno da ga stavlja na probu kako ne bi zarđao u koricama“.

- Vodopadje mesto gde treba da primeniš sve što si naučio do sada - bio je izričit moj vodič. - Već imaš jednu prednost: znaš datum svoje smrti i taj strah te neće paralizovati u trenutku kad budeš morao brzo da odlučiš gde ćeš se osloniti. Ali imaj na umu da treba da se suočiš sa vodom, i da se osloniš na njenu pomoć. Ne zaboravi da zariješ nokat u palac ako te obuzme loša misao.

A pre svega, treba da se osloniš u svakom trenutku uspinjanja na Ljubav koja razdire, jer ona vodi i odobrava svaki tvoj korak.

Petrus je učutao. Svukao je sve sa sebe. Zatim je zagazio u hladnu vodu male lagune i podigao ruke prema nebu. Video sam daje zadovoljan, da uživa u svežini vode i dugi koju su kapi obrazovale oko nas.

- Samo još nešto - rekao je pre nego što je prošao ispod zaves vodopada. - Taj vodopad će te naučiti kako da postaneš Učitelj. Ja ću se penjati, ali vodeni zastor stajaće između tebe i mene. Penjaću se, a ti nećeš moći da vidiš gde tačno stavljam noge i ruke.

Isto tako, jedan učenik ne može nikada da podražava korake svoga vodiča. Jer, svako ima svoje poglede na život, svako preživljava na svoj način svoje teškoće i pobede. Poučavati, to znači

pokazati ono što je moguće. Učiti, to znači izvući moguće iz sebe samog.

Nisam imao ništa da dodam. Ušao je ispod vodopada i počeo da se penje. Razaznavao sam samo njegovu siluetu, kao što vidimo nekog kroz mutno staklo. Ali bilo mi je jasno da se penje. Polako i neumoljivo on je napredovao uvis. Što se više primicao vrhu to sam se ja više plašio, jer se bližio trenutak kada ću morati da učinim to isto. Najzad, nastupio je najstrašniji trenutak: uroniti u vodu koja se stropoštavala, usmeravajući se neprestano prema vrhu. Snaga vode mogla ga je oboriti na tle. Ali Petrusova glava je izronila, i voda koja je padala obavijala ga je kao kakav srebrni plašt. Slika je trajala kratko. Naglim pokretom podigao je telo uvis, držeći se svom snagom za ivicu zaravni, ali još uvek je bio uronjen u vodu. Za nekoliko trenutaka izgubio sam ga iz vida.

Najzad, Petrus se pojavio najednoj obali. Sav mokar, okupan sunčevom svetlošću, smejao se.

- Hajde - vikao je dajući znake rukama. - Sadaje na tebe red!

I bio je red na mene. Ili bih morao da se zauvek odreknem svoga mača.

Skinuo sam odeću i pomolio se ponovo Gospi od Puta. Zatim sam zaronio glavu u vodu. Ona je bila ledena i telo mi se zgrčilo, ali uskoro sam se osećao prijatno, prijatno što sam živ. Ne razmišljajući više koračao sam pravo prema vodopadu.

Udar vode o moju glavu vratio mi je apsurdni „smisao za realnost" koji oslabljuje čoveka u času kada su mu vera i snaga najpotrebnije. Vodopad je bio mnogo snažniji nego što sam mogao da zamislim, i ako bi mi padao pravo posred grudi mogao je da me obori, iako sam obema nogama bio čvrsto oslonjen o bezbedno dno jezerceta. Savladao sam struju i našao se između kamena i vode, tela smeštenog u uski prostor, prilepljen za stenu. Zadatak mi je izgledao sada mnogo lakši nego što sam mislio.

Ono što mi je spolja izgledalo kao gladak zid, zapravo je bila hridina s mnoštvom izbočina. Podilazila me je jeza i na samu po-

misao da sam mogao da se odreknem svoga mača zbog straha od nekakvog glatkog zida koji je zapravo bio obična stena, nalik na mnoge uz koje sam se penjao desetinama puta. Činilo mi se da čujem Petrusov glas: „Vidiš! Kad se jednom reši, problem postaje prizemno jednostavan.“

Penjao sam se lica priljubljenog uz mokru stenu. Za deset minuta prešao sam već više od polovine visine. Ostalo je samo da prodem kroz sam vrh vodopada. Osvajačka pobeda u tom penjanju ne bi služila ničemu ako ne bih došao do kraja te male deonice koja me je razdvajala od svežeg vazduha. Tu se krila opasnost, a ja nisam dobro video kako ju je Petrus savladao. Ponovo sam počeo da se molim Gospi od Puta, Gospi o kojoj ranije nikad nisam čuo i u koju sam ipak, u tom trenutku, polagao svu svoju veru, svu svoju nadu u pobedu. Krajnje obazrivo, uvukao sam najpre kosu, zatim glavu u bujicu koja je hućala nada mnom.

Voda me je celog obavila i zamutila mi pogled. Osetio sam njenu silinu i čvrsto se uhvatio za stenu, pognuvši glavu, tako da se obrazovao jedan vazdušni džep koji mi je omogućavao disanje. Imao sam potpuno poverenje u svoje ruke i noge. Te ruke su već držale moj stari mač, a noge su koračale Čudesnim Putem za Santjago. Bile su mi verni saveznici. Ali šum vode je bio zaglušujući i počeo sam otežano da dišem. Odlučio sam da zaronim glavu u vodu i za nekoliko trenutaka sve oko mene je postalo crno. Borio sam se svom snagom da se održim na steni, ali mi se činilo da me huk vodopada odvlači na neko mesto tajanstveno i daleko, gde više ništa nije važno i na koje bih mogao da stignem samo kad bih se prepustio toj sili. Natčovečanski napor koji sam ulagao da ne padnem bio bi potpuno izlišan: sve bi se pretvorilo u mir i spokojstvo.

Ipak, moje ruke i noge nisu se povinovale porivu da se predam. Odolele su tom smrtonosnom iskušenju. I moja glava je počela lagano da izranja, isto kao što je i zaronila. Obuzela me je silna ljubav prema sopstvenom telu, koje mi je pomagalo u jednoj

suludoj pustolovini, u poduhvatu jednog čoveka koji prelazi preko vodopada u potrazi za svojim mačem.

Tada sam ugledao sunce koje je sijalo visoko iznad moje glave i udahnuo sam duboko. To mi je ulilo novu snagu. Osvrnuo sam se uokolo i ugledao, na nekoliko centimetara od sebe, zaranvan preko koje smo prošli i koja je označavala kraj našeg puta. Osetio sam neodoljivu želju da skočim tamo i da se nađem na čvrstom tlu, ali od gustine slapova nisam uspevao da vidim nikakav oslonac koji bi mi omogućio da se odrazim. Poriv je bio snažan, ali još nije kucnuo čas pobeđe i morao sam da se obuzdam. Bio je to najkritičniji momenat prelaska, kad mi je voda udarala u grudi, a njen pritisak pretio da me baci na zemlju, odakle sam se usudio da izađem i krenem u susret svojim snovima.

Nije bio trenutak da mislim na Učitelje, prijatelje, niti sam mogao da se osvrnem i vidim da li je Petrus u stanju da mi pomogne u slučaju da se okliznem. „Mora daje već bezbroj puta ovuda prošao“, pomislio sam, „i zna da mi je očajnički potrebna pomoć. Ali me je napustio. Ili me možda nije napustio, nego stoji iza mene, ali ja ne smem da okrenem glavu jer bih mogao da izgubim ravnotežu. Moram sve da učinim. Moram sam da izvojujem svoju Pobeđu.“

Obe noge i jedna ruka bile su mi priljubljene uza stenu, a druga ruka mi je bila slobodna i pokušavala je da uspostavi sklad s vodom. Nije smela da pruža otpor, jer sam ja već uložio maksimum svojih snaga. Kao da je to znala, moja ruka je postala riba koja se prepuštala matici, savršeno svesna svog cilja. Setio sam se jednog filma iz detinjstva, o lososima koji su skakali preko slapovajer su i oni imali svoj cilj, i morali su da ga dosegnu.

Ruka se lagano podizala, koristeći snagu vode. Uspeo sam napokon daje oslobodim i sadje samo od nje zavisilo hoće li pronaći oslonac i spasti celo moje telo. Kao losos iz dečijih filmova, ruka je uranjala u vodu tražeći neko mesto, neku uporišnu tačku o koju bih mogao da se odrazim za konačan skok.

Kamenje je bilo uglačano vodom koja ga je spirala vekovima, ali morao je postojati neki oslonac. Ako je Petrus uspeo, zašto ne bih

mogao i ja. Ophrvao me je veliki bol, jer sam znao da se nalazim na korak od cilja, a to je trenutak kad čoveka izdaje snaga i samopouzdanje. Nekoliko puta u životu dešavalo mi se da izgubim u posljednjem trenutku, preplivavši okean da bih se udavio u plićaku nadomak obale. Ali sada sam bio na Putu za Santjago, i priča o porazima nije više smela da se ponavlja u beskraj - toga dana morao sam da pobedim.

Slobodna rukaje klizila po skliskoj steni, a pritisak vode je bio sve jači. Osećao sam da ostali udovi neće moći više da izdrže i da ću se svakog trenutka stropošitati. Vodaje snažno udarala i u moje genitalije, izazivajući oštar bol. Najedanput, slobodna ruka je uspela da napipa oslonac. Nalazio se van putanje uspinjanja, ali će poslužiti drugoj ruci da se za njega uhvati kad bude trebalo. Zapamtio sam gde se nalazi, a moja slobodna rukaje ponovo krenula u potragu za mojim spasenjem. Nekoliko centimetara od prvog ispućenja, čekao me je drugi oslonac.

To je, dakle, bila tačka koja je vekovima služila kao oslonac hodočasnicima na Putu za Santjago. Shvatio sam to i uhvatio se svom snagom. Druga ruka se oslobodila i, uprkos potisku vode, opisala veliki luk u vazduhu i pronašla mesto koje ju je čekalo. Naglim pokretom, celo moje telo povelose za rukama koje su mu prokrčile put i ja sam skočio.

Učinjen je poslednji, presudni korak. Celo telo preletelo je preko vode i već sledećeg trenutka besni vodopad bio je samo običan mlaz vode, koja se jedva kretala. Uspuzao sam se na obalu i prepustio umoru. Sunce je grejalo i njegova toplina me je podsećala da sam pobedio i da sam i dalje živ. Uprkos šumu vode, čuo sam Petrusove korake kako se približavaju.

Hteo sam da ustanem da iskažem svu svoju radost, ali je iznureno telo odbilo da se povinuje mojoj želji.

- Budi miran, odmori se - rekao je moj vodič. - Pokušaj da dišeš što sporije.

Poslušao sam ga i ubrzo utonuo u dubok san, bez snova. Kad sam se probudio, sunce je promenilo položaj, a Petrus, već obučen, pružio mi je svoju odeću i rekao da treba da krenemo.

- Mrtav sam umoran - odgovorio sam.
- Ne brini se. Naučiću te da izvučeš energiju iz svega što te okružuje.

I Petrus mi pokaza DISANJE RAM-a.

Pet minuta sam obavljao vežbu i već mi je bilo bolje. Ustao sam, obukao se i stavio ranac na leđa.

- Dođi ovamo - pozva me Petrus.

Prišao sam do ivice zaravni. Ispod mojih nogu hućao je vodopad.

- Posmatran odavde, deluje mnogo lakše nego odozdo - rekao sam.

- Tačno. Ali da sam ti ranije pokazao ovu panoramu, to bi te prevarilo. Pogrešno bi procenio svoje mogućnosti.

I dalje sam osećao slabost, pa sam ponovio vežbu. Malo-pomalo, počeo sam da osećam kako se sav Univerzum usklađuje sa mnom i kako taj sklad prodire u moje srce. Upitao sam Petrusa zašto mi ranije nije pokazao tu vežbu, kad sam mnogo puta osećao malaksalost i umor na Putu za Santjago.

- Zato što to nikad nisi pokazao - odgovorio je kroza smeh i upitao me je da li imajoš onog ukusnog keksa koji sam kupio u Astorgi.

DISANJE RAM-a

Ispusti vazduh iz pluća tako da budu prazna koliko god je to moguće. Zatim udiši polagano podižući pri tom ruke uvis. Dok udišeš, usredsredi svoju pažnju da bi mogao da osetiš u sebi kako te prožimaju ljubav, spokojstvo i sklad sa Univerzumom.

Zadrži vazduh u plućima i podignute ruke što duže možeš, uživajući u unutarnjoj i spoljnoj harmoniji. Kad dođeš do ivice izdržljivosti, naglo izdahni izgovarajući reč RAM.

Ponavljaj vežbu pet minuta.

LUDILO

Već skoro tri dana išli smo kao u usiljenom maršu. Petrus me je budio pre svitanja, a prekidalali smo hod tek u devet sati uveče. Zaustavljali smo se da predahnemo jedino u vreme obroka, jer je moj vodič ukinuo ranu popodnevnu siestu. Odavao je utisak kao da sledi neki tajanstveni plan koji meni nije bilo dozvoljeno da znam.

Osim toga, i njegovo ponašanje se potpuno promenilo. U prvih mah sam pomislio da je to zbog moje neodlučnosti pred vodopadom, ali sam ubrzo shvatio da to nije razlog. Ispoljavao je netrpeljivost prema svima i svaki čas je pogledao na sat. Podsetio sam ga na njegove sopstvene reči: mi sami stvaramo pojam vremena.

- Postaješ svakim danom sve pametniji - odbrusio mi je. - Viđećemo da li ćeš umeti svu tu silnu pamet da upotrebiš u praksi, kad bude zatrebalo.

Jednog popodneva sam bio toliko umoran od pešačenja da nisam mogao ni da se pomerim. Petrus mi tada reče da skinem majicu i da se naslonim leđima najjedno stablo koje se nalazilo pored nas. Ostao sam tako nekoliko minuta i odmah sam se bolje osećao. Objasnio mi je da su biljke, a naročito staro drveće, sposobni da uliju osećanje sklada svakome ko priljubi uz njih svoj nervni sistem. Ondaje satima raspredao o fizičkim, energetskim i duhovnim svojstvima biljaka.

Pošto sam o tome već negde čitao, nisam ga pažljivo slušao. Ali njegova priča je uspela da odagna utisak da je ljut na mene. Počeo sam da prihvatam njegovo ćutanje s više poštovanja, a on se, možda naslutivši moju zabrinutost, trudio da bude ljubazan koliko god mu je to njegovo uporno neraspoloženje dopuštalo.

U rano jutro stigismo do jednog ogromnog mosta, potpuno neprimerenog tankom mlazu vode koji je tekao ispod njega. Bila je nedelja i sve kafane u obližnjoj varoši bile su još zatvorene. Seli smo pored mosta da doručujemo.

- Čovek i Priroda imaju iste čudi - rekao sam, pokušavajući da zapodenem razgovor. - Mi gradimo divne mostove a ona se stara da skrene tok reka.

- To je suša - rekao je. - Progutaj taj sendvič pa da nastavimo. Najzad sam se rešio da ga upitam čemu tolika žurba.

- Odavno sam već na Putu za Santjago, već sam ti rekao. Imam mnogo posla u Italiji. Moram što pre da se vratim.

Nije me ubedio. Možda je i govorio istinu, ali to svakako nije bio jedini razlog. Kad sam ponovio pitanje, on je promenio temu.

- Šta znaš o ovom mostu?

- Ništa - odgovorio sam. - Ali, i pored suše, previše je veliki. Ubeđen sam daje reka skrenula tok.

- To već ne bih znao da kažem. Ali znam daje na Putu za Santjago poznat kao „Časni prelaz". Ova polja oko nas bila su poprište krvavih bitaka između Zveva i Vizigota, a kasnije između vojske Alfonsa III i Mavara. Možda je most toliko veliki da bi sva ta prolivena krv mogla da oteče a da ne poplavi grad.

Bio je to crni humor. Nisam se nasmejao. To gaje malo zbunilo, ali je nastavio:

- Medutim, ni vizigotski kopljanici, ni pobednička vojska Alfonsa III nisu zaslužni za ime ovog mosta, već jedna priča o Ljubavi i Smrti.

U prvim vekovima Puta za Santjago, uporedo sa prilivom hodočasnika iz cele Evrope, sveštenih lica, plemića pa čak i kraljeva koji su želeli da se poklone Svetitelju, pristizali su i razbojnici i pljačkaši. Istorija beleži mnogobrojne pljačke čitavih karavana s hodočasnici i stravične zločine izvršene nad usamljenim putnicima.

Sve se ponavlja, pomislih u sebi.

- Zato su neki vitezovi odlučili da pruže zaštitu hodočasnici-
ma, a svaki od njih se obavezao da nadgleda i štiti određenu deo-
nicu Puta. Međutim, kao što reke menjaju svoje tokove, tako su i
ljudski ideali podložni promenama. Pored prepadanja razbojnika,
vitezovi lualice počeli su da se prepiru oko toga koji je od njih
najjači i najhrabriji na Putu za Santjago. Nije prošlo mnogo, i oni
počeše da se bore međusobno, a razbojnici su ponovo nesmetano
vršljali po drumovima.

To je dugo potrajalo, sve dok se 1434. godine jedan plemić iz
grada Leona nije zaljubio u izvesnu damu. Zvao se Don Suero de
Kinjones, bio je bogat i moćan i pokušavao je na sve načine da
pridobije ruku svoje drage. Ali ta dama, čije ime istorija nije zabe-
ležila, nije htela ni da čuje za tu veliku ljubav, i odbila je da se uda
za njega.

Goreo sam od nestrpljenja da saznam u kakvoj je vezi jedna
osujećena ljubav s nadmetanjem vitezova. Petrus je primetio moju
znatiželju i obećao da će mi ispričati ostatak priče, pod uslovom
da smesta pojedem sendvič pa da nastavimo put.

- Isti si kao moja majka, kad sam bio mali - rekao sam. Ali
sam ipak progutao ostatak hleba, uzeo ranac i mi smo krenuli kroz
usnuli grad.

Petrus nastavi:

- I tako je naš vitez, povređen u svom samoljublju, odlučio da
učini ono što svi ljudi čine kad se osećaju odbačenim: da započne
sopstveni rat. Zakleo se sebi da će izvršiti jedan tako veliki podvig
da dotična dama nikad neće moći da zaboravi njegovo ime. Mese-
cimaje tragao za nekim plemenitim idealom kome bi posvetio tu
odbačenu ljubav. A onda mu je, jedne večeri, kad je čuo za zločine
i borbe na Putu za Santjago, sinula ideja.

Okupio je deset prijatelja, utaborio se u ovoj varoši u kojoj se
sad nalazimo, i pustio glas među hodočasnici-
ma koji su išli i vra-
ćali se Putem za Santjago daje spreman da tu ostane trideset dana
- i da polomi tri stotine kopalja - kako bi dokazao daje najjači i
najodvažniji od svih vitezova na Putu. Ulogorili su se tu sa svojim

zastavama, barjacima, paževima i slugama, i stali da čekaju da ih neko izazove na megdan.

Zamišljao sam kakvo je to slavlje moralo biti. Pečeni veprovi, vino u izobilju, muzika, priče i borba. Jedno živo platno se ukazivalo pred mojim očima, dok je Petrus nastavljao priču:

- Borbe su počele desetogjula, kad su stigli prvi vitezovi. Kinjones i njegovi drugovi borili su se preko dana a noću su pirovali. Nadmetali su se uvek nasred mosta, da niko ne bi mogao da utekne. Jednom prilikom naišlo je toliko izazivača da su celom dužinom mosta gorele baklje kako bi megdan mogao da potraje do zore. Svi pobeđeni vitezovi bili su obavezni da se zakunu da nikad više neće da se bore jedni protiv drugih i da će, otad pa nadalje, njihova jedina dužnost biti da štite hodočasnike celim putem do Komposteले.

Za svega nekoliko nedelja Kinjonesova slava se proširila po Čitavoj Evropi. Osim vitezova, počeli su da pristižu i vojskovođe, vojnici pa čak i banditi, da s njime odmere svoju snagu. Svi su znali da će onaj ko pobeđi hrabrog viteza iz Leona postati čuven preko noći, a njegovo ime biti ovenčano slavom i hvalom. Ali dok su svi oni težili jedino slavi, Kinjones je imao pred sobom jedan mnogo uzvišeniji ideal: ljubav prema ženi. I blagodareći tom plemenitom porivu koji ga je vodio, uspeo je da pobeđi sve suparnike.

Devetog avgusta borbe su prestale, a Don Suero de Kinjones bio je proglašen za najhrabrijeg i najodvažnijeg od svih vitezova na Putu za Santjago. Od toga dana, niko se više nije usudio da vodi u pitanje njegovu hrabrost, a plemići su se ponovo okrenuli protiv svog jedinog zajedničkog neprijatelja, razbojnika koji su napadali hodočasnike. Iz te epopeje će kasnije nastati viteški red Svetog Jakova od Mača.

Prošli smo kroz varoš, aja sam pozeleo da se vratim i ponovo osmotrim „Časni prelaz“, most na kome se odigrala cela ta priča. Međutim, Petrus mi je predložio da nastavimo put.

- A šta je posle bilo s Don Kinjonesom? - upitao sam.

- Otišao je u Santjago de Kompostelu i darivao riznici jednu zlatnu kolajnu koja i dan-danas krasi bistu svetog Jakova.

- Mene zanima da li se na kraju oženio voljenom devojkom.

- A, to već ne bih znao - odgovori Petrus. - U ono doba, istoriju su pisali isključivo muškarci. Uostalom, pored tolikih okršaja, kogajejoš zanimao kraj jedne ljubavne priče?

Pošto mi je ispričao priču o Don Sueru de Kinjonesu, Petrus se ponovo zatvorio u svoje uobičajeno ćutanje i naredna dva dana smo pešačili ne prozborivši ni reči, a retko smo se i zaustavljali da predahnemo. Međutim, trećeg dana Petrus poče da hoda sporije nego obično. Rekao mi je daje malo umoran od napora učinjenog protekle sedmice i da više nema ni godine ni raspoleženja da nastavi dotadašnjim ritmom. Ponovo sam bio ubeđen da ne govori istinu: njegovo lice, umesto umora, izražavalo je duboku zabrinutost, kao da će se uskoro dogoditi nešto veoma važno.

Tog popodneva stigli smo u Fonsebadon, ogromno naselje, ali potpuno napušteno i u ruševinama. Kuće, sazidane od kamena, imale su krovove od škriļjaca koji su bili urušeni od vremena i truleži drvenih potpornih greda. S jedne strane, naselje se završavalo strmom liticom, a ispred nas, izajednog brda, uzdizao se jedan od najznačajnijih putokaza na Putu za Santjago: Gvozdeni krst. Jedva sam čekao da stignem do tog neobičnog spomenika koji se sastojao od ogromnog debla visokog skoro deset metara na čijem se vrhu nalazio gvozdeni krst. Krstje tu postavljenjoš u doba Cezarovih osvajanja, a bio je posvećen Merкуру. Prema paganskoj tradiciji, hodočasnici na Jakovljevom putu imali su običaj da ostave u njegovom podnožju po jedan kamen donesen iz daleka. Iskristio sam obilje kamenja u tom napuštenom gradu i uzeo jedan komad škriļjca.

Tek kad sam odlučio da pružim korak, shvatio sam koliko Petrus sporo hoda. Posmatrao je polusrušene kuće, prebirao po natrulim daskama, ostacima knjiga, sve dok nije rešio da sedne nasred gradskog trga na kome se uzdizao drveni krst.

- Malo da se odmorimo - rekao je.

Bio je još dan i čak kad bismo se tu zadržali i čitav sat imali smo još vremena da stignemo do gvođenog krsta pre nego što padne noć.

Seo sam pored njega i zagledao se u pusti predeo. Kao što reke menjaju svoj tok, tako i ljudi menjaju mesta. Kuće su bile čvrste i sigurno je dugo potrajalo dok se nisu urušile. Bilo je to lepo mesto, s planinama u začelju, s otvorenim pogledom na ravnicu, i ja sam se pitao šta li je nagnalo ljude da napuste jedno takvo mesto.

- Misliš daje Don Suero de Kinjones bio lud? - upita Petrus.

Skoro da sam i zaboravio ko beše taj Don Suero, i morao sam da se napregnem da bih se setio „Časnog prelaza“.

- Mislim da nije bio lud - odgovorio sam. Ali sumnjao sam u svoj odgovor.

- A ipak je bio lud, kao i Alfonso, isposnik koga si upoznao. Kao što sam lud i ja, koji svoje ludilo ispoljavam u svojim crtežima. Ili ti, koji tražiš svoj mač. Svi mi nosimo u sebi, rasplamsan, sveti plamen ludila, kojim se hrani Agape.

Za to nije potrebno želeći da osvojite Ameriku ili pričati sa pticama, kao sveti Franja Asiški. Jedan piljar sa ćoška može da ispolji taj sveti plamen ludosti, ukoliko voli ono što radi. Agape postoji izvan ljudskih predstava i onaje zarazna, jer svet žudi za njom.

Petrus me je podsetio da sam uspeo da probudim Agape, posredstvom Plave kugle. Ali da bi Agape mogla da se rascveta, ne bih smeo da se plašim da menjam svoj život. Ako volim ono što radim, ondaje sve u redu. Ali ako ne volim, uvek ima vremena da to promenim. Dopuštajući da se dogodi promena, ja se pretvaram u plodno tle i omogućavam Stvaralačkoj mašti da tu poseje svoje seme.

- Sve čemu sam te naučio, uključujući i Agape, ima smislaje-dino ako si zadovoljan sobom. U protivnom, vežbe kojima si ovladao neizbežno će u tebi probuditi želju za promenom. A da se sve te vežbe ne bi okrenule protiv tebe, moraš da dozvoliš da se dogodi promena.

- To je najteži trenutak u životu svakog čoveka - kad vidi da se bliži Dobra Bitka ali se oseća nesposobnim da promeni život i da se upusti u borbu. Ako se to desi, znanje će se okrenuti protiv onoga ko ga poseduje.

Gledao sam grad Fonsebadon. Možda su svi njegovi žitelji, grupno, osetili tu želju za promenom. Pitao sam Petrusa nije li namerno izabrao taj dekor da bi mi to saopštio.

- Ne znam šta se ovde dogodilo - odgovorio je. - Ljudi su često prinuđeni da prihvate neku promenu koju im nameće sudbina, ali nije to ono o čemu sam govorio. Govorio sam o činu volje, o konkretnoj želji da se borimo protiv svega što nas čini nezadovoljnim u našoj svakodnevnici.

Na svom životnom putu neprestano nailazimo na probleme koje je teško rešiti. Na primer, kako da prođemo kroz vodopad a da nas voda ne obori. U takvim okolnostima, moramo pustiti Stvaralačku maštu da se razmahne. U tvom slučaju, u pitanju je bio izbor između života i smrti i nisi imao mnogo vremena za promišljanje: Agape ti je ukazala najjedini put.

Međutim, postoje problemi u životu kada treba da biramo između jednog i drugog puta. Svakodnevni problemi, kao što je, na primer, izbor zaposlenja, prekid emotivne veze, odlazak na neki društveni skup. Sve te male odluke koje donosimo svakog trenutka mogu značiti izbor između života i smrti. Kad ujutru izađeš iz kuće da ideš na posao možeš izabrati određeno prevozno sredstvo koje će te dovesti živog i zdravog do tvog radnog mesta ili, pak, neko drugo, koje će usput pretrpeti sudar i usmrtniti sve putnike. Eto kako jednajednostavna odluka može zauvek da izmeni nečiju sudbinu.

Dok je Petrus to govorio, počeo sam da razmišljam o sebi. Izabrao sam da krenem Putem za Santjago, u potrazi za svojim mačem. On mi je sada bio najvažniji i morao sam da ga nađem, kako znam i umem. Morao sam da donesem pravu odluku.

- Jedini način da doneseš pravu odluku jeste da saznaš koja je odluka pogrešna - reče Petrus kad sam mu poverio šta me muči. -

To znači iskusiti drugi put, bez straha i bez malodušnosti, i posle toga, odlučiti.

Tada me Petrus nauči VEŽBU SENKI.

- Tvoj problem je tvoj mač - rekao je čim je završio s objavljanjem vežbe.

Složio sam se.

- Onda obavi vežbu sad odmah. Ja ću malo da prošetam. Kad se vratim, znam da ćeš imati pravo rešenje.

Setio sam se Petrusove žurbe svih ovih dana i celog našeg razgovora u tom napuštenom gradu. Izgledalo je kao da želi da dobije u vremenu, da bi i sam nešto odlučio. Povratio sam pouzdanje i počeo da radim vežbu.

Najpre sam obavio DISANJE RAM-a, da uspostavim harmoniju sa okolinom, a zatim sam, sledećih petnaest minuta, posmatrao senke oko sebe. Senke kuća u ruševinama, kamenja, drveta, starog krsta kraj kojeg sam sedeo. Gledajući te senke, zapazio sam koliko je teško tačno odrediti deo koji se odražava. Nikad o tome nisam razmišljao. Pojedine ravne grede bacale su rogljaste senke, a jedan kamen, nepravilnog oblika, ostavljao je odraz kruga. Prvih deset minuta bavio sam se igrom prepoznavanja. Nije mi bilo teško da se usredsredim, jer je vežba bila očaravajuća. Onda sam počeo da razmišljam koji bi to mogli biti pogrešni potezi u potrazi za mojim mačem. Bezbroy ideja prolazilo mi je kroz glavu - od vožnje autobusom do Santjaga, do mogućnosti da telefoniram svojoj ženi i daje nekom ljubavnom ucenom primoram da mi otкриje gde je sakrila moj mač.

Kad se Petrus vratio, zatekao me je kako se smejem.

- Dakle? - upitao je.

- Prokljuvio sam kako Agata Kristi piše svoje policijske romane - našalih se. - Tako što najpogrešnju pretpostavku pretvori u tačnu. Onaje sigurno znala za VEŽBU SENKI.

Petrus me upita gde se nalazi moj mač.

VEŽBA SENKI

Opusti se.

Prvih pet minuta posmatraj senke svih predmeta ili ljudi u svojoj neposrednoj blizini. Pokušaj tačno da ustanoviš koji deo predmeta ili osobe senka odražava.

Sledećih pet minuta nastavi tako, ali istovremeno usmeri pažnju na problem koji želiš da rešiš i predoči sebi sva moguća pogrešna rešenja.

Na kraju, još pet minuta posmatraj senke i pri tom razmatraj tačna rešenja koja su preostala. Odbacuj jedno po jedno, sve dok ne ostane pravo rešenje problema.

- Najpre ću ti opisati pogrešnu hipotezu koju sam razradio posmatrajući senke: mač se nalazi izvan Puta za Santjago.

- Pa ti si genije! Otkrio si da sve ovo vreme hodamo u susret tvom maču. Mislio sam da su ti to rekli još u Brazilu.

-I čuva se na sigurnom mestu - nastavio sam - mestu na koje moja žena nema pristupa. Zaključio sam da se nalazi najednom potpuno otvorenom mestu, ali da se savršeno uklopilo u ambijent, tako da se ne vidi.

Ovoga puta Petrus se nije nasmejavao. Pričao sam dalje:

- I pošto bi bilo najapsurdnije da se nalazi negde gde ima mnogo sveta, on se nalazi na nekom gotovo pustom mestu. Osim toga, kako one retke osobe koje ga vide ne bi uočile razliku između mog mača i bilo kog tipičnog španskog mača, on mora biti negde gde niko ne ume da razlikuje stilove.

- Misliš daje ovde?

- Ne, nije ovde. Najpogrešnije bi bilo izvoditi tu vežbu na mestu gde se mač nalazi. Tu sam pretpostavku odmah odbacio. Ali mora biti u nekom gradu sličnom ovom, samo što taj grad nije napušten, jer bi mač u napuštenom gradu privukao pažnju hodočasnika i putnika namernika. I uskoro bi se našao kao ukras na zidu neke kafane.

- Vrlo dobro - rekao je i videlo se daje ponosan na mene ili na vežbu koju me je naučio.

- Imajoš nešto - dodao sam.

- Šta to?

- Najgore mesto za čuvanje mačajednog Čarobnjakajeste neko profano mesto. Zato on mora da se nalazi na nekom svetom mestu. Na primer u crkvi, odakle se niko ne bi usudio da ga ukrade. I da rezimiram: moj mač se nalazi u crkvi nekog sela blizu Santjaga, pred očima celog sveta, ali u skladu sa okolinom. Od sad pa nadalje, obići ću sve crkve na Putu.

- Nema potrebe - rekao je. - Kad dođe vreme, lako ćeš ga prepoznati.

Uspeo sam.

- Slušaj, Petrus, zašto smo onako brzo hodali a sad se zadržavamo u jednom napuštenom gradu?

- Koji odgovor bi bio potpuno pogrešan?

Pogledao sam senke krajičkom oka. Bio je u pravu. Svakako je postojao neki razlog što se tamo nalazimo.

Sunce se zaklonilo iza planine, ali je do mraka bilo još daleko. Pomislio sam da u tom trenutku sunčevi zraci sigurno padaju na Gvozdeni krst, krst koji sam želeo da vidim, a koji je bio udaljen svega nekoliko stotina metara. Zeleo sam da saznam razlog ovog odugovlačenja. Hodali smo vrlo brzo čitave nedelje i smatrao sam daje jedino objašnjenje za tu žirbu bilo to što smo morali da stignemo ovde baš toga dana, tačno u toliko sati.

Pokušao sam da zapodenem razgovor, da prekratim vreme, ali osetio sam daje Petrus napet i zamišljen. Cesto sam ga viđao neraspoloženog, ali ne pamtim da sam ga ikad video napetog. Ipak, uspeo sam da se setim daje jednom bio takav - onog jutra dok smo doručkovali u selu čije sam ime zaboravio, malo pre nego što ćemo sresti...

Podigao sam pogled. Bio je tu. On. Pas.

Nasrtljivi pas koji me je prvi put oborio na zemlju, plašljivi pas koji je drugi put pobegao trkom. Petrus je obećao da će mi pomoći prilikom našeg sledećeg susreta i ja sam se okrenuo prema njemu. Ali, pored mene više nije bilo nikoga.

Gledao sam životinju pravo u oči, dok sam grozničavo smišljao neki način da se suprotstavim situaciji. Nijedan od nas nije načinio ni najmanji pokret i ja sam u sekundi pomislio na dvoboje u vesternima, u napuštenim gradovima. Nikada nikom nije ni palo na um da snimi dvoboj između čoveka i psa - to bi delovalo isuviše neuverljivo. A ipak, ja sam preživljavao u stvarnosti ono što bi u mašti bilo neverovatno.

Tu se nalazio Legion, jer njih je bilo čitavo mnoštvo. Pored mene je bila jedna napuštena kuća. Ako potrčim, mogao bih da se uzverem na krov, a Legion ne bi mogao da me sledi. Bio je za-

robljen u telu jednog psa i sputan njegovim ograničenim moćima.

Brzo sam odustao od te pomisli dok sam ga netremice gledao u oči. U više mahova na Putu pribojavao sam se tog trenutka i, evo, sadje nastupio. Pre nego što pronadem mač morao sam da se sretnem s Neprijateljem i da ga pobedim, ili da podnesem poraz. Nije mi preostajalo ništa drugo nego da se sukobim. Kada bih sad pobegao, upao bih u klopku. Možda se pas više nikad ne bi vratio, ali strah bi me pratio sve do Svetog Jakova od Kompostele. Čak bih i mnogo kasnije, noćima sanjao psa, plašeći se da će se pojaviti svakog trenutka, i proveo bih u strahu ostatak života.

Dok sam razmišljao o tome pas se pomerio prema meni. Smešta sam se usredsredio isključivo na borbu koja tek što nije počela. Petrus je pobegao i ostao sam sam. Uplašio sam se. I čim sam osetio strah, pas je polako počeo da mi se primiče, režeći tiho. To potmulo režanje bilo je mnogo opasnije nego snažni lavaž i moj strah se uvećao. Prozrevši slabost u mom pogledu, pas se bacio na mene.

Bilo je to kao da me je kamen pogodio u grudi. Bio sam bačen na zemlju, i on je počeo da me napada. Setio sam se, nejasno, da sam upoznao svoju Smrt i da ona neće doći na taj način, ali strah je rastao u meni i ja nisam uspevao da ga obuzdam. Borio sam se samo da bih odbranio lice i grlo. Snažan bol u nozi naterao me je da se sav zgrčim i shvatio sam da mi je odgrižen deo mesa. Sklonio sam ruke sa glave i prineo ih rani. Pas je to iskoristio i spremao se da me ujede za lice. U tom trenutku moja rukaje napipala kamen. Dočepao sam ga i počeo da udaram životinju svom snagom svoga očajanja.

Pas se malo udaljio, više iznenađen nego povređen i ja sam uspeo da se podignem. On je uzmakao još malo, ali kamen obliven krvlju mi je ulio hrabrost. Previše sam poštovao snagu svog neprijatelja i toje bila klopka. Životinja nije mogla imati više snage od mene. Moglaje da bude spretnija, ali nije mogla da bude ja-

ča, jer sam ja bio teži i veći od nje. Strah je popustio, ali sam potpuno izgubio prisebnost i počeo da urlam s kamenom u ruci. Životinjaje uzmaklajoš malo i najednom stala.

Bilo je to kao da mi čita misli. U svom očajanju osećao sam se snažnim, ali sam istovremeno i samom sebi delovao smešno što se bijein sajednim psom. Najedanput me je obuzelo osećanje Moći, a neki topao vetar je počeo da duva u tom pustom gradu. Pomisao da nastavim borbu izazivalaje u meni gnušanje - na kraju krajeva, bilo je dovoljno da ga kamenom pogodim posred glave i bio bih pobjednik. Dok sam gledao ranu na svojoj nozi hteo sam da što pre okončam tu priču i da završim jednom za svagda taj besmisleni ogled s mačem i čudne puteve za Santjago.

Bilaje to još jedna zamka. Pas je skočio i ponovo me oborio na zemlju. Ovog puta vešto je izbegao kamen i ujeo me za ruku, zbog čega sam morao dajepovučem. Počeo sam da mu zadajem udarce pesnicom, golom rukom, ali mu to nije naškodilo. Time sam jedino izbegao da me dalje ujeda. Njegove oštre kandže počele su da cepaju moju odeću i ruke i shvatio sam dajepitanje vremena kada će me potpuno savladati.

Najednom, začuo sam u sebi glas koji mi je govorio da će, ako me nadjača, bitka biti svršena, aja ću biti spasen. Poražen, ali živ. Bolela me je noga i peklo me je čitavo telo prekriveno ogrebotinama. Glas je insistirao da napustim bitku i ja sam ga prepoznao: bio je to Astrenov glas, glas moga Glasnika. Ujednom trenutku pas se zaustavio kao dajepi on čuo glas, aja sam ponovo poželeo da sve napustim. Astren mi je govorio da mnogi ljudi u ovom životu ne pronadu svoj mač. Ali zar to išta menja? Sve što sam želeo to je da se vratim kući, da budem sa svojom ženom, da imam decu i da radim posao koji volim. Dostaje svih tih budalaština, sukoba sa psi-ma i pentranja uz vodopade. Već drugi put sam to pomislio, ali sada je želja bila jača i bio sam ubeđen da ću se predati sledeće sekunde.

Buka na ulici napuštenog grada privukla je pažnju životinje. Jedan pastir vraćao je svoje ovce iz polja. Najednom mi je sinulo da sam taj prizor već video, na ruševinama starog zamka. Kadaje pas spazio ovce, on se u jednom skoku odvojio od mene i ustremio na njih. Bio je to moj spas.

Pastir je počeo da viče i ovce su se raštrkale trčeći. Pre nego što se pas udaljio ja sam rešio da izdržim još jednu sekundu i, da bih životinjama dao vremena da pobegnu, držao sam psa za šapu. Imao sam ludu nadu da će mi pastir priteći u pomoć i povratio sam, na trenutak, poverenje u mač i moći RAM-a.

Pas je nastojao da se otrgne od mene. Već nisam više bio neprijatelj, nego uljez. Ono što je sada želeo nalazilo se tamo, pred njim: ovce. Alija sam još uvek čvrsto držao šapu životinje čekajući pastira koji nije dolazio, čekajući ovce koje nisu bežale.

Taj trenutak mi je spasao dušu. Ogromna snaga počela je da raste u meni, a to više nije bila iluzija Moći koja umrtvljuje volju i izaziva želju za odustajanjem. Astrenje iznova mrmljao, ali sada drugačije. Govorio je da moram uvek da se suprotstavim svetu istim oružjem kojim sam izazvan. I da se mogu suprotstaviti jednom psu jedino ako se i sam pretvorim u psa.

To je ono ludilo o kojem mi je Petrus pričao danas. I onda sam počeo da se osećam kao pas. Iskezio sam zube i zarežao duboko, a mržnja se ispoljavala kroz zvukove koje sam proizvodio. Kao u magnovenju video sam uplašeno lice pastira i ovce koje su me se bojale više nego psa.

Legionje to shvatio i počeo je da ga hvata strah. Tada sam zadao odlučujući udarac. Skočio sam, prvi put u toku borbe, i napao zubima i noktima, pokušavajući da ujedem psa za vrat tačno onako kako sam se bojao da on meni ne učini. U meni je postojala samo ogromna želja za pobedom. Ništa drugo nije bilo važno. Bacio sam se na životinju i oborio je na zemlju. Ona se borila da se oslobodi tereta moga tela i njene kandže su se zarivale u moju kožu, ali i ja sam ujedao u grebao. Ako se oslobodi ona će mi još jednom pobeći, a ja nisam želeo da se to ikad više ponovi. Danas ću je pobediti i potući jednom za svagda.

Životinja me je užasno posmatrala. Sada sam ja bio pas a ona je izgledala kao daje preobražena u čoveka. Moj stari strah je delovao na nju tako snažno daje uspela da se oslobodi, ali ja sam je zatvorio duboko u jednu napuštenu kuću. Iza jednog maglog zida od škrljaca nalazila se provalija i ona nije imala kuda da pobjegne. Bio je to čovek koji će tamo ugledati lice svoje Smrti.

Najednom shvatio sam da nešto nije u redu. Bio sam isuviše jak. Moja misao je postala maglovita, video sam lice nekog Ciganina i nejasne slike oko toga lica. Pretvorio sam se u Legiona. U tome je bila moja moć. Démoni su napustili togjadnog uplašenog psa, koji će se uskoro strovaliti u ponor, i sada su bili u meni. Osetio sam strašnu želju da raskomadam tu bespomoćnu životinju. „Ti si Princ, a oni su Legion“, mrmljao je Astren. Ali, ja nisam želeo da budem Princ i čuo sam, izdaleka, glas svoga Učitelja kako mi uporno govori da treba da pronađem mač. Morao sam još malo da izdržim, da ne pokleknem. Nisam smeo da ubijem tog psa.

Pastirov pogled potvrđivao je to što sam mislio. On se sada više bojao mene nego psa.

Uхватила me je vrtoglavica i čitav predeo oko mene počeo je da se ljulja. Nisam smeo da se onesvestim. Ako mi se to desi, bila bi to Legionova pobeda. Morao sam da pronađem neko rešenje. Nisam se više borio protiv psa, već protiv sile koja me je spopala. Osetio sam kako mi klecaju noge i oslonio sam se o jedan zid, ali on se srušio pod mojom težinom. Pao sam licem prema zemlji, među kamenje i komade drveta.

Zemlja. Legion je bio zemlja, plodovi zemlje. Dobri i rđavi plodovi zemlje, ali zemlje. U njoj je bilo njegovo prebivalište, i odatle je on upravljao svetom ili svet njime. Agape se rasplamsala u meni i ja sam zario iz sve snage nokte u zemlju. Pustio sam urlik, krik sličan onom koji sam čuo prvi put kada smo se sreli pas i ja. Osetio sam kako Legion prolazi kroz moje telo i silazi u zemlju, jer je u meni bila Agape, a Legion nije želeo da ga uništi Ljubav koja razdire. Bilaje to moja volja, volja zahvaljujući ko-

joj sam se borio da se ne onesvestim, volja Agape nastanjena u mojoj duši, rešena da istraje do kraja. Drhtao sam celim telom.

Legionje silovito sišao u zemlju. Počeo sam da povraćam, ali osećao sam daje to Agape, kojaje rasla i izlazila na sve moje pore. Moje telo je nastavilo da drhti sve dok, mnogo kasnije, nisam shvatio da se Legion ponovo vratio u svoje carstvo.

Seo sam na zemlju ranjen i izubijan i ugledao pred sobom be-smislen prizor: jedan pas, sav krvav, maše repom, a jedan prestravljeni pastir me gleda.

- Mora biti da ste nešto pojeli - rekao je pastir odbijajući da veruje u ono što je video. - Sada kad ste povratili, biće vam lakše.

Klimnuo sam glavom. Zahvalio mi je što sam zadržao „svo-ga" psa i produžio put sa svojim ovcama.

Petrus mi je nečujno prišao. Odsekao je parče košulje i omo-tao ga oko moje noge kojaje mnogo krvarila. Tražio je da pokrećem udove i telo i zaključio je da nije ništa ozbiljno.

- Očajno izgledaš - rekao je, smejući se. Njegovo retko do-bro raspoloženje se vratilo. - Nemoguće je da, u ovim uslovima, danas posetimo Gvozdeni krst. Tamo sigurno ima turista a ti ćeš ih uplašiti.

Nisam se bunio. Ustao sam, stresao prašinu i zaključio da mogu da hodam. Petrus mi je predložio da radim malo Disanje RAM-a i poneo moj ranac. Zahvaljujući vežbi uspostavio sam sklad sa svetom. Za pola sata stići ću do Gvozenog krsta.

A jednoga dana Fonsebandon će se ponovo roditi iz svojih ruševina. Legionje tu ostavio veliku Moć.

NAREĐENJE I IZVRŠENJE

Stigao sam do Gvozdenog krsta pridržavajući se za Petrusa, jer zbog povreda na nozi nisam mogao da hodam sam. Kad je sagledao ozbiljnost ozleda koje mi je naneo pas, moj vodič je odlučio da moram da mirujem sve dok se dovoljno ne oporavim da bih nastavio Čudesan Put za Santjago. Nedaleko od Krsta nalazilo se seoce, koje je pružalo utočište hodočasniciima koje bi noć zatekla na tom mestu odakle su počinjale visoke planine. Petrus je pronašao dve sobe kod jednog kovača i tu smo se smestili.

Moja soba imala je mali balkon, što je predstavljalo pravu arhitektonsku revoluciju koja se, počev od tog sela, proširila po čitavoj Španiji još u osmom veku. Video sam planinske vence koje ću, pre ili kasnije, morati da pređem, pre no što stignem u Santjago. Strovalio sam se u krevet i probudio se tek sutradan, s malom temperaturom, ali dobro raspoložen.

Petrus je doneo vode s jednog izvora, koji su meštani zvali „bunar bez dna“, i oprao mi rane. Po podne se vratio s jednom staricom iz susedstva. Privili su mi na rane i ogrebotine meleme od raznih trava, a starica me je naterala da popijem neki gorak čaj. Svakoga dana Petrus me je primoravao da ližem svoje rane. Osećao sam metalni i slatkast ukus krvi od koga mi je pripadala muka, ali on je tvrdio da je pljuvačka moćno dezinfekciono sredstvo i da će pomoći da se izborim protiv moguće infekcije.

Drugoga dana temperatura se vratila. Petrus i starica su me ponovo naterali da popijem čaj, pokrili mi rane novim melemi, ali temperatura - iako nije bila mnogo visoka - nije se spu-

stila. Tada je moj vodič otišao u obližnju vojnu bazu da potraži zavoje, jer u celom selu nije bilo ni gaze ni flastera.

Kroz nekoliko sati, Petrus se vratio sa zavojem. S njim je došao i jedan mlad vojni lekar koji je pošto-poto hteo da zna gde je životinja koja me je izujedala.

- Sudeći po vrsti povreda, životinja je bila besna - tvrdio je lekar s ozbiljnim izrazom lica.

- Ni govora - odgovorio sam. - Bila je to samo igra koja je otišla predaleko. Poznajem psa odavno.

Lekari je sumnjičavo vrteo glavom. Zeleo je po svaku cenu da mi da vakcinu protiv besnila i ja sam morao da pristanem, pod pretnjom da će me preneti u bolnicu. Zatim je upitao gde se nalazi pas koji me je ujeo.

- U Fonsebadonu - odgovorio sam.

- Fonsebadon je varoš u ruševinama. Tamo nema pasa - izjavio je ubedljivo, siguran da me je uhvatio u laži.

Tada sam počeo daječim, pretvarajući se da trpim bolove, pa je Petrus izveo lekara iz sobe. Ali ostavio nam je sve što nam je bilo potrebno: čiste zavoje, flaster i neku mast za zaceljivanje rana.

Petrus i starica nisu upotrebili mast. Previli su mi rane gazama napunjenim lekovitim biljem. To me je silno obradovalo jer više nisam morao da ližem mesta gde me je pas ugrizao. Tokom noći, njih dvoje su klečali pored moje postelje i ispruživši ruke preko moga tela molili se naglas. Pitao sam Petrusa šta to znači, a on mi je uzgred pomenuo Harizme i Put u Rim. Navaljivao sam da saznam šta to zapravo rade, ali on više ništa nije hteo da mi kaže.

Kroz dva dana već sam se potpuno oporavio. Prišao sam prozoru i video grupu vojnika koji su pretraživali kuće i obližnje brežuljke. Upitao sam jednog od njih šta se dešava.

- Neki besan pas se vrzma po okolini - odgovorio mi je.

Tog popodneva kovač, vlasnik soba, zamolio me je da napustim selo čim budem sposoban da hodam. Priča o meni se raščula

među žiteljima mesta i oni su se plašili da nisam zaražen besnilom koje bih mogao da im prenesem. Petrus i starica su pokušali da ga razuvere, ali čovek je ostao nepokolebljiv. Čak je tvrdio daje video, dok sam spavao, kako mi iz uglova usana izlazi pena.

Nije bilo načina da ga ubedimo da svakom od nas, u snu, može tako nešto da se desi. Te noći su se starica i moj vodič dugo molili, držeći ruke ispružene iznad mog tela, a sutradan sam, pomalo šepajući, ponovo bio na Čudesnom Putu za Santjago.

Upitao sam Petrusa da li se brinuo za moj oporavak.

- Postoji jedno pravilo na Putu za Santjago koje ti nisam ranije pominjao - odgovorio je - a ono glasi: kad jednom započneš taj put, jedini opravdani razlog da ga prekineš jeste bolest. Da nisi uspeo da odoliš povredama i daje temperatura potrajala, to bi bio znak da se naše putovanje ovde završava.

Ali, dodao je s izvesnim ponosom, njihove molitve su bile uslišene, i ja sam bio ubeđen daje ta hrabrost bila podjednako važna za njega kao i za mene.

Putje sada vodio nizbrdo i Petrus mi je nagovestio da će tako biti i sledeća dva dana. Uspostavili smo pređašnji ritam hoda, uz popodnevnu siestu u vreme kad je sunce najjače. Zbog mojih zavoja, Petrus je nosio i moj ranac. Više nije žurio: zakazani susret se već odigrao.

Moje raspoloženje se popravljalo iz časa u čas i bio sam prilično ponosan na samog sebe: prošao sam kroz vodopad i porazio demona sa Puta. Preostao mi je još najvažniji zadatak: da pronadem svoj mač. Rekao sam to Petrusu.

- Pobedaje bila lepa, ali si omanuo u onome što je najvažnije - rekao je, kao da me poliva kofom hladne vode.

- A u čemu to?

- Nisi znao tačan trenutak borbe. Bio sam prinuđen da hodam brže, kao u usiljenom maršu, a jedino što si ti na osnovu toga uspeo da zaključiš bilo je da idemo u potragu za tvojim mačem. Ali čemu služi mač, ako čovek ne zna gde će sresti svog neprijatelja?

- Mač je moje oruđe Moći - odgovorio sam.

- I suviše se uzdaš u svoju Moc' - primetio je. - Vodopad, Vežbe RAM-a, razgovori s tvojim Glasnikom, sve to te je navelo da zaboraviš da postoji neprijatelj koji mora da bude pobeden. I da imaš zakazan susret sa njim. Pre no što ruka zamahne mačem, mora da utvrdi tačno mesto gde se nalazi neprijatelj i da zna kako da se s njim suoči. Mač samo zadaje udarac. Ali rukaje ta koja pobeđuje ili gubi još pre tog udarca.

Uspeo si da pobediš Legiona bez tvog mača. Postoji jedna tajna u tom traganju, tajna koju još nisi otkrio ali bez koje nikad nećeš uspeti da pronađeš ono što tražiš.

Ostao sam bez reči. Kad god sam bio ubeđen da se nalazim nadomak svog cilja, Petrus bi me uporno podsećao da sam samo običan hodočasnik, i da i dalje nešto nedostaje da bih pronašao ono za čime tragam. Radost koju sam osetio nekoliko minuta pre no što smo započeli ovaj razgovor, potpuno je iščezla.

Još jedanput sam započinjao Čudesni Put za Santjago i to saznanje me je obeshrabilo. Ovim drumom kojim sad gaze moje stope prošli su milioni ljudi u proteklih dvanaest stoleća, idući u Kompostelu i vraćajući se tamo odakle su pošli. U njihovom slučaju, stići na željeno odredište bilo je samo pitanje vremena. U mom slučaju, međutim, zamke Predanja neprestano su mi postavljale prepreke koje treba da savladam, zadatke koje treba da ispunim.

Rekao sam Petrusu da sam umoran, pa smo seli u hlad najednoj nizbrdici. S obe strane puta uzdizali su se veliki drveni krstovi. Petrus spusti oba ranca na zemlju i nastavi svoju priču:

- Neprijatelj uvek predstavlja našu slabu stranu. To može biti strah od fizičkog bola, ali isto tako može biti i preuranjeno osećanje pobeđene ili želja da se napusti borba iz uverenja da ona nema svrhe.

Naš neprijatelj ulazi u borbu samo zato što zna da može da nas pogodi i to upravo u najslabiju tačku - u našu sujetu koja nas uverava da smo nepobedivi. U toku borbe stalno nastojimo da odbranimo tu svoju slabu tačku, a za to vreme Neprijatelj napada.

Sve o čemu je Petrus govorio važno je i za moju borbu sa psom. U isto vreme, ja sam odbijao pomisao da imam neprijatelje, i da sam primoran da se borim protiv njih. Kadje Petrus pominjao Dobru Bitku, ja sam uvek mislio da govori o borbi za život.

- U pravu si, ali Dobra Bitka nije samo to. Ratovanje nije greh - rekao je, čim sam mu poverio svoje nedoumice. - Ratovanje je čin ljubavi. Neprijatelj nam omogućava da se razvijamo i usavršavamo, kao što je pas učinio sa tobom.

- Pa ipak, izgleda da nikad nisi zadovoljan. Uvek nešto fali. Sad ćeš da mi pričaš o tajni moga mača.

Petrus mi reče daje to nešto što sam morao da znam pre no što sam krenuo na ovaj put. I nastavi da govori o Neprijatelju.

- Neprijatelj je delić Agape, i postoji zato da bi proverio našu ruku, našu volju, rukovanje mačem. On je dodeljen nama - i mi njemu - s određenom namerom. I ta namera mora biti ostvarena. Zato je bekstvo iz borbe najgore što nam se može desiti. To je gore nego izgubiti bitku, jer iz poraza uvek možemo nešto da naučimo, a ako pobegnemo, time jedino priznajemo pobedu našeg Neprijatelja.

Rekao sam mu da me veoma čudi što on, koji je delovao toliko privržen Isusu, govori o nasilju na taj način.

- Samo mislim o tome koliko je Juda bio neophodan Hristu - nastavio je. - On je morao da izabere sebi jednog Neprijatelja, jer, u protivnom, njegova borba na zemlji ne bi mogla biti ovenčana slavom.

Drveni krstovi duž puta pokazivali su kako je građena ta slava. Krvlju, izdajom, napuštanjem. Ustao sam i rekao da sam spreman da nastavim hod.

Dok smo pešačili, upitao sam se koja je, u jednoj borbi, najjača tačka na koju čovek može da se osloni da bi pobedio Neprijatelja.

- Njegova sadašnjost. Čoveku je najbolji oslonac ono što trenutno radi, jer je u tome Agape, želja da se pobeđi s Ushićenjem.

I još nešto hoću da ti objasnim: Neprijatelj retko kad predstavlja Zlo. On je uvek prisutan, jer mač koji se ne upotrebljava na kraju zarđa u koricama.

Setio sam se kako je svojevremeno, dok smo zidali vikendicu, moja žena svakog časa menjala raspored jedne sobe. Imao sam neprijatnu dužnost da o tim izmenama obavestim preduzimača, jednog starčiča od blizu sedamdeset godina. Pozvao sam ga i rekao mu šta želim. On je pogledao, razmislio i našao mnogo bolje rešenje, koristeći jedan već postojeći zid. Moja žena je bila oduševljena njegovom idejom.

Moždaje to Petrus želeo da mi kaže, samo mnogo složenijim rečima: da treba da koristimo snagu onoga što radimo u datom trenutku da bismo pobedili Neprijatelja.

Ispričao sam mu priču o preduzimaču.

- Život nas podučava mnogo više nego Čudesan Put za Santjago - primetio je. - Ali mi nemamo mnogo poverenja u pouke života.

Krstovi su se uzdizali duž celog Jakovljevog puta. Mora daje to bilo delo nekog hodočasnika koji je imao gotovo natčovečansku snagu, kad je mogao da podigne tako tvrdo i teško drvo. Na svakih trideset metara stajao je po jedan krst, u nizu kome nisam mogao da sagledam kraj. Upitao sam Petrusa šta to znači.

- To su stare i prevaziđene sprave za mučenje - rekao je.

- Ali otkud oni ovde?

- Mora daje u pitanju neki zavet. Otkud bih mogao da znam? Zaustavili smo se ispred jednog krsta koji je bio oboren.

- Moždaje drvo istrulilo - razmišljao sam naglas.

- To je drvo isto kao i sva ostala. I nijedno nije istrulilo.

- Onda znači da nije dovoljno čvrsto ukopan u zemlju.

Petrus je stajao i posmatrao okolinu. Spustio je ranac i seo.

Odmarali smo se svega nekoliko minuta i ja nisam razumeo njegov gest. Instinktivno sam se osvrnuo, tražeći psa.

- Ti si psa pobedio - rekao je, kao da mi čita misli. Nemoj da se plašiš utvara.

- Pa zašto smo onda stali?

Petrus mi dade znak da ćutim, i nekoliko minuta nije prozborio ni reći. Ponovo sam osetio stari strah od psa i odlučio da ostanem da stojim i sačekam da Petrus ponovo progovori.

- Sta čuješ? - upita me posle izvesnog vremena.

- Ništa. Tišinu.

- Kamo sreće da smo toliko prosvetljeni da možemo da čujemo tišinu! Ali još uvek smo samo ljudi i ne uspevamo da čujemo čak ni svoje vlastito blebetanje. Nikad me nisi pitao kako sam predosetio dolazak Legiona, a sad ću ti reći: po sluhu. Zvuk je počeo da se javlja mnogo dana ranije, dok smo još bili u Astorgi. Otada sam počeo brže da hodam, jer je sve ukazivalo na to da će se naši putevi sresti u Fonsebadonu. Slušao si isti zvuk kao i ja, ali ga nisi čuo.

Sve je zapisano u zvukovima. Čovekova prošlost, sadašnjost i budućnost. Čovek koji ne ume da sluša, ne može da čuje savete koje nam život svakog trenutka daje. Samo onaj ko čuje zvuk sadašnjosti, može doneti ispravnu odluku.

Petrus me zamoli da sednem i da zaboravim na psa. Onda mi reče da će me naučiti jednu od najlakših i najvažnijih vežbi sa Puta za Santjago.

I objasnio mi je VEŽBU SLUŠANJA.

- Obavi je sad odmah.

Počeo sam da radim vežbu. Čuo sam vetar, neki ženski glas u daljini, a u jednom trenutku sam jasno razabrao zvuk grane koja se lomi. To zaista nije bila teška vežba i njenajednostavnost me je oduševila. Prislonio sam uvo na tle i počeo da slušam potmuli zvuk zemlje. Uskoro sam počeo da razlikujem svaki šum: šumor nepomičnog lišća, udaljeni glas, lepet ptičijih krila. Neka životinja je zabrundala, ali nisam mogao da prepoznam koja. Petnaest minuta vežbe proletelo je kao tren.

- S vremenom ćeš videti da će ti ta vežba pomoći da doneseš ispravnu odluku - reče Petrus, ne pitavši me šta sam čuo. - Agape nam se obraća kroz Plavu kuglu, ali se takođe javlja i našem čulu vida, dodira, mirisa, našem srcu i sluhu. Kroz nedelju dana, najda-

VEŽBA SLUŠANJA

Opusti se. Zatvori oči.

Pokušaj nekoliko minuta da se usredsrediš na sve zvukove koji te okružuju, kao da slušaš orkestar koji svira na svojim instrumentima.

Malo-pomalo, počećeš da razaznaješ svaki pojedinačni zvuk. Usmeri pažnju na svaki od njih, ponaosob, kao da svira samo jedan instrument, nastojeći pri tom da sve ostale zvukove odstraniš iz svoje svesti.

Svakodnevnim upražnjavanjem ove vežbe počećeš da čuješ glasove. U prvi mah, pomislićeš da su oni samo plod tvoje uobrazilje. Kasnije, otkrićeš da su to glasovi osoba bivših, sadašnjih i budućih, koji pripadaju Pamćenju Vremena.

Najkraće vreme trajanja: deset minuta.

lje, počećeš da čuješ glasove. U početku, biće to slabašni glasovi, ali će, malo-pomalo, početi da ti govore važne stvari. Samo budi oprezan sa svojim Glasnikom, koji će pokušati da te zbuni. Međutim, pošto već prepoznaješ njegov glas, neće uspeti da te omete.

Tada me Petrus upita da li sam čuo veseli zov svog Neprijatelja, poziv neke žene ili tajnu svoga mača.

- Cuo sam samo neki ženski glas u daljini - odgovorio sam. - Ali to je bila neka seljanka koja je dozivala dete.

- Onda pogledaj ovaj krst pred sobom i podigni ga svojim mišlima.

Upitao sam kakvaje to vežba.

- Vežba poverenje u sopstvenu misao - odgovorio je.

Seo sam na zemlju i zauzeo joga položaj. Znao sam da ću posle svega što sam uspeo - posle psa i vodopada - uspeti i ovo. Netremice sam zurio u krst. Zamišljao sam kako napuštam svoje telo, kako hvatam krakove krsta i podižem ga svojim astralnim telom. Na putu Predanja već sam činio slična mala „čuda“. Uspevao sam da lomim čaše, porcelanske figurice, i da pokrećem predmete po stolu. Bio je to jednostavan magijski trik koji je, premda nije značio Moć, pomagao da se ubede „nevernici“. Nikad još nisam pokušao da pomerim predmet veličine i težine ovog krsta, ali ako je Petrus to zahtevao, umeću to da izvedem.

Pola sata sam pokušavao na sve moguće načine. Koristio sam astralno putovanje i sugestiju. Setio sam se kako je moj Učitelj vladao silom gravitacije, i trudio se da ponovim reči koje je on uvek izgovarao u sličnim prilikama. Ali ništa se nije dešavalo. Bio sam potpuno usredsređen, a krst se nije ni pomakao. Prizvao sam Astrena i on se pojavio, ali krst se nije pomerio. Međutim, kad sam mu pomenuo krst, rekao mi je da prezire taj predmet.

Konačno, Petrus me je prodrmao i prenuo me iz zanosa.

- Hajdemo, ovo postaje vrlo dosadno. Pošto nisi uspeo mislima, uspravi taj krst rukama.

- Rukama?

- Poslušaj!

Trgnuo sam se. Odjednom se preda mnom našao čovek tvrd, sasvim različit od onoga koji je brinuo o mojim ranama. Nisam znao ni šta da kažem, ni šta da radim.

- Poslušaj! - ponovio je. - To je naređenje!

Moje šake i mišice bile su u zavojima posle borbe sa psom. Iako sam ovladao vežbom slušanja, nisam verovao svojim ušima. Bez ijedne reči pokazao sam mu zavoje. Ali on je nastavio da me gleda hladno, ravnodušno. Čekao je da mu se povinujem. Vodič i prijatelj koji me je pratio sve ovo vreme, koji me je poučavao Vežbama RAMA i pričao mi lepe priče o Putu za Santjago, kao da više nije bio tu. Na njegovom mestu video sam samo čoveka koji me je gledao kao roba i kojije zahteva da izvršimjedno glupo naređenje.

- Šta čekaš? - ponovio je.

Setio sam se vodopada. Setio sam se da sam toga dana posumnjao u Petrusa a daje on, prema meni zapravo bio plemenit. Pokazao je svoju ljubav i sprečio me da odustanem od svog mača. Nisam mogao da shvatim kako neko tako plemenit može da postane tako grub, predstavljajući u tom trenutku sve ono što ljudski rod nastoji da suzbije: ugnjetavanje svojih bližnjih.

-Petruse, ja...

- Poslušaj, ili je svršeno sa putem svetog Jakova.

Strah se vratio. Sada sam se više bojao njega nego vodopada, više nego psa koji me je proganjao tako dugo. Molio sam očajnički prirodu da mi da neki znak, da mi omogućí da vidim ili čujem nešto što će opravdati to besmisleno naređenje. Ali sve oko mene bilo je gluvo. Trebalo je da se pokorim Petrusu ili da zaboravim na svoj mač. Jošjednom sam podigao svoje zavijene ruke, ali on je seo na tle i čekao da izvršim njegovu zapovest.

Odlučio sam da se pokorim.

Otišao sam do krsta i pokušao da ga gurnem nogom kako bih procenio njegovu težinu. On sejedva pomakao. Čak i da su mi ru-

ke bile slobodne, imao bih grdne teškoće da ga podignem i pretpostavio sam da će mi, sa zavijenim šakama, taj zadatak biti skoro nemoguć. Ali pokoriću se. Umreću tamo ispred, ako tako treba, mučiću se kao Isus kadaje nosio isto tako težak teret, ali on će videti moje dostojanstvo i možda će ga to dirnuti u srce te će me osloboditi ovog iskušenja.

Krstje bio slomljen u osnovi, ali se držao na nekoliko žila. Nisam imao perorez da ih presečem. Savladavajući bol, obuhvatio sam ga i pokušao da ga iščupam iz slomljene osnove ne služeći se šakama. Rane na mojim mišicama došle su u dodir s drveto i ja sam zaurloao od bola. Pogledao sam Petrusa, koji je ostao ravnodušan. Rešio sam da više ne pustim ni glasa, da ugušim svoje krike i da ih pustim da umru u mom srcu.

Zaključio sam da će sada biti najteže da oslobodim krst od njegove osnove, a ne da ga prenesem, a zatim da iskopam rupu u zemlji u koju ću ga gurnuti. Izabrao sam jedan oštar kamen i, podnoseći bolove, počeo sam da udaram i stružem žile.

Bol se uvećavao sa svakim pokretom, a žile su polako popuštale. Trebalo je završiti što pre, dok se rane ponovo ne otvore i sve ne postane nepodnošljivo. Ali, odlučio sam da radim malo sporije kako bih stigao do kraja pre nego što me bol savlada. Skinuo sam majicu, omotao je oko šake i, bolje zaštićen, ponovo počeo da radim. Bilaje to dobra ideja. Prva žila se prekinula, zatim i druga. Prvi kamen je otupeo, pa sam uzeo drugi. Kad god bih prekinuo posao, imao sam utisak da neću više uspeti da ga nastavim. Sakupio sam više oštrog kamenja i koristio ih jedan za drugim kako bi zagrevanje šake ublažilo bol. Skoro sve drvene žile su se prekinule, ali glavna još nije popuštala. Odustao sam od prvobitnog plana jer me je ruka sve više bolela, i počeo sam grozničavo da radim. Znao sam da će bol postati nepodnošljiv. Bilo je to samo pitanje vremena, vremena koje sam morao da savladam. Stezao sam, udarao, osećajući kako između kože i zavoja nešto gusto i sluzavo počinje da mi otežava pokrete. Mora biti daje to krv, rekao sam u sebi, ali sam izbegavao da mislim o tome. Stegao sam

zube i izgledalo je da je središnja žila najjednom popustila. Bio sam toliko nervozan da sam naglo ustao i, sakupivši snagu, snažno udario nogom u taj trupac koji me je toliko namučio.

Oslobođen svoje osnove, krstje pao na stranu, s velikim treskom.

Moja radost trajala je samo nekoliko kratkih sekundi. Tek što sam započeo posao moja ruka je počela snažno da drhti. Gledao sam u Petrusa: spavao je. U jednom trenutku smišljao sam neki način da ga prevarim, da uspravim krst a da on to ne primeti.

Ali Petrus je baš to i želeo: da ponovo podignem krst. I nije bilo načina da ga prevarim, jer je zadatak zavisio isključivo od mene.

Posmatrao sam tle, zemlju žutu i suhu. Ponovo je kamenje bilo moj jedini izlaz. Više nisam mogao da se služim desnom rukom, vrlo bolnom, sa tom gustom sluzi koja me je silno mučila. Skinuo sam polako košulju omotanu oko zavoja: krv je umrljala gazu, sad kad je rana bila gotovo zaceljena. Petrus je zaista bio nečovečan.

Potrazio sam neki teži kamen. Sa košuljom omotanom oko leve ruke počeo sam da udaram i da kopam zemlju u podnožju krsta. Moje napredovanje, u početku, sprečilo je tvrdo i osušeno tlo. Nastavio sam da kopam, ali rupa nije postajala dublja. Odlučio sam da je ne proširujem suviše kako bi krst mogao da se uglavi, a da ne popusti u temelju. To je otežavalo izvlačenje zemlje sa dna. Desna ruka je prestala da me boli, ali mi je zgrušana krv izazivala mučninu. Kako nisam navikao da radim levom rukom, kamen mi je svakog časa klizio iz prstiju.

Kopao sam neko neodređeno vreme. Svaki put kad bi moja ruka ušla u rupu da zahvati zemlju, pomislio bih na Petrusa. Posmatrao sam njegov miran san i mrzeo sam ga iz dubine duše. Izgledalo je da mu ne smetaju ni buka ni moja mržnja. „Petrus sigurno ima svoje razloge“, mislio sam, ali nisam mogao da shvatim to slepo pokoravanje i način na koji me je unižavao. Tada bi tle postalo njegovo lice, aja sam udarao kamenom i bes me je

podsticao da kopam dublje. Sadaje to bilo samo pitanje vremena: pre ili kasnije, uspeću.

Baš kad sam to pomislio, kamen je udario u nešto tvrdo i izmakao mi još jednom. Toga sam se i plašio: posle toliko truda, našao sam na stenu suviše široku da bih mogao da nastavim dalje.

Ustao sam, obrisao znoj sa lica i razmislio. Nisam imao dovoljno snage da prenesem krst. Nisam mogao da počijem sve ispočetka jer moja leva ruka je - sada kad sam prestao - počela da trne. Bilo je to gore od bola i to me je zabrinulo. Posmatrao sam prste, oni su se još uvek micali pokoravajući se mojoj volji, ali predosećaj mi je govorio da ne bih smeo više da žrtvujem tu ruku.

Dugo sam razmišljao nad rupom. Nije bila dovoljno duboka da izdrži osnovu krsta.

„Pogrešno rešenje će ti ukazati na dobro". Setio sam se vežbe Senki i Petrusove rečenice. Imao je takođe običaj da ponavlja da Vežbe RAM-a imaju smisla samo ako mogu da se primene u svakodnevnim životnim izazovima. Čak i u situaciji besmislenoj kao ova, Vežbe RAM-a mogu da posluže nečemu.

„Pogrešno rešenje će ti ukazati ono dobro". Nemoguć put sastojao se u prenošenju krsta, za štaja nisam imao snage. Nemoguć put sastojao se u još dubljem kopanju u tom tlu.

Dakle, ako je pogrešan put bio kopati i dalje u zemlju, odgovarajući put bio bi da se tle uzdigne. Ali kako?

Neočekivano, sva se moja ljubav prema Petrusu vratila. Bio je u pravu. Mogao sam da uzdignem tle.

Počeo sam da sakupljam sve kamenje koje se nalazilo uokolo i da ga postavljam oko rupe, mešajući ga sa iskopanom zemljom. S velikim naporom malo sam izdigao podnožje krsta i podupro ga kamenjem tako da se nalazilo na većoj visini. Kroz pola sata tle je već bilo izdignuto a rupa dovoljno duboka.

Ostalo mi je sada još samo da dovučem krst i da ga ubacim u rupu. Poslednji napor. Morao sam da uspem. Jedna moja ruka bila

je neosetljiva, a druga bolna. Ali na leđima sam imao samo nekoliko ogrebotina. Ako legnem ispod krsta i podižem ga malo-pomalo, uspeo bi da sklizne unutra.

Legao sam na zemlju osećajući prašinu u ustima i u očima. Moja neosetljiva ruka, u poslednjem trzaju, malo je podigla krst i ja sam se podvukao ispod. Vrlo oprezno, postavio sam se tako da se deblo našlo na mojoj kičmi. Bilo je teško, ali ne i nemoguće. Setio sam se vežbe semenke i zauzeo položaj fetusa ispod krsta i doveo ga u ravnotežu na mojim leđima. Više puta sam pomislio da će mi krst iskliznuti, ali išao sam sasvim polako tako da sam uspevao da predvidim kad bi to moglo da se desi, pa sam ga ispravljao držanjem tela. U jednom trenutku podnožje krsta se zaljuljalo na brežuljku od kamenja, ali je ostalo na mestu.

„Sva sreća što još ne moram da spasavam svet“, pomislio sam smrvljen težinom krsta i svime što on predstavlja. Obuzelo me je duboko religiozno osećanje: setio sam se da gaje neko već nosio na leđima i da njegove ranjene ruke nisu mogle da izbegnu - kao ni moje - ni bol, ni drvo. To osećanje religioznosti ispunjeno patnjom odmah sam odagnao iz svoga duha, jer krst na mojim leđima je opet počeo da se ljulja.

Tada, uspravljajući se polako, počeo sam da se preporađam. Nisam mogao da gledam nazad i zvuk je bio jedino sredstvo za orijentaciju - ali nedavno sam naučio da osluškujem svet, kao da je Petrus predvideo da će mi biti potrebna ta vrsta znanja. Osećao sam kako se moj teret i kamenje malo-pomalo postavljaju na mesto. Krst se uspravljao polako da bi me oslobodio tog iskušenja i da bi ponovo postao neobičan ukras jedne deonice Puta za Santjago.

Ostao je samo završni napor. Kada budem seo na svoje pete, poprečna greda će morati da sklizne sa mojih leđa i da upadne u rupu. Jedan ili dva kamena su se pomerila, ali krst mi je sada pomogao jer se nije odmakao od mesta gde sam uzdigao tle. Najzad, trzaj u mojim leđima bio mi je znak da se osnova oslobodila. Bio

je to poslednji trenutak, sličan onome kad sam morao da prođem kroz struju vodopada. Najteži trenutak, jer se čovek tad boji poraza i hoće da odustane pre nego što do toga dođe. Osetio sam još jednom besmislenost svog zadatka koji se sastojao u uspravljanju krsta upravo onda kad je moja jedina želja bila da pronađem svoj mač i oborim sve krstove kako bi mogao da se ponovo rodi na svetu Hristos spasitelj. Ništa od toga nije bilo važno. Načinio sam nagli pokret leđima, krst je skliznuo i ja sam u tom času ponovo shvatio da sudbina upravlja mojim delom.

Očekivao sam da se krst sruši na drugu stranu razbacujući svud uokolo kamenje koje sam sakupio. Pomislio sam zatim da ga nisam dovoljno odgurnuo i da će krst ponovo pasti na mene. Ali čuo sam samo tup zvuk predmeta koji udara u dno od zemlje.

Okrenuo sam se polako. Krst je stajao uspravno, i klatio se, još pod dejstvom inercije. Nekoliko kamenova skotrljalo se sa gomile, ali on nije pao. Brzo sam vratio kamenje na mesto i obgrlio krst rukama da bi prestao da se klata. Osetio sam daje živ, topao, kao neko ko mi je bio prijatelj sve dok je trajao moj zadatak.

Divio sam se svom delu izvesno vreme, sve dok rane nisu počele ponovo da me bole. Petrus je još spavao. Prišao sam mu i lako ga gurnuo nogom.

Probudio se odmah i pogledao krst.

- Vrlo dobro - bilo je jedino što je rekao. - U Ponferadi ćemo ti promeniti zavoje.

PREDANJE

- Više bih voleo da sam podigao drvo. Dok sam nosio onaj krst na leđima imao sam utisak daje smisao traganja za mudrošću žrtvovanje za ljude i od ljudi.

Pogledao sam oko sebe, a moje reči su zvučale šuplje, besmisleno. Izgledalo je da se događaj sa krstom nije desio juče nego mnogo ranije. Nije se nimalo uklapao s kupatilom u crnom mermeru, ni s mlakom vodom u kadi za hidromasažu, niti pak s kristalnom čašom punom izvrsne „riohe“, koju sam polako ispijao u slast. Petrus je bio izvan mog vidnog polja u sobi luksuznog hotela u kom smo odseli.

- Zašto baš krst?- bio sam uporan.

- Imao sam muke da ih ubedim na recepciji da nisi prosjak - povikao je Petrus iz sobe.

Promenio je temu, aja sam već znao iz iskustva da ne vredi da navaljujem. Ustao sam, obukao pantalone i čistu košulju i počeo da se previjam. Uklonio sam pažljivo zavoje očekujući da ugledam rane, ali, srećom, samo su kraste popucale i malo krvarile. Već se uhvatio novi ožiljak i ja sam osećao da mi se vraća snaga i dobro raspoloženje.

Večerali smo u restoranu hotela. Petrus je naručio specijalitet kuće, paelju na valensijanski način, koju smo jeli u tišini, degustirajući slatku riohu. Pošto smo večerali, on me je pozvao u šetnju.

Izašli smo iz hotela i uputili se na železničku stanicu. Onje utonuo u svoje uobičajeno ćutanje i ćutao celim putem. Došli smo do prljavog železničkog depoa koji je zaudarao na mašinsko ulje i onje seo na stepenik velike lokomotive.

- Hajde da ostanemo ovde - predložio je.

Nisam želeo da mrlje od ulja isprljaju moje pantalone i radije sam ostao da stojim. Pitao sam zar nije bilo bolje da odemo do glavnog trga Ponferade.

- Put za Santjago je pri kraju - rekao je moj vodič. - A kako je naša stvarnost mnogo bliža ovim železničkim vagonima što zaudaraju na ulje nego pastoralnim pejzažima koje smo viđali na putu, bolje je da naš razgovor danas obavimo ovde.

Petrus je zatražio da skinem patike i košulju. Zatim je olabavio zavoje na mojim mišicama i malo mi oslobodio ruke. Ali, ostavio je poveze na šakama.

- Ne budi tužan. Sada ti ruke neće biti potrebne, barem ne da nešto držiš.

Bio je ozbiljniji nego obično i boja njegovog glasa me je uzbunila. Uskoro će se dogoditi nešto značajno.

Petrus se vratio na svoje mesto i gledao me dugo. Zatim je ponovo progovorio:

- Neću ti reći ništa ojučerašnjem događaju. Ti ćeš sam otkriti njegovo značenje tek ako jednoga dana budeš odlučio da pređeš Put za Rim, put harizmi i čuda. Hoću samo nešto da ti kažem: ljudi koji se smatraju mudrim neodlučni su u času kada treba da izdaju naređenja, a neposlušni u času kada treba da ih izvrše. Oni smatraju daje sramno izdavati naređenja, a daje nečasno primati ih. Nikada nemoj tako da se ponašaš.

- Maločas, u sobi, rekao si da put mudrosti vodi u žrtvovanje. To je pogrešno. Tvoje učenje nije se završilo juče. Trebajoš da otkriješ svoj mač i tajnu koju on nosi. Vežbe RAM-a usmeravaju čoveka da vodi Dobru Bitku i da uveća svoje izgledе za pobeđu u životu. To što si ti doživeo samo je jedan ispit na putu - priprema za Put za Rim, ako hoćeš - i žao mi je što si to pomislio.

Odista, u glasu mu se osećao prizvuk tuge. Primetio sam da sam, sve vreme koje smo proveli zajedno, gotovo stalno sumnjao u ono čemu me je učio. Nisam ja bio nekakav Kastaneda, skrušen i moćan pred učenjima don Huana, već čovek ohol i nepokoran

pred svom jednostavnošću Vežbi RAM-a. Hteo sam to da mu kažem, ali znao sam daje za to već i suviše kasno.

- Zatvori oči - rekao je Petrus.- Obavi Disanje RAM-a i pokušaj da uspostaviš sklad sa tim gvožđem, mašinama i uljem. To je naš svet. Smeš da ih otvoriš tek kadja završim svoj deo, a onda ću te naučiti još jednu vežbu.

Sklopljenih očiju usredsredio sam se na Disanje i moje telo se, malo-pomalo, opustilo. Čula se buka grada, psi kako laju u daljini, mrmorenje glasova koji su se prepirali nedaleko od mesta na kom smo se nalazili. Iznenada, začuo sam Petrusa kako pevuši jednu italijansku pesmu, veliki hit iz doba moje rane mladosti, koju je pevao Pepino Di Kapri. Nisam razumeo reči, ali pesma mi je vraćala lepe uspomene i omogućila mi da utonem u stanje najdubljeg mira i spokoja.

- Pre izvesnog vremena - otpočeo je on kada je prestao da peva - dok sam spremao jedan projekat koji je trebalo da podnesem prefekturi u Milanu, primio sam poruku od svog Učitelja. Neko je prešao put Predanja do kraja a nije dobio svoj mač. Trebalo je da ga povedem Putem za Santjago.

Slučaj me nije iznenadio: očekivao sam takav poziv svakog časa, jer još nisam ispunio svoj zadatak: da budem vodič jednom hodočasniku po Mlečnom putu, kao što sam i ja, jednom, bio voden. Ali to me je činilo razdražljivim, jer bio je to prvi i jedini put da sam morao to radim a nisam znao kako ću ispuniti svoju misiju.

Petrusove reči su me zapanjile. Mislio sam daje on to već radio desetinama puta.

- Došao si i ja sam te vodio. Priznajem daje na početku bilo vrlo teško, jer je tebe mnogo više zanimao intelektualni aspekt mojih podučavanja nego pravi smisao Puta koji je put običnih ljudi. Posle susreta sa Alfonsom moj odnos sa tobom postao je mnogo jači i otvoreniji i počeo sam da verujem da ću ti pomoći da otkriješ tajnu svoga mača. Ali to se nije dogodilo i sada ćeš morati to sam da naučiš, za ovo kratko vreme koje ti je preostalo.

Te reči su me uzrujale i nisam više mogao da se usredsredim na Disanje RAM-a. Mora daje Petrus to primetio, jer je opet počeo da pevuši staru pesmu i nije prestajao sve dok se ponovo nisam opustio.

- Ako otkriješ tajnu i pronadeš svoj mač, ti ćeš takođe otkriti i lice RAM-a i postaćeš gospodar Moći. Ali to nije sve: da bi dosega do mudrosti treba da pređeš i ostala tri puta, uključujući i tajni put koji ti neće otkriti čak ni onaj koji gaje prešao. Kažem ti to, jer ćemo se videti samojošjednom.

Srce mi je poskočilo u grudima i ja sam, nehotice, otvorio oči. Petrus je bio ozaren onom svetlošću kakvu sam video samo na Učitelju.

- Zatvori oči! - i ja sam ga odmah poslušao.

Srce mi se steglo i nisam uspevaao više da se koncentrišem. Moj vodič je ponovo počeo italijansku pesmu i tek mnogo kasnije sam se malo opustio.

- Sutra ćeš dobiti cedulju s porukom gde se nalazim. Biće to obred zajedničkog posvećenja, obred u čast Predanja. U čast ljudi i žena koji su tokom minulih vekova pomogli da se održi plamen mudrosti, Dobre Bitke i Agape. Nećeš morati da razgovaraš sa mnom. Mesto gde ćemo se srestije sveto, okupano krvlju vitezova koji su sledili put Predanja i koji, uprkos svojim oštrim mačevima, nisu bili sposobni da pobede tamu. Ali da njihova žrtva nije bila uzaludna, dokazuje to što će, i posle mnogih vekova, ljudi koji su došli raznim putevima biti tu da im odaju počast i poštovanje. To je važno i ne smeš nikad da zaboraviš: čak i ako postaneš Učitelj, znaj daje tvoj put samo jedan od brojnih puteva koji vode prema Bogu. Isus je jednom rekao: „Kuća moga oca ima mnogo staništa”.

Petrus je dodao da ga, od prekosutra, neću više videti.

- Jednoga dana primićeš od mene telegram u kome te molim da vodiš nekoga Putem za Santjago, isto onako kako sam i ja tebe vodio. Tada ćeš moći da doživiš veliku tajnu tog putovanja, tajnu koju ću ti ja sada otkriti, ali samo u rečima. To je tajna koju čovek mora da doživi da bi je shvatio.

Nastupilo je dugo ćutanje. Došao sam na pomisao da se možda predomislio ili daje već otišao sa stanice. Ponovo sam osetio neodoljivu želju da otvorim oči i da vidim šta se događa, i uložio sam ogroman napor da se usredsredim na Disanje RAM-a.

- Tajnaje u sledećem - rekao je najzad Petrus. - Ne možeš da naučiš, ako i sam ne poučavaš. Mi smo zajedno prešli Čudesan Put za Santjago, ali dok si ti učio vežbe, ja sam otkrivao njihova značenja. Poučavajući - ja sam zapravo učio. Igrajući ulogu vodiča, ja sam uspeo da pronađem svoj pravi put.

Ako uspeš da pronađeš svoj mač, moraćeš nekoga da učiš Putu. Samo tada, kad prihvatiš ulogu Učitelja, otkrićeš sve odgovore u svom srcu. Svi mi već znamo sve, pre nego što nam je iko o tome govorio. Život nas uči u svakom trenutku, a jedina je tajna u tome da prihvatimo prostu i jednostavnu istinu: da i u svom svakodnevnom životu možemo postati jednako mudri kao Solomon i jednako moćni kao Aleksandar Veliki. Ali mi o tome stičemo pravo saznanje tek kada smo prinuđeni da učimo nekoga i da učestvujemo u nekoj neobičnoj pustolovini kao što je ova.

Upravo sam preživljavao jedan od najne očekivanijih rastanaka u svom životu. Neko sa kim sam imao tako snažnu vezu, od koga sam očekivao da me odvede do mog cilja, ostavljao me je nasred puta. Najednoj železničkoj stanici koja je zaudarala na ulje, terajući me pri tom da držim zatvorene oči.

- Ne volim da govorim zbogom. Ja sam Italijan i emotivan sam. Kao što pravila nalažu, moraćeš sam da pronađeš svoj mač. To je jedini način da poveruješ u svoje sposobnosti. Sve što sam imao da ti prenesem, preneo sam ti. Ostaje samo vežba Igre koju ću ti sada pokazati i koju treba da upotrebiš sutra tokom obredne svetkovine.

Ćutao je neko vreme, a zatim rekao:

- Ko se slavi neka se slavi u ime Gospodnje. Možeš da otvoriš oči.

Petrus je sedeo najednoj papučici lokomotive. Nisam hteo da progovorim, jer i ja sam bio emotivan, pošto sam Brazilac. Živina

lampa koja nas je osvetljavala počela je da žmirka, a neki voz je zviždao u daljini najavljujući skori dolazak.

Onda mi je Petrus pokazao VEŽBUIGRE.

- I još nešto - rekao je gledajući me pravo u zenice. - Kada sam se vratio sa svog hodočašća, naslikao sam jednu ogromnu sliku na kojoj sam obelodanio sve što mi se dogodilo. To je put običnih ljudi i ti možeš da uradiš to isto ako želiš. Ako ne umeš da slikaš, napiši nešto ili izmisli neki balet. Na taj način, ma gde bili, ljudi će moći da pređu Putem svetog Jakova, Mlečnim putem, Čudnim Putem za Santjago.

Voz koji je pištao ulazio je u stanicu. Petrus je mahnuo rukom i popeo se u vagon. Ostao sam sam, sred škripe kočnica, i pokušavao da protumačim tajanstveni Mlečni put iznad svoje glave, sa zvezdama koje su me vodile i dovele do tih i koje upravljaju, u svojoj tišini, samoćom i sudbinom svih ljudi.

Prekosutra sam, u poštanskoj pregradi svoje sobe, pronašao samo jednu poruku: „U 7 sati uveče, zamak Templara“.

Ostatak popodneva proveo sam u tumananju. Više od tri puta obišao sam s kraja na kraj malenu varoš Ponferadu, gledajući u daljini, najjednoj uzvisini, Zamak u kome je trebalo da se pojavim u sumrak. Templari su oduvek raspaljivali moju maštu, a zamak u Ponferadi nije bio jedini trag Reda Templara na Jakovljevom putu. Red je osnovan odlukom devetorice vitezova koji su rešili da se ne vrate iz krstaškog pohoda. Za kratko vreme, njegova moć se proširila po čitavoj Evropi i izazvala pravu revoluciju u običajima s početka ovog milenijuma. I dok je većina plemstva toga doba brinula jedino o tome kako da se obogati na račun robovskog rada u feudalnom društvu, vitezovi-templari posvetili su svoj život, svoj imetak i svoje mačeve jednom jedinom cilju: zaštititi hodočasnika na putu za Jerusalim, negujući jedan oblik duhovnog života koji bi im pomogao u traganju za mudrošću.

Godine 1118. kad su se Hju de Pejens i još osmorica vitezova sastali u dvorištu jednog starog napuštenog zamka, zakleli su se na

VEŽBA IGRE

Opusti se. Zatvori oči.

Seti se prvih pesama koje si čuo u detinjstvu. Počni da ih pevušiš u sebi. Malo-pomalo, pusti određeni deo svog tela - stopala, stomak, ruke, glavu, itd. - ali uvek samo jedan, da zaigra na melodiju koju pevušiš.

Posle pet minuta, prestani da pevaš i slušaj zvukove koji te okružuju. Sklopi od njih neku melodiju i počni da igraš celim telom. Trudi se da ni na šta ne misliš, ali pokušaj da zapamtiš slike koje će ti se spontano javljati.

Igra je jedan od najsavršenijih vidova komunikacije sa beskonačnom Umnošću.

Trajanje: petnaest minuta.

Ijubav prema čovečanstvu. Dva veka kasnije postojalo je već preko pet hiljada zajednica širom poznatog sveta, koje su uspevale da pomire dve do tada nespojive delatnosti: vojnički i verski život. Prilozi njihovih članova i hiljade blagodarnih hodočasnika omogućili su redu Templara da za kratko vreme sakupi neprocenjivo bogatstvo koje je često služilo za otkup uglednih hrišćana koje su oteli muslimani. Poštenje vitezova bilo je toliko da su mnogi kraljevi i plemići poveravali svoje blago Templarima, putujući samo sjednim dokumentom koji je dokazivao postojanje tog blaga. Ta potvrda mogla je da se zameni u bilo kom zamku templarskog reda za odgovorajuću sumu, i otud vode poreklo današnji bankovni čekovi.

S druge strane, duhovna posvećenost omogućila je vitezovima templarima da spoznaju veliku istinu na koju me je Petrus podsetio prethodne noći: da kuća Oca nebeskoga ima mnogo staništa. Zato su rešili da okončaju verske sukobe i da objedine glavne monoteističke religije: hrišćansku, jevrejsku i islamsku. Otada njihove kapele imaju okrugle kupole poput jevrejskog Solomovog hrama, osmougaone zidove po ugledu na arapske džamije i lađe tipične za hrišćanske crkve.

Međutim, kao što se oduvek dešavalo sa svima koji su bili ispred svog vremena, tako su i templari počeli da izazivaju podzretnje. Njihova velika ekonomska moć pobuđivala je zavist kraljeva, a religiozna otvorenost predstavljala je pretnju za Crkvu. U petak 13. oktobra 1307. godine Vatikan i vodeće evropske države izvele su jednu od najvećih policijskih čistki u srednjem veku: u toku noći, glavne vođe templara uhvaćene su u svojim zamkovima i odvedene u zatvor. Optuženi su za vršenje tajnih obreda koji su podrazumevali obožavanje Nečastivog, huljenje na Isusa Hrista, orgije i sodomiju. Posle niza žestokih tortura, javnih odricanja i izdaja, red Templara je bio izbrisan sa mape srednjovekovne istorije. Njihova imovina je konfiskovana a njihovi pripadnici rasuti po celom svetu. Poslednji majstor tog reda, Žak de Mole, bio je živ spaljen usred Pariza sjošjednim svojim drugom. Njegova poslednja želja bila je da umre gledajući zvonike Bogorodičine crkve.

Međutim, Španija, koja je bila zaokupljena ponovnim osvajanjem Iberijskog poluostrva, smatrala je da bi joj bilo od koristi da prihvati vitezove koji su bežali iz cele Evrope, jer bi mogli da pomognu španskim kraljevima u borbi protiv Mavara. Ti vitezovi su pristupili španskim redovima, među kojima i Redu svetog Jakova od mača, zaduženom za čuvanje Puta u Kompostelu.

Sve to mi je prolazilo kroz glavu dok sam, tačno u sedam sati uveče, prolazio kroz glavni ulaz starog zamka Templara u Ponferradi, gde sam imao zakazan susret s Predanjem.

Nije bilo nikoga. Čekao sam pola sata, palio cigaretu na cigaretu, sve do trenutka dok mi na pamet nije palo najgore: mora biti da je obred održan u sedam sati ujutru. Ali, baš kad sam odlučio da odem, ušle su dve mlade devojke sa holandskom zastavom i školjkom, simbolom Puta svetog Jakova - izvezenom na njihovoj odeći. Došle su do mene, razmenili smo nekoliko reči i zaključili da čekamo isto. Poruka nije bila pogrešna, pomislio sam, s olakšanjem.

Svakih četvrt časa neko je dolazio. Pojavili su se jedan Australijanac, petoro Španaca i još jedan Holanđanin. Sem nekoliko pitanja koja su se ticala zakazanog vremena - sumnje koju smo delili - nismo skoro progovorili ni reč. Sedeli smo zajedno u jednoj prostoriji zamka, ujednom ruševnom predvorju, koje je nekada služilo kao smočnica, i odlučili da čekamo da se nešto dogodi. Ako treba, da čekamo još dan i noć.

Čekanje se otešlo. Najzad, povelili smo razgovor o razlozima koji su nas dovede doveli. Tada sam saznao da Put svetog Jakova koristi više različitih redova, od kojih je većina u vezi sa Predanjem. Ljudi koji su bili ovde prošli su kroz razna iskušenja i obuke, ali su mi ta iskušenja već odavno bila poznata iz Brazila. Samo Australijanac i ja bili smo kandidati za najviši stepen Prvog Puta. Čak i bez upuštanja u detalje shvatio sam da su se pripreme kroz koje je Australijanac prošao potpuno razlikovalo od vežbi RAM-a.

Oko dvadeset časova i četrdeset pet minuta, baš kada smo se spremali da počnemo da govorimo o svojim ličnim životima, od-

jeknuo je gong. Zvuk je dolazio iz stare kapele u zamku. I mi smo se uputili tamo.

Bilaje to uzbudljiva scena. Kapela - ili ono što je od nje ostalo, jer je najveći deo bio u ruševinama - bilaje osvetljena bakljama. Tamo gde se nekad uzdizao oltar, ocrtavalo se pet silueta preobučениh u svetovnu odeću templara: kapuljača i čelična kaciga, pancirna košulja, mačevi i štitovi. Zastao mi je dah: moglo bi se reći da se vreme vratilo unazad. Jedino što je ukazivalo na stvarnost bilaje naša odeća, džins i majice, ukrašene izvezenim školjkama.

Uprkos slabom svetlucanju baklji, mogao sam da razaznam daje jedan od vitezova bio Petrus.

- Pridite svojim učiteljima - rekao je onaj koji je izgledao najstariji. - Gledajte ih pravo u oči. Svucite se i uzmite svoje toge.

Uputio sam se prema Petrusu gledajući ga pravo u oči. Bio je u nekoj vrsti transajer se činilo da me ne prepoznaje. Ali, primetio sam u njegovim očima neku tugu, istu tugu koju sam otkrio u njegovom glasu prethodne noći. Skinuo sam svu svoju odeću i Petrus mi je obukao neku vrstu crne tunike, namirisane, koja je padala do zemlje. Zaključio sam daje jedan od tih učitelja morao da ima više od jednog učenika, ali nisam video koji, jer sam morao da gledam Petrusa pravo u oči.

Vrhovni sveštenik nas je odveo prema središtu crkve i dva viteza su počela da opisuju krug oko nas dok su ga posvećivali:

„Trinitase, Soteru, Mesijo, Emanuele, Savaote, Adone, Atanase, Isuse...¹⁰“

I krug je bio iscertan, neophodna zaštita za one koji su se nalazili u njemu. Primetio sam da četvoro od tih osoba nosi bele tunike, što je značilo zavet potpunoj čednosti.

¹⁰ Kako je reč o izuzetno dugom obredu koji mogu da razumeju samo oni koji poznaju puteve Predanja, ja sam se odlučio za sažetak korišćenih obrazaca. To neće imati nikakvih uticaja na ovo delo, jer izvodenje ovog Obreda ima za cilj otkrivanje Starina i ukazivanje dužnog poštovanja prema njima. Najvažnije na ovoj deonici Puta svetog Jakova - vežba Igre - već je u potpunosti opisano.

„Amidesu, Teodoniasu, Anitore!" nastavio je vrhovni sveštenik. „Zahvaljujući andelima, Gospode, ja oblačim ovu odeću spašenja, i neka sve što poželim postane stvarnost, kroz Tebe, o presveti Adone, čije carstvo traje zauvek. Amin!"

Vrhovni sveštenik je prebacio preko pancir košulje beli ogrtač ukrašen u sredini templarskim krstom. Ostali vitezovi učinili su isto.

Bilo je tačno dvadesetjedan čas, čas Merkura, Glasnika. A ja sam tamo stajao, našavši se ponovo u središtu kruga Predanja. Miris nane, bosiljka i izmirne širio se crkvom. I svi vitezovi su otpočeli veliko prizivanje:

„0 veliki i moćni kralju N, koji, po volji Boga svevišnjega, EL, vladlaš nad svim višim i nižim duhovima, ali nadasve paklenim redom u oblastima Istoka, prizivam te (...) kako bih ostvario svoju želju, ma koja ona bila, samo ako je u skladu sa tvojim delom, po volji Božjoj, EL, koji je stvorio sve stvari na nebu, u vazduhu, na zemlji i pod zemljom, i njima raspolaže..."

Duboka tišina se sručila na sve nas i, premda ga nismo videli, mogli smo da osetimo prisustvo onoga čije je ime prizivano. Bilo je to osvećenje Obreda. Učestvovao sam već u stotinama sličnih ceremonija sa mnogo neočekivanim ishodom. Ali templarski zamak je nesumnjivo podstakao moju maštu, jer sam bio ubeđen da vidim kako u levom delu kapele lebdi neka sjajna i meni do tada nepoznata ptica.

Stojeći izvan kruga, vrhovni sveštenik nas je poškropio vodicom. Zatim je Svetim mastilom ispisao na zemlji sedamdeset dva imena kojima se, u Predanju imenuje Bog.

Svi mi, i hodočasnici i vitezovi, počeli smo da izgovaramo sva ta imena. Vatra baklji je pucketala, znak da se prizivani duh odazvao.

Došao je trenutak Igre. Shvatio sam zašto me je Petrus sinoć naučio da igram jednu igru sasvim različitu od one koju sam imao običaj da koristim u ovom delu obreda.

Pravilo nam nije rečeno, ali svi mi smo ga znali: niko od nas ne sme da iskorači izvan kruga, jer nismo bili zaštićeni kao ovi vi-

tezovi koji su nosili pancirne košulje. Stvorio sam u sebi predstavu o veličini kruga i radio sam tačno ono čemu me je Petrus poučavao.

Počeo sam da mislim na detinjstvo. Jedan glas, jedan daleki ženski glas počeo je u meni da peva pesme koje se igraju u kolu. Klekao sam, zatim sam se zgrčio u položaj semenke i osetio da su moje grudi - ali samo grudi - počele da igraju. Osećao sam se dobro i već sam se potpuno prepustio obredu Predanja. Malo-pomalo muzika u meni se preobražavala, pokreti su postali nagliji i ja sam pao u silovit zanos. Sve mi je bilo tamno pred očima i moje telo više nije imalo težinu u toj tmimi. Onda sam se šetao cvetnim poljima Agate i tamo sam sreo svoga dedu i jednog ujaka koji je obeležio moje detinjstvo. Osetio sam treperenje Vremena u njegovoj mreži gde se svi putevi mešaju, stapaju i pretapaju, iako su bili tako različiti. Ujednom trenutku video sam Australijanca kako hitro promiče, s crvenim sjajem koji mu je obasjavao telo.

Sledeća slika bila je ona sa putirom i sa poslužavnikom; zadržala se veoma dugo kao da je htela nešto da mi kaže. Pokušavao sam da je protumačim, ali nisam uspevao ništa da shvatim, iako sam bio uveren da je bila u vezi s mojim mačem. Najzad, pomislio sam da sam video lice RAM-a kako izranja iz dubine tame u kojoj su nestali putir i poslužavnik. Ali kada se lice približilo, bilo je to samo N-ovo, lice prizivanog duha, moga starog poznanika. Nismo uspostavili nikakvu posebnu vezu i njegovo lice se rasplinulo u tami kojaje dolazila i odlazila.

Ne znam koliko smo dugo igrali. Najednom sam začuo glas: „Jahve, Tetragramation...” Nisam želeo da izađem iz zanosa, ali vrhovni sveštenik je ponavljao: „Jahve, Tetragramation...” To me je ljutilo. Bio sam još uvek ukorenjen u Predanju, i nisam hteo da se vratim. Ali, Učitelj je bio uporan.

Iako nevoljno, vratio sam se na Zemlju. Našao sam se ponovo u začaranom krugu, u drevnoj atmosferi starog templarskog zamka.

Mi - hodočasnici - z gledali smo se međusobno. Taj nagli prekid nikome nije bio po volji. Imao sam ogromnu želju da kažem Australijancu da sam ga video. Ali po njegovom izrazu lica shvatio sam da su reči izlišne: i onje mene video.

Vitezovi su stali oko nas. Počeli su da udaraju mačevima o štite sa zaglušujućom bukom. Sve dok vrhovni sveštenik nije rekao:

„O duše N, pošto si revnosno ispunio moje molbe, svečano ti dozvoljavam da odeš ne povređujući ni čoveka ni životinju. Idi, kažem ti, i budi spreman i željan da se vratiš, uvek dostojno prizvan i ispraćen svetim obredima Predanja. Zaklinjem te da se povučesh miroljubivo i mirno i neka mir Božji počiva zauvek na sve-mu između tebe i mene. Amin.“

Krug se rasturio, a mi smo klečali pognutih glava. Jedan vitez je molio sa nama sedam *Očenaša* i sedam *Zdravo Marija*. Vrhovni sveštenik je dodao sedam *Verujem u Boga Oca*, objavljujući daje Gospa iz Međugorja - koja se pojavljivala u Jugoslaviji počev od 1982. godine - tako naložila. Znači, sada je počinjao hrišćanski obred.

- Endrju, ustani i dođi ovamo - naredio je vrhovni sveštenik. Australijanac se uputio prema oltaru ispred kojeg je stajalo sedam vitezova.

Drugi jedan vitez, koji je bio njegov vodič, reče:

- Brate moj, želite li da budete primljeni u društvo Kuće?
- Da - odgovorio je Australijanac.

Tada sam shvatio daje hrišćanski obred kojem prisustvujemo Posvećivanje jednog templara.

- Poznajete li velike strogosti Kuće, i milosrdna pravila koja ovde vladaju?

- Spreman sam sve da podnesem, u ime Boga, i želim da budem sluga i rob Kuće, uvek i zauvek, svakoga dana u svom životu - odgovorio je Australijanac.

Usledio je niz obrednih pitanja od kojih neka u današnjem svetu nisu više imala nimalo smisla, dok su druga podrazumevala

duboku odanost i ljubav. Endrju je, pognute glave, odgovorio na sva.

- Cenjeni brate, vi me pitate mnogo, jer od naše religije vi vidite samo spoljnu ljušturu, lepe konje, lepa odela - rekao je njegov vodič. - Ali vi ne znate za stroga naređenja koja su unutra: zaista, teško je da vi, koji ste učitelji sami sebi, postanete sluge drugima jer ćete retko činiti ono što želite. Ako želite da budete ovde, poslaće vas na drugu obalu mora, a ako želite da budete u Akri, poslaće vas u Tripoli, u Antiohiju, ili u Jermeniju. I kada budete želeli da spavate, vi ćete morati da bdijete, a ako budete želeli da bdijete, poslaće vas da se odmorite u svojoj postelji.

- Zelim da uđem u Kuću - odgovori Australijanac.

Činilo se da su stari templari, koji su nekada stanovali u tom zamku, zadovoljni prisustvovali ceremoniji uvođenja novog člana u njihov Red. Baklje su jakopucketale.

Ponovo su usledila upozorenja, ali je Australijanac odgovorio da sve prihvata i da želi da postane član Kuće. Najzad njegov vodič se okrenuo prema vrhovnom svešteniku i ponovio sve odgovore koje je Australijanac dao. Vrhovni sveštenik ga je svečano upitao još jednom da li je spreman da prihvati sva pravila koja Kuća zahteva.

- Da, Učitelju, ako je Bogu ugodno. Stupam pred Gospoda, pred vas i pred braću i ja vas molim i zaklinjem, za ime Boga i Bogorodice, da me primite u svoje društvo i u dobročinstva Kuće, na duhovnom i na svetovnom planu, kao onaj koji želi da bude sluga i rob Kuće, sada i uvek i do kraja svoga života.

- Neka čode, za ljubav Božju - rekao je tada vrhovni sveštenik.

U tom trenutku svi vitezovi su izvukli svoje mačeve iz korica i uperili ih prema nebu. Potom su spustili njihove vrhove i obrazovali krunu od čelika oko Endrjuove glave. Od odsjaja vatre oštrice su bleštale pozlaćenim sjajem, što je čitav prizor činilo svetim.

Svečanim korakom, njegov učitelj mu je prišao. I predao mu je njegov mač.

Neko je tada povukao zvono, a njegov odjek je zabrujao među zidinama starog zamka, ponavljajući se do beskraja. Mi smo svi pognuli glave i vitezovi su nestali iz našeg vidokruga. Kada smo podigli pogled, bilo nas je samo deset, jer je Australijanac otišao sa njima na obredni obed.

Presvukli smo se i rastali bez mnogo formalnosti. Mora daje igra trajala dugo jer je već svitalo. Neizmerna samoća obuzela je moju dušu.

Bio sam ljubomor na Australijanca, koji je pronašao svoj mač i stigao do kraja svoje potrage. Bio sam sam, bez ikoga da me ubuduće vodi, jer me je Predanje, u jednoj dalekoj zemlji Južne Amerike, prognalo iz svog okrilja ne pokazavši mi put povratka. I morao sam da pređem Čudesan Put za Santjago, koji je sada na kraju, a da nisam saznao tajnu svoga mača, niti način da ga pronađem.

Zvono je i dalje zvonilo. Dok sam izlazio iz zamka, shvatio sam daje to bilo zvono jedne obližnje crkve koje je zvalo vernike na prvu jutarnju misu. Grad se polako budio za još jedan radni dan, za nesrećne ljubavi, daleke snove i račune koje treba platiti. Ali ni zvono ni grad nisu znali daje te noći ponovo ispunjen jedan drevni obred i daje ono što je vekovima smatrano mrtvim nastavilo da se obnavlja i da pokazuje svoju ogromnu Moć.

SEBREIRO

- Vi ste hodočasnik? - upitala je devojčica, jedini živi stvor u Vilafranki del Bierso, tog vrelog popodneva.

Pogledao sam je i ništa nisam rekao. Mogla je imati oko osam godina. Bila je sva u ritama a dotrčala je do fontane pored koje sam seo da malo predahnem.

Sada mi je jedina briga bila da stignem što pre u Santjago de Kompostelu i dajednom za svagda okončam tu ludu avanturu. Nisam uspevaao da zaboravim Petrusov tužni glas na železničkoj stanici ni njegov odsutan pogled za vreme Obreda Predanja. Izgledalo je kao daje sav trud koji je uložio da mi pomogne bio uzaludan. Kad je Australijanac bio prozvan da priđe oltaru, ubeđen sam daje Petrus želeo da pozovu i mene. Bilo je lako moguće daje moj mač sakriven u tom zamku punom legendi i drevne mudrosti. To mesto je savršeno odgovaralo svim zaključcima do kojih sam ranije došao: bilo je pusto, dostupno samo nekolicini hodočasnika koji su poštovali svetinje Reda templara i nalazio se na svetoj teritoriji.

Ali jedino je Australijanac bio pozvan, i Petrus se sigurno osećao poniženim što, kao vodič, nije uspeo da me dovede do mog mača.

Osim toga, Obred Predanja je ponovo probudio u meni iskr u oduševljenja prema okultnim znanjima, na koje sam namerno zaboravio dok sam prelazio Čudesan Put za Santjago, „put običnih ljudi". Prizivanja, gotovo potpuno vladanje materijom, opštenje s drugim svetovima, sve je to bilo neuporedivo zanimljivije od Vežbi RAM-a. Moguće je da su te Vežbe imale neposredniju primenu u mom životu i nema sumnje da sam se znatno promenio otk-

ko sam krenuo Čudesnim Putem za Santjago. Zahvaljujući Petrusovoj pomoći, otkrio sam da stećeno znanje može da mi omogući da prolazim kroz vodopade, da pobeđujem Neprijatelje i razgovaram s Glasnikom o praktičnim i korisnim stvarima. Upoznao sam lice svoje Smrti i Plavu kuglu Ljubavi koja razdire, preplavljući čitav svet. Bio sam spreman da se upustim u Dobru Bitku i pretvorim život u niz pobjeda.

Pa ipak, jedan skriveni deo mene žudeo je i dalje za magičnim krugovima, transcendentalnim formulama, tamjanom i Svetim mastilom. Ono što je Petrus nazivao „spomenom na Drevne mudrace“ predstavljalo je za mene živi dodir sa starim zaboravljenim poukama koji mi je sada nedostajao. I pri samoj pomisli da možda više nikad neću imati pristupa u taj svet gubio sam volju da nastavim put.

Kad sam se vratio u hotel posle Obreda Predanja, pored mog ključaja stajao „El Guia Del Pelegrino“ (Hodočasnikov vodič), knjiga koju je Petrus koristio kad bismo naišli na mesta gde su žute oznake bile ređe ili manje vidljive, a služio se njome i da bi izračunao razdaljinu između pojedinih naselja. Togjutra sam napustio Ponferadu, rešivši da ne ostanem na spavanju, i nastavio Put, a već istog popodneva sam ustanovio da karta u knjizi nije bila u razmeri, zbog čega sam bio primoran da provedem noć na otvorenom, našavši prirodan zaklon ispodjedne stene.

Tu sam dugo razmišljao o svemu što mi se desilojoš od susreta sa Madam Lurd. Nije mi izbijalo iz glave Petrusovo uporno nastojanje da me ubedi da su, suprotno od onog čemu su nas oduvek učili, rezultati najvažniji. Trudje zdrav i neminovan, ali bez rezultata, ne znači ništa. Jedini rezultat koji sam mogao da očekujem od samog sebe i svega što sam preživeo bio je da pronadem svoj mač. To sejoš nije desilo, a od Santjaga me je delilojoš svega nekoliko dana hoda.

- Ako ste vi hodočasnik, mogu da vas odvedem do Portala Oproštaja - navaljivala je devojčica kraj fontane u Vilafranki del Bierso. - Ko prode kroz taj Portal ne mora da ide u Santjago.

Pružio sam joj nekoliko pezeta ne bi li se izgubila i ostavila me na miru. Ali, protivno mojim očekivanjima, devojčica je počela da se igra s vodom polivajući moj ranac i bermude.

- Hajde, gospodine, idemo - ponovo me je nagovarala. Tada sam se setio jedne izreke koju je Petrus često navodio: „Onaj koji kopa, mora imati nadu. Onaj koji vrše, neka se nada da će dobiti svoj deo žita." Bio je to citat iz jedne poslanice apostola Pavla.

Morao sam da izdržim još malo. Da nastavim traganje do kraja, bez straha da ću pretrpeti poraz. Da sačuvam nadu da ću pronaći svoj mač i otkriti njegovu tajnu.

A - ko zna - nije li ta devojčica pokušavala da mi kaže nešto što ja nisam hteo da shvatim? Ako Portal Oproštaja, koji se nalazi u jednoj crkvi, ima isti duhovni učinak kao i odlazak u Santjago, zašto tamo ne bi mogao da se nalazi i moj mač?

- Pa hajdemo onda - rekoš devojčici. Pogledao sam planinu niz koju sam se maločas spustio; trebalo je da se vratim i ponovo se popnem uz njenu strmu padinu. Prošao sam pored Portala oproštaja bez ikakve želje da ga razgledam, jer sam imao samo jedan cilj pred sobom: da stignem u Santjago. Međutim, tu je sad bila jedna devojčica, jedino živo stvorenje u tom vreloj letnjem popodnevu, koja me je uporno nagovarala da se vratim natrag i upoznam nešto što sam propustio da vidim. Možda sam iz puke malodušnosti i brzopletosti prošao pored svog cilja, a nisam ga prepoznao. Uostalom, zašto ta devojčica nije otišla čim sam joj dao onaj sitniš?

Petrus je uvek govorio da volim da fantaziram. Ali možda se i varao.

Dok sam pratio devojčicu, sećao sam se priče o Portalu Oproštaja. Bilaje to neka vrsta „nagodbe" koju je Crkva ponudila bolesnim hodočasnici, jer je odatle pa sve do Kompostele, Put bio opasan, pun krivina i uspona. Ondaje, u XII veku, jedan Papa objavio daje dovoljno da onaj ko nema snage da nastavi put prođe kroz Portal Oproštaja i time stekne pravo na iste indulgencije kao

i hodočasnici koji stignu do groba svetog Jakova. Tako je, jednim potezom, Papa rešio problem planina i podstakao hodočašća.

Penjali smo se istim putem kojim sam već prošao: krivudavim, klizavim i strmim. Devojčica je išla napred, brza kao munja, i često sam morao daje opominjem da uspori korak. Neko vreme bi me poslušala, a onda bi gubila osećaj za brzinu i počinjala ponovo dajuri. Posle pola sata i mojih uzaludnih protesta, stigismo napokon do Portala Oproštaja.

- Ja imam ključ od crkve - reklaje. - Ući ću i otvoriti Portal da biste mogli da prođete.

Devojčica uđe na glavna vrata, aja sam čekao napolju. Bilaje to mala kapela, a Portal je bio okrenut prema severu. Bio je sav ukrašen školjkama i prizorima iz života svetog Jakova. Kad sam začuo čangrljanje ključa u bravi, jedan ogroman nemački ovčar - koji se tu stvorio niotkud - prišao je i stao između mene i Portala.

Moje telo se nagoniski pripremiilo za borbu. „Zar opet - pomi-slih. Ta priča izgleda nema kraja. Stalno neka iskušenja, borbe, poniženja. A ni traga od mača.”

Međutim, u tom trenutku Portal Oproštaja se otvorio i pojavila se devojčica. Videvši psa koji me je gledao - i mene kako ne skidam pogled s njegovih očiju - počela je nešto da mu tepa i on je postao pitom kao jagne. Mašući repom, povukao se u dubinu crkve.

Moguće je daje Petrus bio u pravu. Ja sam i suviše voleo da fantaziram. Jedan običan nemački ovčar pretvorio se u opasnu i čudovišnu zver. To je bio rđav znak - znak umora koji dovodi do poraza.

Ali preostala mi je još jedna nada. Devojčica mi dade znak da uđem. S velikim očekivanjima u srcu prošao sam kroz Portal Oproštaja i primio iste indulgencije kao i hodočasnici koji stignu u Santjago.

Preleteo sam pogledom prazan hram, gotovo ogoljenih zidova, tražeći jedinu stvar koja me je zanimala.

- Ovde su kapiteli od školjki, simbol Puta - poče devojčica, preuzimajući ulogu turističkog vodiča. - Ovo je sveta Ageda iz ...veka....

Najednom sam shvatio da sam uzalud ovamo dolazio.

- A ovo je sveti Jakov Mauroubica, koji maše svojim mačem iznad glava Mavara koji stoje ispod njegovog konja, statua iz ...veka...

Tu je bio mač svetog Jakova. Ali mog mača nije bilo. Pružio sam još nekoliko pezeta devojčici, ali ona nije htela da ih primi. Pomalo uvređena, zamolila me je da smesta izađem i dala mi do znanja daje gotovo s objašnjenjima o crkvi.

Ponovo sam sišao niz planinu i krenuo prema Komposteli. Dok sam drugi put prolazio kroz Vilafranka del Bierso, naiđoh na drugog čoveka, koji mi reče da se zove Anhel. Upitao me je da li želim da mi pokaže Crkvu Svetog Josifa Radnika. Uprkos magiji njegovog imena, koje na španskom znači „Andjeo“, bio sam duboko razočaran i već sam čvrsto verovao daje Petrus istinski znalac ljudske prirode. Mi neprestano težimo da izmišljamo stvari koje ne postoje, a odbijamo da vidimo velike pouke koje nam stoje pred očima.

I samo da bih još jednom potvrdio tu istinu, pristao sam da pođem s Anhelom do druge crkve. Bila je zatvorena, a on nije imao ključ. Pokazao mi je, iznad vrata, kip svetog Josifa sa alatom drvodelje u ruci. Pogledao sam, zahvalio mu i ponudio mu nekoliko pezeta. Nije hteo da ih primi i ostavio me nasred ulice.

- Mi se ponosimo našim gradom - rekao je. - I ne radimo to za novac.

Vraćajući se još jednom istim putem, za petnaest minuta već sam ostavio za sobom Vilafranku Del Bierso, sa njenim vratima, ulicama i zagonetnim vodičima koji ništa ne traže za uzvrat.

Izvesno vreme sam išao kroz planinski predeo, gde je napor bio veliki a napredak neznatan. U početku sam bio zaokupljen svojim starim brigama - samoćom, stidom što sam razočarao Petrusa, mojim mačem i njegovom tajnom. Ali malo-pomalo, slike Anhela i devojčice počele su svakog časa da mi se javljaju u mislima. Dok je meni pred očima lebdela samo moja nagrada, oni su mi pružili najbolje od sebe. Svoju ljubav prema gradu. Ne tražeći

ništa za uzvrat. Jedna neodređena ideja počelaje da sazreva duboko u meni. Onaje predstavljala sponu između svega što sam mislio i osećao, i davala mu smisao. Petrus je uporno ponavljao daje traženje nadoknade neophodno da bi se postigla Pobjeda. Međutim, kad god bih ja zaboravio na sve na svetu izuzev svog mača, on me je vraćao u stvarnost bolnim postupcima. I to se često ponavljalo u toku našeg Puta.

Dakle, bilo je namerno. I mora daje u tome bila tajna moga mača. Sve što je bilo potisnuto duboko u mojoj dušu, pokrenulo se i počelo da se razbistrava. Još uvek nisam znao šta da mislim, ali nešto mi je govorilo da sam na pravom tragu.

Osećao sam zahvalnost što sam se sreo s Anhelom i devojčicom; u načinu na koji su govorili o crkvama ispoljavala se Ljubav koja razdire. Naterali su me da dvaput pređem deonicu koju sam odredio sebi za to popodne i zbog toga sam ponovo zaboravio na svoju opčinjenost obredom Predanja i usredsredio pažnju na špansku zemlju.

Setio sam se jednog sad već davnog dana kada mi je Petrus rekao da smo nekoliko puta obišli jedan te isti deo Pirineja. Zalio sam za tim danom. Bio je to dobar početak - a ko zna, nije li sada ponavljanje tog događaja takođe bio znak povoljnog kraja?

Te večeri stigao sam ujedno selo i našao prenoćište kodjedne starice kojoj sam platio simboličinu sumu za postelju i hranu. Malo smo popričali, i ona mi je kazala da veruje u Sveto Srce Isusovo i da se brine za berbu maslina zbog sušne godine. Pojeo sam supu, popio malo vina i rano otišao na spavanje.

Osećao sam se spokojnije zbog te misli koja je u meni sazrevala i koja će se uskoro rasprsnuti. Molio sam se, obavio nekoliko vežbi kojima me je Petrus naučio, rešio da pozovem Astrena.

Morao sam s njim da porazgovaram o onome što mi se dešavalo za vreme borbe sa psom. Toga dana učinio je sve što je bilo u njegovoj moći da mi naškodi, a posle njegovog odbijanja da mi pomogne u epizodi s krstom, rešio sam da ga zauvek odstranim iz svog života. Ali da nisam prepoznao njegov glas, podlegao bih iskušenjima koja su me vrebala za sve vreme bitke.

„Dao si sve od sebe da pomogneš Legionu da me pobedi" rekao sam.

„Ja se ne borim protiv svoje braće", odgovorio je Astren. Takav odgovor sam i očekivao. Sve sam to predvideo, i bilo je besmisleno da se Ijutim najednog Glasnika samo zato što se ponaša u skladu sa svojom prirodom. Trebalo je da tražim u njemu prijatelja koji će mi priteći u pomoć u trenucima kao što je ovaj - to je bila njegova jedina uloga. Suzbio sam gnev i počeo da pričam o Putu, o Petrusu, o tajni mača, za koju sam predosećao da se krije u meni. Nije mi rekao ništa značajno, osim da su mu takve tajne zaštrnjane. Ali barem sam imao s kim malo da proćaskam, posle celog popodneva provedenog u ćutanju. Pričali smo do kasno u noć, sve dok starica nije pokucala na moja vrata da me opomene da pričam u snu.

Probudio sam se bodar i čio, i rano izjutra nastavio hod. Po mom računu, tog popodneva trebalo je da stupim na tle Galicije u kojoj se nalazio Santjago de Kompostela. Putje sve vreme vodio uzbrdo i ja sam morao da uložim dvostruki napor da bih održao ritam hoda koji sam sebi nametnuo. Očekivao sam svakog trenutka da već iza sledeće krivine put počne da se spušta. Ali to nikako da se desi, i ja sam izgubio svaku nadu da ću tog jutra uspeti brže da hodam. Pređa mnom, u daljini, uzdizale su se još više planine i ja sam mislio jedino o tome kako ću, pre ili kasnije, morati i preko njih da pređem. Od fizičkog napora uskoro nisam više uopšte ni bio u stanju da mislim, ali sam zato počeo da osećam blagonaklonost prema samom sebi.

Svašta i koješta! Na kraju krajeva, koliko ima osoba na ovom svetu koje bi shvatile ozbiljno nekoga ko ostavlja sve da bi se upustio u potragu za jednim mačem? Pa čak i kad bih uspeo da ga pronađem, šta bi to, u suštini, značilo za moj život? Naučio sam Vežbe RAM-a, upoznao svog Glasnika, borio se sa psom i video svoju Smrt - ponavljao sam, pokušavajući sebe da uverim koliko mi je Put za Santjago važan. Mač je bio samo posledica toga. Voleo bih da ga pronađem, ali bih voleo još više da znam šta bih s

njim radio. Jer bi i on morao da ima praktičnu primenu, kao i sve one vežbe kojima me je Petrus naučio.

Tad sam se naglo zaustavio. Ona misao koja je u potaji sazrevala u meni, najednom se rasprsla. Sve oko mene je postalo svetlo i jasno, a nezadrživa bujica Ljubavi izbijala je iz mene. Šta bih dao daje Petrus tu, da mogu da mu kažem jedino što je zaista očekivao da čuje od mene, jedino što je očekivao da otkrijem, a što je bilo kruna svega što sam naučio na dugom i Čudesnom Putu za Santjago: tajnu moga mača.

A tajna moga mača, kao i tajna svega za čime čovek traga u ovom životu, bilaje najprostija stvar na svetu: šta učiniti s njim?

Nikada još nisam razmišljao na taj način. Dok sam prelazio Čudesan Put za Santjago, sve vreme sam želeo jedino da saznam gde je moj mač sakriven. Nisam se pitao zbog čega želim da ga pronađem niti zašto mi je potreban. Sva moja energija bila je usmerena na nadoknadu, jer nisam shvatao da kad neko nešto želi mora da ima veomajasnu predstavu o svrsishodnosti toga što želi. To je jedini razlog zbog koga se traži nadoknada, a ta nadoknada je bila tajna moga mača.

Petrus je morao da sazna da sam to spoznao, ali bio sam ubeđen da ga više neću videti. Toliko je dugo čekao na taj dan, a nije ga dočekao.

Tada sam se, u tišini, spustio na kolena, iscepao jedan list iz svoje beležnice i napisao na njemu šta nameravam da učinim sa svojim mačem. Zatim sam pažljivo presavio cedulju i stavio je ispod jednog kamena - koji me je podsećao na njegovo ime i prijateljstvo. S vremenom, ta hartija će se raspasti 'ali onaje, na simboličan način, bila uručena Petrusu.

Onje već znao da ću dospeti do svoga mača. A i moja misija s Petrusom takode je bila ispunjena.

Uspinjao sam se uz planinu dok je Agape strujala mojim žilama, bojeći raskošnim bojama čitav predeo oko mene. Sada kad

sam otkrio tajnu, trebalo je da pronađem ono što sam tražio. Neka vera, neka nepokolebljiva izvesnost obuzelaje celo moje biće. Zapevao sam onu italijansku ariju koju je Petrus pevušio na železničkoj stanici. Pošto nisam znao reči, počeo sam da ih izmišljam. Nije bilo ni žive duše u blizini; prolazio sam kroz gustu šikaru, a samoća me je podsticala da pustim glas. Ubrzo sam shvatio da reči koje sam izmišljao poprimaju neki neobičan smisao, omogućavajući mi da opštim s jednim samo meni poznatim svetom, jer sam sada učio od tog sveta.

To sam već iskusio, ali na drugi način, prilikom mog prvog susreta s Legionom. Toga dana se u meni javio Darjezika. Bio sam podanik Duha, koji me upotrebio kao oruđe da bi spasao jednu ženu, da bi stvorio Neprijatelja i pokazao mi surovu stranu Dobre bitke. Sadaje bilo drugačije: bio sam samom sebi Učitelj i učio sam da razgovaram s Univerzumom.

Počeo sam da vodim dijalog sa svim stvarima koje su iskrsavale na putu: sa stablima drveća, baricama, opalim lišćem i s pu-zavicamajarkih boja. Bilaje to vežba običnih ljudi, koju deca nauče a odrasli zaborave. Ali stvari su mi upućivale neki tajanstveni odgovor, kao da razumeju moje reči, i za uzvrat me obasipaju Ljubavlju koja razdire. Pao sam u neku vrstu zanosa i uplašio se toga, ali sam bio spreman da nastavim tu igru dok se ne umorim.

Još jedanput se ispostavilo daje Petrus bio u pravu: podučavajući samog sebe, pretvarao sam se u Učitelja.

Došlo je vreme ručka, ali ja se nisam zaustavio dajedom. Dok sam prolazio kroz zaseoke na putu govorio sam tiše, smejao se sam sa sobom, i daje neko slučajno obratio pažnju na mene sigurno bi zaključio da današnji hodočasnici stižu ludi u Katedralu u Santjagu. Ali to uopšte nije bilo važno, jer sam slavio život oko sebe i već sam znao šta da ću da radim sa svojim mačem kad ga budem pronašao.

Ostatak popodneva hodao sam kao u nekom transu, svestan odredišta na koje želim da stignem, ali svestanjoš i više života ko-

ji me je okruživao i uzvraćao mi Agape. Na nebu su prvi put počeli da se gomilaju teški i tmasti oblaci i ja sam molio Boga da padne kiša jer bi posle sveg tog vremena pešačenja i suše kiša bila jedno novo, uzbudljivo iskustvo. U tri sata po podne kročio sam na tle Galicije i video sam na mapi da me samo jedna planina deli od kraja te deonice puta. Odlučio sam da je pređem i da prespavam u prvom selu na padini: Trikasteli, gde je jedan veliki kralj, Alfonso XI, sanjao da podigne veliki grad, ali je tu i, posle mnogo vekova, ostalo samo malo seosko naselje.

Ne prestajući da pevam i da govorim jezik koji sam izmislio da bih razgovarao sa stvarima i pojavama, počeo sam da se penjem uz poslednju planinu: Sebreiro. Njeno ime potiče još od davnih rimskih naseobina na tom području, a po svoj prilici znači „Februar“ jer se u tom mesecu verovatno zbio neki značajan događaj. Svojevremeno, smatralo se daje to najteži prelaz na Jakovljevom putu, ali su se danas okolnosti izmenile. Ako se izuzme uspon, koji je zaista bio strmiji od drugih, jedan ogroman televizijski toranj na obližnjem vrhu bio je pouzdan putokaz hodočasnici, sprečavajući skretanja s puta koja su u prošlosti bila uobičajena a često i pogubna.

Oblaci su se spuštali sve niže i ja sam uskoro zašao u maglu. Da bih stigao u Trikastelu morao sam pažljivo da pratim žute oznake, jer se toranj više nije video. Ako se izgubim, prespavaću još jednu noć na otvorenom - a toga dana, s kišom koja je pretela da se sruči svakoga časa, ta pomisao mi nije bila naročito prijatna. Jedno je pustiti da nam kapi kiše padaju na lice, uživati u punoći slobode i života, ali završiti noć u nekom udobnom konačištu - s čašom vina i posteljom u kojoj ćemo se dovoljno ispavati da bismo sutradan odmorni nastavili hod. Sasvim je, pak, drugo kad morate zbog kiše da provedete besanu noć u blatu, s raskvašenim zavojima od kojih lako može da vam se inficira rana na kolenu.

Trebalo je što pre da se odlučim. Da li da nastavim napred i prođem kroz maglu dok još ima dovoljno svetlosti, ili da se vratim

u seoce kroz koje sam prošao pre nekoliko sati, a prelazak preko Sebreira odložim za sutra.

U trenutku kad sam postao svestan da treba hitno da donesem odluku, shvatio sam da se sa mnom nešto čudno dešava. Uverenje da sam otkrio tajnu svog mača vuklo me je napred, u susret gustoj magli koja će me uskoro progutati. Bio je to osećaj potpuno različit od onoga koji me je nagnao da pratim devojčicu do Portala Oproštaja ili onog čoveka koji me je odveo do crkve Svetog Josifa Radnika.

Setio sam se da sam u retkim prilikama kada sam javno govorio o magiji u Brazilu, obično poredio mističko iskustvo s jednim drugim, svima nama dobro poznatim: s vožnjom bicikla. Prvi put kad se popnemo na bicikl, pritisnemo pedalu i padnemo. Penjemo se i padamo, penjemo se i padamo, ali ne uspevamo da postepeno naučimo da održavamo ravnotežu. Onda se desi da najednom uspostavimo savršenu ravnotežu i da potpuno ovladamo vozilom. Nema postepenog gomilanja iskustva, već se događa neka vrsta „čuda“ u trenutku kad bicikl počinje da „ide sa nama“, odnosno, kad pristanemo da pratimo ravnotežu točkova. Tada svaki nezgrapn pokret, koji se u početku završavao padom, koristimo da izvedemo neki zaokret ili dajače pritisnemo pedalu.

Dok sam se penjao uz Sebreiro, u četiri sata po podne, zapazio sam da se desilo isto takvo čudo. Nakon svih onih dana koje sam proveo idući pešice Putem za Santjago, Put za Santjago je počeo da vodi mene. Pratio sam ono što svi obično nazivaju intuicijom. I upravo zbog Ljubavi koja razdire, koja me je pratila celog tog dana, zbog tajne mača koju sam otkrio, a i zato što čovek u kriznim trenucima uvek donosi pravu odluku, krenuo sam, bez zazora, pravo u susret magli.

„Ovaj oblak mora imati kraj“, mislio sam dok sam se naprezao da otkrijem žute oznake na kamenju i drveću duž staze. Već skoro čitav sat vidljivost je bila vrlo slaba, aj a sam i dalje pevao da odagnam strah, očekujući da se nešto izuzetno dogodi. Okružen maglom, sam u tom nestvarnom predelu, ponovo sam počeo da po-

smatram Put za Santjago kao neki film, u kome glavni junak radi nešto što niko ne bi radio, dok gledaoci misle da se takve stvari dešavaju samo na filmu. Ali ja sam se tamo nalazio, preživljavajući tu situaciju u stvarnom životu. Šumaje bivala sve tiša a magla sve svetlija. Možda sam stigao do kraja, ali ta svetlost mi je zasenjivala oči i bojila sve oko mene tajanstvenim i zastrašujućim bojama.

Tišina je sad već bila skoro potpuna, a ja sam napregnuto osluškivao. Učinilo mi se da čujem neki ženski glas koji je dopirao s moje leve strane. Stao sam kao ukopan. Očekivao sam da se glas ponovo javi, ali nije se ništa čulo - čak ni uobičajeni zvuci šume, zrika cvrčaka, zujanje insekata i šuškanje suvog lišća pod šapama životinja. Pogledah na sat: bilo je tačno pet i petnaest po podne. Računao sam da me još četiri kilometara deli od Torestrelle; imao sam dovoljno vremena da ih pređem još za videla.

Kad sam podigao pogled sa sata, ponovo sam začuo ženski glas. Od tog časa, počeo sam da doživljavam jedno od najznačajnijih iskustva u celom svom životu.

Glas nije dopirao iz šume, već odnekud, iz moje nutrine. Uspeo sam da ga čujem, jasno i razgovetno, a moja Intuicija gaje činila još oštrijim. Ni meni, ni Astrenu, nije pripadao taj glas. Govorio mi je samo da treba da nastavim da hodam, što sam i poslušao bez pogovora. Bilo je to kao da se Petrus vratio, govoreći mi o naređenju i izvršenju, a ja sam u tom trenutku bio samo oruđe Puta koji me je vodio. Maglaje postajala sve svetlija i svetlija, kao da ću uskoro izaći iz nje. Oko mene, raštrkano drveće, izlokano i klizavo zemljište, i ista strma padina koju sam već dobro poznavao.

Najednom, kao nekim čudom, magla se potpuno rasprišla. A ispred mene, ukopan u sam vrh planine, uzdizao se Krst.

Osvrnuo sam se uokolo, video more oblaka iz koga sam izronio i drugo more visoko nad mojom glavom, a između ta dva okeana visove najviših gora i vrh Sebreira na kojem je stajao Krst. Osećao sam neodoljivu potrebu da se molim. Iako sam znao da će me to skrenuti s puta za Torestrelu, rešio sam da se popnem do vr-

ha planine i izgovorim svoje molitve ispred krsta. Penjao sam se četrdeset minuta u tišini, unutrašnjoj i spoljnoj. Jezik koji sam izmislio iščileo je iz moje svesti, jer više nije mogao da mi posluži za opštenje ni sa ljudima ni sa Bogom. Sadaje Put za Santjago vodio mene, i on će me dovesti do mesta gde se nalazi moj mač. Petrus je jošjednom bio u pravu.

Kad sam stigao na vrh, zatekao sam tamojednog čoveka kako sedi pored Krsta i nešto piše. Pomislio sam daje on neki izaslanik, prividenje s drugog sveta. Ali Intuicija me je uveravala u suprotno i ja onda primetih školjku izvezenu na njegovoj košulji; bio je to jošjedan hodočasnik. Gledao me je bez reči, a onda otišao, ometen mojim nepoželjnim prisustvom. Moždaje i on čekao isto što i ja - Anđela - ali smo, umesto toga, obojica sreli samo drugog čoveka. Na putu običnih ljudi.

Upkos želji da se molim, nisam uspevaio da prozborim ni reč. Dugo sam stajao ispred krsta, zagledan u najviše vrhove planina koji su štrčali iz oblaka što su zastirali i nebo i zemlju. Na stotinak metara ispod mene jedno seoce od svega petnaestak kuća i jednom crkvom počelo je da pali svoje svetiljke. Barem ću imati gde da prenoćim, kad Put to bude zapovedio. Nisam znao u koliko sati će se to desiti, ali iako je Petrus otišao, nisam ostao bez vodiča. Put me je vodio.

Jedno zalutalo jagnje uzveralo se na vrh i stalo između mene i krsta. Gledalo me je pomalo uplašeno, aja sam dugo tako stajao, posmatrajući tamno nebo, krst i jagnje u njegovom podnožju. Tada sam najednom osetio sav umor svih minulih dana iskušenja, borbi, pouka i pešačenja. Strašan bol razdirao mi je utrobu i počeo da se penje u grlo, sve dok se nije pretvorio ujecaje bez suza, pred tim jagnjetom i pred tim krstom. Bio je to krst koji nisam morao da uspravljam jer je stajao uspravljen ispred mene, odolevajući vremenu, ogroman i sam kao neki gorostas, kao živa slika sudbine koju je čovek namenio, ne svome Bogu, nego samom sebi. Sve pouke sa Puta za Santjago navirale su u moju svest dok samjecao predjagnjetom, jedinim živim svedokom mog ganuća.

- Gospode - rekao sam, kad sam napokon uspeo da izgovorim molitvu. - Ja nisam razapet na ovaj krst, a ni Tebe tu više ne vidim. Ovaj krstje prazan i mora takav da ostane dok je sveta i veka, jer je vreme Smrti već prošlo, a u meni sada jedan bog vaskrsava. Ovaj krstje znamen beskrajne Moći, koju svi mi imamo, moći da čoveka razapnemo i na smrt osudimo. Sada se ta Moć ponovo rađa za život, svet je spasen a ja sam kadar da izvršim Tvoju čuda. Jer sam prešao put običnih ljudi i u njima pronašao Tvoju tajnu. I Ti si takođe prešao put običnih ljudi. Došao si da nas naučiš svemu čemu smo bili vični, a mi to nismo hteli da prihvatimo. Ti si nam pokazao da su Moć i Slava dostupni svima, ali je to neočekivano otkriće naših vlastitih mogućnosti bilo za nas preteško breme. Mi smo te razapeli ne zato što smo bili nezahvalni prema Božjem sinu već zato što smo se plašili da prihvatimo svoje sposobnosti. Mi smo te razapeli jer smo se plašili da postanemo bogovi. Vreme i predanje učinili su da ponovo postaneš tekjedno daleko božanstvo, a mi smo se vratili svojoj ljudskoj sudbini.

Nije nikakav greh biti srećan. Svega nekoliko vežbi i istančan sluh dovoljni su čoveku da uspe da ostvari svoje nemoguće snove. Pošto sam bio gord na svoje znanje, ti si me naveo da prevalim put koji svi mogu da pređu i da otkrijem ono što svi već znaju, samo ako obrate malo više pažnje na život. Omogućio si mi da spoznam daje traganje za srećom lični čin, i da ne postoji obrazac koji možemo preneti drugima. Pre no što sam otkrio svoj mač, morao sam da otkrijem njegovu tajnu - a ona je tako prosta i jednostavna. Trebalo je samo da znam šta ću s njim da uradim. S njim i sa srećom koju će mi on doneti.

Prepešačio sam sve ove kilometre da bih otkrio ono što sam već znao, ono što svi mi znamo, samo nam je teško da to prihvatimo. Ima li ičeg težeg za čoveka, Gospode, od otkrića da može da dosegne Moć? Ovaj bol koji mi razdire grudi i mamijecaje, plašeći jagnje, postoji u čoveku otkad je sveta i veka. Retki su oni koji su umeli da nose breme svoje pobede: većina je odustala od svojih snova čim su im se učinili nemogućim. Odbili su da vode Dobru

Bitku jer nisu znali šta da učine sa sopstvenom srećom; bili su i suviše vezani za stvari ovoga sveta. Baš kao i ja, koji sam želeo da pronađem svoj mač a da nisam znao šta s njim da radim.

Jedan usnuli bog budio se u meni a bolje bivao svejači. Osetio sam u blizini prisustvo mog Učitelja, i prvi put su se iz mojih jecaja iznedrile suze. Plakao sam od zahvalnosti prema njemu, koji me je nagnao da tražim svoj mač na Putu za Santjago. Plakao sam iz zahvalnosti prema Petrusu, jer me je on naučio, ne služeći se rečima, da ću dosegnuti svoje snove ako prethodno otkrijem šta želim da učinim s njima. Video sam prazan krst i jagnje u njegovom podnožju, slobodno da skakuće po ovim gorama kud ga noge nose, između oblaka visoko na nebu i oblaka nisko ispod njegovih kopita.

Jagnje se podiže i ja pođoh za njim. Znao sam već kuda me vodi. Uprkos oblacima, svetje za mene postao proziran. Iako nisam mogao da vidim Mlečni put na nebu, znao sam pouzdano da on postoji i da pokazuje svima Put za Santjago. Pratio sam jagnje koje je išlo prema onom gradiću - koji se takode zvao Sebreiro, kao i planina. Tamo se jednoga dana dogodilo čudo - čudo preobraženja onoga što se čini u ono u šta se veruje. Tajna moga mača i Čudesnog Puta za Santjago.

Dok sam se spuštao niz planinu, setio sam se te priče. Jednoga dana, dok je besnela strašna oluja, neki seljak iz obližnjeg zaseoka došao je u Sebreiro na misu. Misuje služio jedan monah slabe vere, koji je u sebi prezreo seljakovu žrtvu. Ali u trenutku pričeša, hleb se pretvorio u telo Hristovo a vino u krv. Relikvije još stoje tamo, pohranjene u malenoj kapeli, blago vrednije od svih bogatstava Vatikana.

Jagnje je zastalo na ulazu u selo, sa jednom jedinom ulicom • kojaje vodila do crkve. Tog trenutka obuzeo me je silan strah i počeo sam da ponavljam bez prestanka: „Gospode, ja nisam dostojan da uđem u Tvoj stan“. Ali jagnje me je gledalo i razgovaralo sa

mnom očima. Kazalo mi je da zaboravim jednom za svagda svoju nedostojnost, jer se Moć ponovo rodila u meni, kao što može da se rodi u svim ljudima koji pretvore svoj život u Dobru Bitku. Doći će dan - govorele su oči Jagnjeta - kada će čovek ponovo biti ponosan na samog sebe, i tada će svekolika Priroda slaviti buđenje boga koji je u njemu spavao.

Jagnje je sad bilo moj vodič na Putu za Santjago. U jednom trenutku sve se smračilo, a meni su počeli da se priviđaju prizori slični onima o kojima sam čitao u Apokalipsi: Veliko Jagnje na njegovom prestolu i ljudi kako peru svoje haljine u krvi Jagnjetovoj. Bilo je to buđenje boga koji spava u svakom čoveku. Video sam i bitke, nemire, katastrofe koje će zadesiti Zemlju narednih godina. Ali sve se završavalo pobedom Jagnjeta i usnulim bogom koji se budi, u punoj svojoj moći, u svakom ljudskom biću na kugli zemaljskoj.

Onda sam ustao i pratio Jagnje do male kapele koju su podigli zajedno onaj seljak i monah koji je povratio veru u ono što radi. Niko ne zna ko su bili njih dvojica. Dva nadgrobna kamena bez imena na groblju pored kapele obeležavaju mesto gde počivaju njihove kosti. Ali nemoguće je ustanoviti koji grob pripada monahu a koji seljaku. Jer, da bi se dogodilo Čudo, dve sile su morale da povedu Dobru Bitku.

Kapelaje bila sva obasjana svetlošću kad sam stigao do vrata. Da, bio sam dostojan da udem jer sam imao mač i znao sam šta s njim da radim. Nije to bio Portal Oproštaja, jer sam ja već dobio oproštaj i oprao svoje haljine u krvi Jagnjeta. Sada sam jedino hteo da spustim ruke na svoj mač i pođem s njim u Dobru Bitku.

U maloj građevini nije bilo nijednog krsta. Na oltaru su stajale relikvije Čuda: putir i nafornjak koje sam video za vreme Plesa, i srebrni čivot u kome su se čuvali telo i krv Isusova. Ponovo sam poverovao u čuda i nemoguće stvari koje je čovek u stanju da izvede u svakodnevnom životu. Visoki planinski vrhovi koji su me okruživali kao da su govorili da se tu nalaze samo da bi izazivali

čovaka. I da čovek postoji samo zato da bi prihvatio čast tog iza-zova.

Jagnje se šćućurilo ispod jedne klupe, a ja pogledah napred. Ispred oltara, nasmejan - možda od olakšanja - stajao je moj Uči-telj. S mojim mačem u ruci.

Zastao sam a on mi je krenuo u susret, prošao pored mene i izašao napolje. Krenuo sam za njim. Ispred kapele, gledajući u tamno nebo, izvukao je moj mač iz korica i zamolio me da ga dr-žim zajedno s njim. Podigao gaje i izgovorio sveti Psalm onih ko-ji putuju i bore se da bi pobedili:

*Pašće pored tebe tisuća i deset tisuća s desne strane
tebi, a tebe se neće dotaći.*

*Neće te zlo zadesiti, i udarac neće dosegnuti do kolibe
tvoje.*

*Jer anđelima svojim zapovijeda za tebe da te čuvaju
po svijem putovima tvojim.*

Onda sam kleknuo a on mi je oštricom mača dotakao jedno pa drugo rame, govoreći:

*Na lava i na aspidu nastupaćeš
i gazićeš lavića i zmaja.*

Cimje izgovorio te reči, sručila se kiša. Lila je s neba da oplodi zemlju da bi se ponovo vratila na nebo tek kad iz nje bude izni-kla semenka, izraslo drvo, rascvetao se cvet. Pljuštalo je sve jače, a ja sam stajao uzdignute glave osećajući, prvi put otkako hodam Putem za Santjago, vodu koja se spušta sa nebesa. Sećao sam se pustih ledina, i bio srećan jer će te noći biti natopljene kišom. Se-ćao sam se kamenjara Leona, žitnih polja Navare, ispošćene ze-mlje Kastilje, vinograda Riohe, koji danas žudno upijaju vodu ko-ja je lila kao iz kabla škropeći ih snagom nebesa. Sećao sam se ka-ko sam uspravio jedan krst, ali će ga oluja sigurno ponovo oboriti

na zemlju da bi neki novi hodočansik mogao da nauči Naređenje i Izvršenje. Pomislio sam i na vodopad koji je sad još jači i hučniji od kiše, i na Fonsebadon gde sam ostavio silnu snagu da ponovo oplodi zemlju. Pomislio sam na sve one vode koje sam pio sa mnogih izvora i koje se sada vraćaju. Bio sam dostojan svoga mača, jer sam znao šta da učinim s njim.

Učitelj mi predade mač u ruke. Tražio sam pogledom jagnje, ali ono beše nestalo. Međutim, to više nimalo nije bilo važno: Ziva Voda spuštala se sa nebesa i od nje je oštrica mog mača zablistala.

EPILOG

SANTJAGO DE KOMPOSTELA

Sa prozora mog hotela vidim Katedralu Svetog Jakova i nekoćinicu turista ispred glavnog ulaza. Studenti u crnim srednjovekovnim nošnjama šetkaju po trgu, a prodavci suvenira postavljaju svoje tezge. Rano je jutro i, ako izuzmem beleške, ovo su prvi redovi koje ispisujem o Putu za Santjago.

Stigao sam juče u grad autobusom koji redovno saobraća između Pedrafite - blizu Sebreira - i Kompostele. Za četiri sata prešli smo sto pedeset kilometara koji dele ta dva grada, a ja sam se sećao pešačenja sa Petrusom - ponekad bi nam bile potrebne i čitave dve nedelje da prevalimo istu toliku razdaljinu. Uskoro ću da izađem i da položim na grob svetog Jakova sliku Naše Gospe od Prikazanja na postolju od školjki. Onda ću se prvim avionom vratiti u Brazil gde me čeka mnogo posla. Setio sam se da mi je Petrus jednom prilikom rekao daje celo svoje iskustvo sazeo i izrazio najednoj slici. Palo mi je na um da i ja napišem knjigu o onome što sam doživeo, ali do ostvarenja te zamisli je još daleko, jer treba štošta da uradim sada kad sam povratio svoj mač.

Tajna mog mača pripada samo meni i nikad je neću otkriti. Onaje zapisana i ostavljena ispod jednog kamena, ali silna kiša kojaje pala spralaje moje reči. I bolje je tako. Petrus nije morao da zna.

Upitao sam Učitelja kako je pogodio datum mog dolaska, ili me je tamo već dugo čekao. Nasmejao se i rekao daje stigao prethodnog dana izjutra i da bi otišao sutradan, čak i da se ja nisam pojavio.

Hteo sam da mi objasni kako je to moguće, ali ništa mi nije odgovorio. Međutim, kad je već ušao u iznajmljeni auto koji će ga odvesti u Madrid, predao mi je jednu malu značku Reda svetog Jakova od mača i rekao mi da sam već doživeo jedno veliko otkrovenje dok sam gledao jagnje pravo u oči.

Ipak, ako se budem potrudio, kao što se uvek trudim, možda ću uspeti jednog dana da shvatim da ljudi uvek stižu u pravi čas tamo gde ih očekuju.

BELEŠKA O AUTORU

DELA PAULA KOELJA PREVEDENA SU NA 65 JEZIKA, OBJAVLJENA U 150 ZEMALJA, I PRODATA U TIRAŽU OD PREKO 60 MILIONA PRIMERAKA.

Paulo Koeljo vodio je izuzetno zanimljiv život. Duh pobune odredio je njegovu mladost: bio je hipik, pisao je tekstove za pesme nekolicine čuvenih brazilskih pop zvezda, uključujući i Elisa Reginu i Raula Seišasa. Kratko posle toga zaposlio se kao novinar.

Proučavao je magiju i okultizam od svoje 25. godine. Pošto je pešice prešao put hodočasnika dug 830 km do Santjaga de Kompostele, objavio je 1986. godine knjigu *Dnevnik jednog čarobnjaka*.

Posle *Alhemičara* (1988), koji je njegov prvi svetski best-seler, Koeljo je objavio još deset knjiga: *Brida* (1990), *Valkirije* (1992), *Maktub* (1994), *Na obali reke Pjedre sedela sam i plakala* (1994), *Peta Gora* (1996), *Priručnik za ratnika svetlosti* (1997), *Veronika je odlučila da umre* (1998), *Đavo i gospodica Prim* (2000), *Jedanaest minuta* (2003) i *Zahir* (2005). Više od jedne decenije su svi romani Paula Koelja zauzimali najviša mesta na listama bestselera širom sveta. Prema francuskom magazinu



Lire rangiran je kao drugi najprodavaniji pisac sveta (mart 1999), prema časopisu *Publishing Trends*, njegov roman *Jedanaest minuta* bio je najprodavanija knjiga u svetu 2003.

I u Jugoslaviji (Srbija i Crna Gora) sva njegova dela su bila na vrhu lista bestselera i dobijala nagradu *Zlatni bestseler* (TV Beograd i *Večernjih novosti*) od 1995. do 2002. Osim toga, prilikom posete Beogradu, septembra 1998. uručena mu je nagrada *Specijalni zlatni bestseler*, kao najčitanijem stranom piscu u prethodnoj deceniji.

Dobitnik je mnogobrojnih priznanja: Bambi (Nemačka 2002), Kulturni dijalog (dodeljuje Budimpeštanski klub, Nemačka 2001), Dvadeset treća internacionalna nagrada Italije (2001), Nagrada Kristalno ogledalo (Poljska 2000), Vitez legije časti (Francuska 2000), Nagrada Kristal Svetskog ekonomskog foruma (1999), Zlatna medalja Galicije (Španija 1999), Nosilac ordena Rio Branko (Brazil 1998), Zlatni bestseler (Jugoslavija '95, '96, '97, '98, '99, 2000, 2002), Međunarodna nagrada Flajano (Italija 1996), Vitez umetnosti i književnosti (Francuska 1996), Nagrada čitateljki časopisa *El* (Francuska 1995).